Z DZIEĆMI O WOJNIE s. 10

BLIŻEJ DO BISKUPA s. 18

JEDEN ZNACZY WIELE s. 20

CO PRZYSŁUGUJE UCHODŹCOM? s. 54

20.03.2022
nr 12 (855)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Zło dobrem zwyciężaj

s. 4

Зло добром перемагай

misje salezjanie

100% 1% PODATKU RADOŚCI

Miej wpływ na to, jak zostanie wykorzystany Twój podatek!

Polscy misjonarze pracują z dziećmi i młodzieżą na wszystkich kontynentach.

Ewangelizują, wychowują, towarzyszą.

Dołącz do nas i wspieraj misje!

Podaruj 1% na MISJE!

Nazwa organizacji	**Fundacja Nauki i Wychowania**
Numer wpisu do KRS	**0000 070 179**
Cel szczegółowy	**MISJE**

Możesz zapewnić

- edukację
- przybory szkolne
- jedzenie

www.misjesalezjanie.pl

ks. Henryk Zieliński

Szansa dla Kościoła

Ludzie, których pandemia wygoniła z kościołów, zaczęli właśnie do nich wracać. Nie tyle nawet z powodu oswojenia się z koronawirusem, ile ze względu na to, co wiąże się z rosyjskim najazdem na Ukrainę.

Cytowanie w tej sytuacji porzekadła „Jak trwoga, to do Boga" byłoby uproszczeniem. Bo w Polsce – o dziwo – nie ma paraliżującego strachu przed wojną. Ufamy międzynarodowym sojuszom oraz instynktowi samozachowawczemu rosyjskiego tyrana i jego dworu. Może nawet za bardzo? Władimir Putin bardzo osobiście podchodzi bowiem do odbudowy sowieckiego imperium, w którego rozmontowaniu rola Polski była decydująca. Prowadzi z Zachodem cyniczną grę, w której nie liczy się z niczym. Chce odwrócić kartę Nikity Chruszczowa, który w czasie kryzysu kubańskiego w 1962 r. nie wytrzymał wojny nerwów.

Polska jest w aktualnym konflikcie w sytuacji bardzo trudnej. Prawie całe dostawy uzbrojenia dla Ukrainy przechodzą przez naszą granicę. Nie tylko Węgry nie zgodziły się na coś takiego z obawy przed rosyjskim odwetem. A to przecież na jedno z polskich miast Rosjanie ćwiczyli prewencyjny atak atomowy już w roku 2013. To Polska prawie w całości jest w zasięgu rosyjskich iskanderów z Kaliningradu. W tym kontekście presja na Polskę ze strony naszych sojuszników, aby przekazać Ukrainie wszystkie posiadane przez nas myśliwce MiG-29, była co najmniej pułapką.

Wydawane w Polsce media niemieckich koncernów już kreśliły prowokacyjne scenariusze z „polskimi migami walczącymi nad Ukrainą". Gdyby tak się stało, wówczas prawdopodobieństwo ostrzału rakietowego jednego z polskich miast sięgałoby – według specjalistów – nawet 80 proc. Stąd deklaracja polskiego rządu o gotowości nieodpłatnego przekazania myśliwców rządowi USA i dostarczenia ich do bazy w niemieckim Ramstein była iście salomonowa! W Niemczech ta deklaracja wywołała burzę, tamtejsze media nazwały ją nawet bezczelną. To pokazuje podejście naszych sąsiadów zza Odry: kiedy zdobywamy się na działanie zgodnie z polską racją stanu, to jesteśmy „bezczelni"! Na szczęście władze USA podeszły do naszych obaw ze zrozumieniem. Ale nawet Ameryka nie chce za bardzo prowokować Putina.

Nasze związki z Ukrainą są szczególne, inne niż Węgrów, Słowaków czy Rumunów. Żywo odczuwamy pobratymstwo z ludźmi, których przodkowie żyli kiedyś z naszymi przodkami w jednej Rzeczypospolitej. W granicach dzisiejszej Ukrainy wciąż żyją setki tysięcy Polaków. Prócz tego, jeszcze przed rosyjską inwazją, przybyło do Polski ponad milion Ukraińców, bez których nie poradziłaby sobie nasza gospodarka. Doceniamy ich pracowitość i honor. Bohaterstwo dzisiejszych obrońców Ukrainy budzi w nas szacunek i zbliża do siebie nawzajem. To wszystko sprawia, że bardziej jesteśmy gotowi pomagać zarówno tym, którzy uciekają do nas przed wojną, jak i tym, którzy zostali, aby walczyć o swoją ojczyznę nad Dnieprem.

Jeśli więc Polacy wracają dzisiaj do świątyń, to wcale nie ze strachu. Ci, którzy się boją, ustawiają się nie w kościołach, tylko w kolejkach po paszporty. Z moich obserwacji wynika, że w kościołach ludzie szukają najpierw głębszego sensu i nadziei wobec doświadczanej kruchości tego świata. Po wtóre, szukają źródeł własnej tożsamości, bo widzą na przykładzie Ukraińców, jak ich wiara i patriotyzm są silniejsze niż rosyjskie rakiety. Po trzecie, szukają poczucia wspólnoty, tak ważnej dla przetrwania w trudnych czasach i tak mocno ostatnio poszarpanej. Po czwarte wreszcie, szukają możliwości zorganizowanego świadczenia miłosierdzia. Wiedzą bowiem, że instytucje kościelne robią to najlepiej i na największą skalę. Młodzież, która często stroni od katechezy i nabożeństw, teraz licznie zgłasza się do placówek parafialnych i diecezjalnych Caritas, bo chce pomagać.

Kościół w Polsce stoi dzisiaj nie tylko przed ogromnym wyzwaniem, ale i przed wielką szansą. Jest to dla nas, parafrazując Ewangelię, „sposobność do składania świadectwa". Chrześcijańskie świadectwo to nie samo głoszenie kazań, sakramenty i katechizacja. To również dzieła miłosierdzia. Dlatego normalne jest, że uchodźcy znajdują schronienie na każdej chyba plebanii i w każdym zakonie. Wobec skali tego zaangażowania Kościoła umilkły na jakiś czas oskarżenia Kościoła o stworzone i niestworzone grzechy. Bo „miłość zakrywa wiele grzechów".

Pora, abyśmy zrozumieli, że uchodźcy z Ukrainy są dla nas nie ciężarem, ale szansą. Że są szansą dla Kościoła w Polsce w tym Wielkim Poście. I żebyśmy tej szansy nie przepuścili.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

20.03.2022 idziemy w numerze:

TEMAT NUMERU

Zło dobrem zwyciężaj – wywiad z bp. Leonem Dubrawskim z Kamieńca Podolskiego **s. 4**

Z dziećmi o wojnie **s. 10**

Ks. M. Dziewiecki: Wszystko zaczyna się w sercu **s. 12**

fot. Caritas

Caritas dla Ukrainy **s. 42**

Co przysługuje uchodźcom? **s. 54**

NA CZASIE

Bliżej do biskupa **s. 18**

Kryzys kubański. Reaktywacja **s. 34**

NASZE SPRAWY

Jeden znaczy wiele **s. 20**

Kwasy i zasady – wyznaczanie zasad w rodzinie **s. 23**

Termoterapia **s. 43**

MOJA WIARA

fot. xhz

Jak w kraju Jezusa – Kalwaria Wambierzycka **s. 36**

Mistyka w życiu – Księga Rodzaju **s. 38**

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

fot. Monika Odrobińska

Zło dobrem zwyciężaj

Z bp. **Leonem Dubrawskim**, ordynariuszem kamieniecko-podolskim, rozmawia Monika Odrobińska

Czy wojna dotarła do Kamieńca Podolskiego?

W ostatnich miesiącach przybyło tu dywersantów i separatystów. Pierwszego dnia wojny słychać było wystrzały. Ale teraz jest na tyle spokojnie, że możemy przyjmować uchodźców – w budynkach kurii, u sióstr, w Caritas, u paulinów. Wszystkie dostępne miejsca są zajmowane, jedni ludzie jadą dalej, kolejni przybywają. Uciekali z domów tak, jak stali, rozeznajemy więc ich potrzeby i pomagamy. Jeździmy też z pomocą do Charkowa i Kijowa. Pragnę przy okazji podziękować Polsce za wsparcie, jakiego nie udziela nam żaden inny kraj. Polacy nie zwracają przy tym uwagi na zaszłości historyczne między naszymi narodami – przezwyciężyli tamto zło dobrem.

Względny spokój nad naszym miastem wiążę z tym, że czuwa nad nim Matka Boża, której figura stoi na dawnym minarecie. Jej zawierzamy los Ukrainy.

Jaki związek z modlitwą różańcową ma data urodzin Putina?

Przyszedł na świat 7 października, w święto Matki Bożej Różańcowej, ustanowione na pamiątkę zwycięstwa floty chrześcijańskiej nad wojskami tureckimi pod Lepanto w 1571 r. Dlatego wierzę, że to właśnie różaniec pokona Putina.

A egzorcyzmy?

Putin jest opętany – niczym diabeł nie zastanawia się, tylko niszczy. To taktyka z piekła rodem. Możemy powiedzieć, że dziś diabeł wcielił się w człowieka. Ale nie zwycięży, bo modlimy się o nawrócenie jego i całej Rosji, tak jak prosiła Matka Boża w Fatimie. Bez tego zło rozniesie się na cały świat. Świeccy także mogą odmawiać modlitwę wstawienniczą w tej intencji. Ja codziennie odprawiam nad Putinem egzorcyzmy.

Mówi o nim Ksiądz Biskup bez nienawiści jako o „biednym, zagubionym człowieku". Jednak wielu życzy mu śmierci…

Rozumiem, że wielu rozszarpałoby go za to, że przyczynił się do śmierci ich synów czy ojców, do wygnania setek tysięcy ludzi z ich domów. Ale musimy przezwyciężyć w sobie nienawiść i wprowadzić w to miejsce dobro, modląc się słowami Chrystusa: „Ojcze, przebacz im, bo nie wiedzą, co czynią". Bez nawrócenia Putin zniszczy nie tylko cudzy, ale i własny kraj.

Władimir Putin przyszedł na świat 7 października, w Święto Matki Bożej Różańcowej. Wierzę, że to właśnie różaniec pokona Putina.

Byłem wśród biskupów, którzy poprosili papieża Franciszka o ponowne zawierzenie Niepokalanemu Sercu Maryi Ukrainy i Rosji. Niektórzy pytają po co, skoro Jan Paweł II uczynił to w 1984 r. A czyż nie modlimy się wieczorem, choć modliliśmy się rano? Niemniej potrzeba jeszcze większego zaangażowania w wypełnianie poleceń Matki Bożej Fatimskiej odnośnie do codziennego różańca, nabożeństw pierwszosobotnich oraz pokuty w intencji nawrócenia Rosji. Im więcej się modlimy, tym więcej na świecie dobra.

Czy żołnierze odczuwają siłę modlitwy?

Zdecydowanie tak! Ta wojna jest nierówna: na jednego naszego żołnierza przypada dziesięciu rosyjskich. Może i jest ich więcej i mają sprzęt, ale nasi chłopcy mają ducha, a on ma większą wagę niż jakakolwiek zbroja. Nasi żołnierze wiedzą, że modlą się za nich i katolicy, i prawosławni, i protestanci. To pomaga im iść do walki z odwagą i miłością w sercu do tych, których mają chronić. Modląc się, miejmy w pamięci obraz Mojżesza – gdy trwał z rękami wzniesionymi do nieba, wojska izraelskie wygrywały, a gdy je opuszczał – wygrywali Amalekici.

Codziennie modlę się Koronką do św. Michała Archanioła, by chronił niebo przed rosyjskimi samolotami; by powierzał aniołom opiekę nad każdym miastem, domem, rodziną na Ukrainie.

Pięć diecezji Cerkwi Prawosławnej Patriarchatu Moskiewskiego w Ukrainie przestało wymieniać w czasie liturgii imię patriarchy Cyryla. Czy słusznie?

Nie wiem, pod jakim natchnieniem działa patriarcha Cyryl, że nie potępił wojny. Niemniej uważam, że podczas liturgii powinno się nie tylko wymieniać jego imię, ale i modlić się o jego nawrócenie. Zwycięstwo zawsze pochodzi od Boga, jest wymodlone – tylko modlitwa może przemóc zło, które nosi w sobie Putin. Każda modlitwa.

Tymczasem w Ukrainie ubywa świątyń – bombardowane są nawet te, w których przebywają wierni…

Wojska rosyjskie zniszczyły kościół w Hulajpołu, kościół św. Mikołaja w mieście Malin, uszkodzony został też kościół św. Antoniego w Charkowie, a w tamtejszą pełną ludzi katedrę Wniebowzięcia NMP trafił pocisk. Ofiarą ostrzeliwań padają też cerkwie. To dowód na agonię Putina, ale też na diabła w sercu tych, którzy tak bestialskich aktów się dopuszczają. Mam tu także na myśli ostrzeliwanie punktów cywilnych: domów, przedszkoli, szpitali, korytarzy humanitarnych.

To efekt wychowywania bez wiary – w rodzinach i całych społeczeństwach. Jeśli w sercu zabraknie Boga, Jego miejsce zajmie diabeł. Pokój buduje się na rozmowach, negocjacjach, dyplomacji, ale także na Chrystusie. Jeśli Bóg jest na pierwszym miejscu, wszystko jest na swoim miejscu, dlatego za naszym prezydentem powtórzę apel do Rosjan: możecie zburzyć nasze świątynie, ale naszej wiary nie zniszczycie. Nieustająco się modlimy i prosimy o modlitwę.

REKLAMA

Obrady biskupów

Rosyjska napaść na Ukrainę i pomoc humanitarna świadczona przez Kościół w Polsce uchodźcom wojennym były wiodącymi tematami zebrania plenarnego KEP.

Dyrektor Caritas Polska poinformował biskupów, że wartość pomocy wysłanej dotychczas do Ukrainy w transportach humanitarnych wynosi ok. 40 mln zł. Zwrócił uwagę, że do pomocy potrzebującym zobowiązana jest w Kościele nie tylko Caritas. – Nie do przecenienia jest tu rola biskupa diecezjalnego, który mógłby wyznaczyć konkretną osobę, na przykład dyrektora diecezjalnej Caritas, do całościowej koordynacji pomocy świadczonej dla uchodźców w danej diecezji – stwierdził ks. dr Marcin Iżycki.

Podczas zebrania odbyły się wybory do gremiów episkopatu oraz do instytucji kościelnych podległych KEP. Nowym Delegatem ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej został bp Piotr Turzyński z Radomia. Bp Wiesław Lechowicz, obecny biskup polowy, objął funkcję Delegata ds. Duszpasterstwa Policji, Straży Ochrony Kolei, Kombatantów oraz Harcerzy. Delegatem ds. Wspólnot dla Intronizacji Najświętszego Serca Pana Jezusa został bp Janusz Mastalski. Wybrano także duchownych i świeckich członków i konsultorów Rady ds. Duszpasterstwa Młodzieży, ds. Apostolstwa Świeckich oraz Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji.

Na zakończenie pierwszego dnia zebrania biskupi pod przewodnictwem abp. Salvatore Pennacchio, nuncjusza apostolskiego w Polsce, w Świątyni Opatrzności Bożej koncelebrowali dziękczynną Mszę świętą z okazji dziewiątej rocznicy wyboru papieża Franciszka na Stolicę Piotrową.

fot. Episkopat.pl

– On żyje (…)! Nigdy więcej nie będzie samotności i opuszczenia, nawet, gdyby wszyscy odeszli… – abp Adrian Galbas cytował w homilii słowa z papieskiej adhortacji „Christus vivit”. – To się wydaje absurdalne i szydercze, a jednak wiem, że on [papież] w to wierzy! Dzisiaj, w marcu 2022 r., tu, gdzie jesteśmy, z tym, co mamy, z całą bezradnością tej chwili, widząc, co się dzieje, nie wiedząc, co się stanie, tej jego wiary Kościół potrzebuje bardziej niż czegokolwiek innego – dodał katowicki koadiutor.

391. Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski odbywało się w dniach 14–15 marca w auli UKSW w Warszawie./**bs, KAI**

Krzysztof Ziemiec

Kto lepiej pomaga

Wydawało się, że szaleństwo polskiej polityki ma szansę osłabnąć w obliczu ukraińskiej tragedii. Tak się stało, ale tylko na chwilę. Już wróciło do swojego dawnego poziomu lub nawet go przekroczyło. W chwili, kiedy pociski spadają zaledwie 20 km od naszej granicy, politycy w telewizyjnych studiach zaczęli się wzajemnie oskarżać o winy i zaniechania. Zresztą nie tylko oni. W Internecie ruszyły swoiste wyścigi pod tytułem „kto jest większym pachołkiem Putina”. „To ty jesteś ruski troll”, „A właśnie że ty”, „Ty Putlerowcu” – tak piszą i obrażają się dorośli ludzie… Żenada, tym bardziej że od rosyjskich trolli i jawnych agentów Kremla aż się wokół roi.

Nie kwestionuję tego, że przez długi czas wielu dzisiejszych oponentów prowadziło politykę „karmienia Putina” i jednocześnie blokowania wszystkiego, co mogłoby temu przeciwdziałać. Część – tak jak niegdyś Niemcy – została oszukana przez Rosję, ale część robi to z wyrachowania, niekoniecznie na tym zarabiając finansowo, choć politycznie na pewno.

Niektórych przeraził sam Putin i przejrzeli na oczy. Inni są przerażeni, że ci, których nienawidzą, mieli i mają w tej kwestii rację – tzn. rację co do Niemiec i Rosji. Teraz w ramach odreagowania dysonansu poznawczego wszędzie widzą agentów i trolli Putina.

Polska polityka od lat porusza się w obszarach dalekich od perfumerii. Złe zapachy wypływają z ust polityków różnych opcji przy wielu okazjach. Taki „styl” polityczny się przyjął i jeszcze długo będzie gościł na salonach.

Dobro lubi ciszę, ale może teraz jest okazja, żeby nagłośnić ogromną pomoc udzielaną przez parafie.

Co gorsza, zaczynamy się kłócić także o to, jak pomagamy i kto robi to lepiej albo kto nie robi tego wcale, niszcząc tym samym wspaniałą dotychczasową postawę niemal wszystkich Polaków! Chcę być dobrze zrozumiany. Czym innym są alarmy specjalistów, że rząd zbyt idealistycznie podchodzi do wyzwania i za bardzo opiera się na otwartych sercach rodaków, a za mało działa perspektywicznie, a czym innym specjalne szerzenie kłamstw, np. dotyczących rzekomych opłat, jakimi mieliby być obciążani uciekinierzy w Domu Pielgrzyma na Górze św. Anny. Niby wszystko łatwo jest wyjaśnić, dotrzeć do prawdy, ale wiadomo, że nie każdemu się chce. A sianie takich kłamstw to element wojny Putina.

Od kilku dni np. Twittera lawinowo zasypują posty z pytaniami o pomoc udzielaną uchodźcom przez parafie. I mimo że wiemy, jak duża to pomoc, to jednak wiele osób da wiarę tym, którzy napiszą, że jest żadna.

Na koniec zaapeluję do osób odpowiadających w Kościele za komunikację społeczną. Wiem, że dobro lubi ciszę, ale może teraz jest okazja, żeby odeprzeć kłamstwo i mówić, jak jest. Może przyda się jakaś aktywna strona internetowa z mapą pomagających parafii, elementarzem, jak można pomagać, czy wskazówkami, gdzie jest najbliższy oddział Caritas? I informacja, jaka jest ofiarność wiernych – w każdej parafii. A jest ogromna!

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Nowi biskupi w Jerozolimie.** Papież Franciszek 11 marca mianował dwóch biskupów pomocniczych dla Łacińskiego Patriarchatu Jerozolimy. 58-letni ks. Jamal Khader był dotąd wikariuszem patriarszym w Jordanii, a 63-letni ks. Rafic Nahra – wikariuszem patriarszym dla Izraela. Duchowni są Arabami.

■ **Rok po wizycie Franciszka.** Z okazji pierwszej rocznicy wizyty papieża Franciszka w Iraku odprawiono w Bagdadzie okolicznościową Mszę świętą, której przewodniczył patriarcha chaldejski kard. Louis Sako. W kazaniu patriarcha zwrócił się z apelem o pokój, potrzebny zarówno na Bliskim Wschodzie, jak i w Ukrainie. – Modlimy się o pokój na świecie, zwłaszcza o zakończenie wojny między Rosją a Ukrainą, która może zaszkodzić pokojowi na całym świecie – powiedział kard. Sako i dodał, że wojna jest „politycznym samobójstwem". W kontekście Iraku patriarcha powiedział, że modli się o szybkie utworzenie rządu, który będzie w stanie odbudować kraj i służyć ludziom.

■ **Najstarszy kardynał.** Słowacki kardynał kurialny Jozef Tomko, emerytowany prefekt Kongregacji Ewangelizacji Narodów i były przewodniczący Papieskiego Komitetu ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych, skończył 11 marca 98 lat. Obecnie jest najstarszym członkiem Kolegium Kardynalskiego.

■ **Korea Północna mocarstwem?** Podczas ostatnich prób rakietowych Korea Północna wystrzeliła nowy pocisk międzykontynentalny. Kim Dzong Un wezwał do rozbudowy bazy używanej do testowania międzykontynentalnych pocisków balistycznych i stworzenia z niej „ultranowoczesnego i zaawansowanego" obszaru w celu uzyskania przez rządzone przez niego państwo statusu kosmicznego supermocarstwa.

■ **Duchowa pielgrzymka ekumeniczna.** W wydawnictwie watykańskim ukazała się książka argentyńskiego prezbiterianina Marcela Figeroi pt. „Pojednane różnorodności. Protestant w dzienniku Papieża". Wstęp do niej napisał Franciszek. Autor jest od ponad dwudziestu lat przyjacielem Ojca Świętego. Książka stanowi rodzaj duchowej pielgrzymki ekumenicznej. Mowa jest w niej o ekumenizmie, miłości, nadziei, miłosierdziu, solidarności i pokoju.

fot. PAP/Siły Zbrojne Ukrainy

BRUTALNA AGRESJA ROSJI

Trwa wojna wytoczona Ukrainie przez Federację Rosyjską. W obliczu silnego oporu Ukraińców Rosjanie atakują nie tylko obiekty wojskowe, strategiczne i lotniska, celem ich ataków jest także ludność cywilna. Szczególnie ucierpieli mieszkańcy Mariupola, gdzie w oblężonym mieście znalazło się 400 tys. ludzi bez żywności i wody. Okupanci blokują transporty z pomocą humanitarną. Atakowane są nawet takie miejsca, jak sierociniec czy prawosławny klasztor w Swiatohirsku, w którym schroniło się około tysiąca osób. Rosjanie używają pocisków fosforowych, zabronionych przez konwencję genewską. Ostrzał rakietowy doprowadził do wielu zniszczeń w takich miastach, jak Mikołajów, Czernihow, Zbucza, Cherson, Dniepr i Kropywnycki. Do 13 marca nie udało się Rosjanom zdobyć Kijowa, choć w kierunku miasta kierowany jest ostrzał, a kolumna wojsk zbliżyła się już na niewielką odległość. W minioną niedzielę zginął 51-letni Brent Renand, dziennikarz „New York Timesa".
Na zdjęciu zniszczony szpital położniczy w Mariupolu.

WYSIŁKI KOŚCIOŁA

fot. PAP/EPA/Alona_Nikolaiewych

Podczas rozmowy telefonicznej sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej kard. Pietro Parolina z szefem rosyjskiej dyplomacji Siergiejem Ławrowem sformułowane zostały trzy apele do strony rosyjskiej: o zaprzestanie ataków zbrojnych, o zapewnienie korytarzy humanitarnych dla ludności cywilnej i pracowników organizacji pomocowych i aby przemoc z użyciem broni zastąpiono negocjacjami. – Trzeba mieć serce z kamienia, aby pozostać niewzruszonym i pozwolić, aby to spustoszenie trwało oraz nadal płynęły rzeki krwi i łez – powiedział po rozmowie z Ławrowem kard. Pietro Parolin. Do Watykanu wrócił już kard. Michael Czerny, który odwiedził Zakarpacie, gdzie spotkał się z biskupami, duchowieństwem i przedstawicielami władz tego regionu Ukrainy. Nadal pozostaje tam jako papieski wysłannik kard. Konrad Krajewski. Celem ich wizyty jest danie świadectwa osobistej bliskości Ojca Świętego z narodem ukraińskim, ofiarą agresji Rosji. W łacińskiej katedrze we Lwowie jałmużnik papieski przewodniczył wspólnej modlitwie o pokój z przedstawicielami Kościołów chrześcijańskich oraz innych religii (na zdjęciu). Spotkał się też z biskupami, wśród nich abp. Światosławem Szewczukiem, zwierzchnikiem grekokatolików na Ukrainie, a także z biskupami prawosławnymi. Rozmawiał z ukrywającymi się w schronach oraz z uciekinierami wojennymi z miejsc dotkniętych najcięższymi walkami.
W świątyniach Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego odbywają się modlitwy za poległych w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę, w tym za osoby, które zostały pochowane w zbiorowych mogiłach bez modlitwy i pochówku chrześcijańskiego.
Napaść Rosji potępili biskupi z Niemiec i z krajów skandynawskich. Zwierzchnik Arcybiskupstwa Zachodnioeuropejskiego Parafii Tradycji Rosyjskiej Jan zwrócił się do moskiewskiego patriarchy Cyryla, aby uczynił wszystko, co w jego mocy, żeby położyć kres „tej przerażającej wojnie, która dzieli świat i sieje śmierć i zniszczenie". Słowa Cyryla, który jawnie popiera agresję, są z oburzeniem przyjmowane na całym świecie, także przez lokalne Kościoły prawosławne.

fot. xhz

DZIEWIĘĆ LAT FRANCISZKA

W niedzielę 13 marca minęła dziewiąta rocznica wyboru papieża Franciszka na Stolicę Piotrową.

Jak dotąd Ojciec Święty ogłosił 3 encykliki, 5 adhortacji apostolskich, 37 konstytucji apostolskich. Za jego pontyfikatu doszło do beatyfikacji 138 osób i kanonizacji 886. Mianował 1574 nowych biskupów, w tym 44 dla Polski i 32 polskiego pochodzenia lub o polskich korzeniach dla innych krajów lub dla Kurii Rzymskiej. Franciszek odbył 35 podróży zagranicznych, w czasie których odwiedził 53 państwa (w tym Polskę) i 4 organizacje międzynarodowe (m.in. ONZ), 31 razy udawał się do różnych diecezji, miast i regionów Włoch, odwiedził także 20 parafii rzymskich.

NOWA PREZYDENT WĘGIER

Kandydatka rządzącej na Węgrzech partii Fidesz, Katalin Novak, została wybrana przez parlament na stanowisko prezydenta kraju. Była minister bez teki ds. rodzin uzyskała 137 z oddanych 188 ważnych głosów. Głosowanie wymagało większości dwóch trzecich głosów. Na kandydata zjednoczonej opozycji ekonomistę Petera Ronę oddano 51 głosów. Stanowisko nowa prezydent obejmie 10 maja. Z wykształcenia jest ekonomistką i prawniczką. Ma 44 lata, jest matką trojga dzieci. Na Węgrzech prezydent jest wybierany na pięcioletnią kadencję przez parlament i pełni przede wszystkim funkcje reprezentacyjne.

fot. PAP/EPA/Szilard Koszticsak

PAMIĘĆ O MĘCZENNIKACH

Wierni z Salwadoru uczcili męczenników: jezuitę o. Rutilia Grandego oraz dwóch świeckich – Nelsona Lemusa i Manuela Solorzano. Wszyscy zostali zamordowani w 1977 r. przez szwadrony śmierci w tym kraju. Podczas pielgrzymki do miejsca ich męczeństwa w El Paisnal protestowano też przeciwko bezkarności sprawców zbrodni. Męczennicy z Salwadoru zostali beatyfikowani w styczniu 2021 r. wraz z franciszkaninem o. Kosmą Spessotto, który zginął w Salwadorze 14 czerwca 1980 r.

fot. PAP/EPA/Rodrigo Sura

W SKRÓCIE

■ **F-35 dla Bułgarii.** Rząd Bułgarii wydał zezwolenie na przybycie holenderskich myśliwców F-35, które będą brały udział w NATO-wskiej misji ochrony przestrzeni powietrznej kraju. Zezwolenie wydano mimo braku zgody przedstawicieli Bułgarskiej Partii Socjalistycznej, jednego z czterech ugrupowań koalicji rządzącej.

■ **Ignacy Loyola niemile widziany.** Od września 2021 r. w Filharmonii Tomskiej był przygotowywany koncert „Burzliwe życie Ignacego Loyoli", planowany w związku z 400. rocznicą kanonizacji założyciela Towarzystwa Jezusowego. Niestety, Filharmonia Tomska otrzymała pismo, że teraz nie powinny odbywać się imprezy propagujące obce wartości. Jezuici są obecni w Rosji od 440 lat.

■ **Głosił prymat wiary.** W Dallas w wieku 80 lat zmarł Gary North, jeden z głównych przedstawicieli i propagatorów tzw. chrześcijańskiego rekonstrukcjonizmu: ruchu protestanckiego głoszącego prymat wiary w prawie i polityce. Nurt ten stał się głównym motorem działań prawicy chrześcijańskiej w Stanach Zjednoczonych, szczególnie za prezydentury Jimmy'ego Cartera (1971–1975) i później w latach osiemdziesiątych XX w.

■ **Rekolekcje biskupów.** Biskupi diecezji czeskich i morawskich wzięli udział w tygodniowych rekolekcjach w czeskim Domu Pielgrzymkowym Velehrad w Rzymie – poinformowało Biuro Prasowe Czeskiej Konferencji Biskupiej. Rekolekcje poprowadził ks. Radek Tichý, teolog, pisarz i wykładowca akademicki, administrator parafii św. Jakuba Starszego w praskiej dzielnicy Stodůlki. Uczestniczący w rekolekcjach kard. Duka, jego biskup pomocniczy Zdeněk Wasserbauer, a także ambasador Republiki Czeskiej przy Stolicy Apostolskiej Václav Kolja zostali przyjęci przez papieża seniora Benedykta XVI.

■ **Prośba o modlitwę.** Belgijska diecezja Namur poinformowała, że 82-letni abp André-Joseph Léonard, emerytowany arcybiskup metropolita Malines-Brukseli, przebywa na intensywnej terapii z powodu problemów z sercem. Władze diecezjalne proszą wiernych o modlitwę.

Serwis przygotowano na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Co z oczu…

Kiedy nadchodzi wojna lub inny kataklizm, myśli i działania ludzi zostają automatycznie przekierowane na przeżycie i chęć niesienia pomocy słabszym, którzy w sytuacjach ekstremalnych sobie nie radzą. Tak było na początku pandemii i tak było na początku wojny w Ukrainie.

Straszliwa rzeczywistość, która jeszcze niedawno wydawała nam się tylko sennym koszmarem lub projekcją z filmów katastroficznych, wkracza nagle w nasze życie i podporządkowuje wszystkie działania. Wszelkie plany przestają mieć znaczenie, życie pozostaje niejako w zawieszeniu. W obliczu wojny i kataklizmu wszystko poza przeżyciem i uratowaniem jak największej liczby ludzi przestaje mieć znaczenie. Ale tak jest w przypadku tych, których nieszczęście dotyka bezpośrednio.

W przypadku wojny w Ukrainie okrutna rzeczywistość dotknęła mieszkańców terenów za naszą wschodnią granicą i sąsiadujące narody, które przyjmują setki tysięcy uchodźców. Na własne oczy – na dworcach, na ulicach, w ośrodkach i we własnych domach – widzą, co wojna robi z człowiekiem.

Im dalej, tym mniej współodczuwania. Aczkolwiek tocząca się w Ukrainie wojna ma wpływ już na całą Europę i dużą część świata, także poprzez powiązania gospodarcze i finansowe. Nie mówiąc już o groźbach militarnych Putina. Im bliżej epicentrum katastrofy, tym większa pobożność i silniejsze braterstwo. Im dalej, tym mniejsze zainteresowanie dziejącą się tragedią, a większe koncentrowanie się na swoich sprawach i swojej agendzie.

Kiedy zatem w polskich kościołach śpiewamy suplikacje, odprawiamy nabożeństwa pokutne i pościmy w intencji pokoju, na zachodzie Europy – oczywiście z pewnymi wyjątkami, głównie na poziomie lokalnym – życie toczy się swoim torem. W ubiegłym tygodniu rząd federalny w Niemczech zatwierdził zniesienie zakazu reklamy zabijania dzieci nienarodzonych, co spotkało się z krytyką ze strony CDU/CSU. To realizacja zapowiedzianej przez nowy rząd niemiecki liberalnej agendy.

Z kolei we Włoszech trwa ostra debata na temat eutanazji. W ostatnim czasie Trybunał Konstytucyjny we Włoszech uniemożliwił przeprowadzenie referendum o eutanazji, które miało odbyć się na wiosnę. To akurat dobra decyzja. Ale i tak w tej chwili Trybunał Konstytucyjny dopuścił w niektórych przypadkach wspomagane samobójstwo, dopóki kwestia ta nie zostanie uregulowana przez parlament.

Także w Austrii od 1 stycznia br. eutanazja jest w świetle prawa legalna. W połowie grudnia austriacka Rada Narodowa zatwierdziła ustawę zdecydowaną większością głosów i obecnie po okresie przysługującym na podjęcie decyzji, wynoszącym 12 tygodni, a w przypadku choroby śmiertelnej 2 tygodnie, można otrzymać w aptece śmiercionośny preparat. To niesamowicie smutna rzeczywistość, że kiedy na wschodzie Europy próbuje się ratować ludzkie istnienia, na zachodzie wprowadza się prawa, by życie łatwo i szybko unicestwić.

Im bliżej epicentrum katastrofy, tym większa pobożność i silniejsze braterstwo.

Również na płaszczyźnie niektórych Kościołów lokalnych kontynuowana jest obrana wcześniej agenda. Kilka dni temu archidiecezja monachijska zamieściła ogłoszenie o zatrudnieniu pracowników płci męskiej/żeńskiej/różnorodnej („männlich/weiblich/divers"). Wcześniej takie ogłoszenie pojawiło się nawet ze strony Konferencji Episkopatu Niemiec. Z kolei Kościół w Austrii wszedł w okres Wielkiego Postu z dziwnym nawiązaniem do wojny w Ukrainie. W głównym ołtarzu kościoła uniwersyteckiego pod wezwaniem św. Jana Nepomucena w Innsbrucku zawisła fotografia (4,5 m na 3 m) przedstawiająca leżącego nagiego aktywistę ruchu LGBT. Aranżacja, zatytułowana „Zmęczony", została umieszczona z inicjatywy miejscowego biskupa Hermanna Glettera, który stwierdził na Instagramie, że David, transmodel pozujący na zdjęciu, jest w połowie Gruzinem i w połowie Ukraińcem, który w ten sposób protestuje przeciwko wojnie w swoim kraju.

Okazuje się, że wojna wojną, a agenda agendą. Bo jak mówi stare przysłowie: Co z oczu, to z serca. I niestety, również w tym kontekście jest ono prawdziwe.

REKLAMA

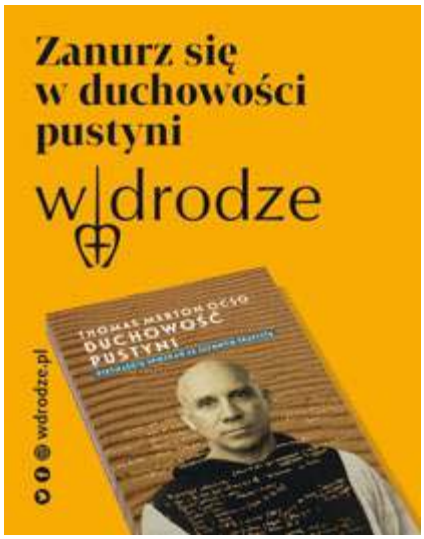

Wydalili nuncjusza

Nuncjusz apostolski abp Waldemar Stanisław Sommertag został zmuszony do opuszczenia Nikaragui pod wpływem silnych nacisków politycznych ze strony reżimu Daniela Ortegi i Rosario Murillo. W kręgach dyplomatycznych przedstawicielstwo watykańskie było uważane za główny kanał komunikacji rządu ze wspólnotą międzynarodową.

Wiadomość, że rząd Nikaragui cofnął zatwierdzenie (agrément) dla nuncjusza apostolskiego w Managui – który pełni swą misję od 2018 r. – zobowiązując go do opuszczenia kraju, Stolica Apostolska przyjęła z wielkim zaskoczeniem i ubolewaniem – podało Biuro Prasowe Watykanu. Podkreślono, że w czasie swojej misji abp Sommertag pracował z głębokim oddaniem dla dobra Kościoła i narodu nikaraguańskiego, zwłaszcza osób najbardziej bezbronnych, starając się zawsze krzewić dobre relacje między Stolicą Apostolską a władzami Nikaragui. Na szczególną uwagę zasługuje jego udział jako świadka i osoby towarzyszącej przy stole dialogu narodowego między rządem a opozycją polityczną.

Pochodzący z diecezji pelplińskiej papieski dyplomata opuścił kraj, nie mogąc pożegnać się z Kościołem nikaraguańskim i członkami konferencji episkopatu tego kraju./**wś**

Konwertyci z anglikanizmu

Dwóch byłych biskupów anglikańskich zostanie wyświęconych na księży katolickich. 60-letni Jonathan Goodall, były biskup Ebbsfleet, zostanie wyświęcony w katedrze westminsterskiej, a 74-letni John Goddard, były biskup Burnley, otrzyma święcenia kapłańskie w katedrze metropolitalnej Chrystusa Króla w Liverpoolu./**wś**

Dariusz Kowalczyk SJ

Umierać za ojczyznę?!

Do szkoły podstawowej i średniej chodziłem za tzw. komuny, a maturę zdawałem w stanie wojennym. Pomimo oczywistych ograniczeń ówczesnego systemu edukacji, wynikających m.in. z deklarowania „wieczystej" przyjaźni ze Związkiem Radzieckim, wyniosłem ze szkoły żywy mit polskich bohaterów, którzy oddali życie w obronie ojczyzny. W tamtym czasie większość ludzi nie miała chyba wątpliwości, że jak ktoś napadłby na Polskę, to trzeba by chwycić za broń. Tymczasem z sondaży robionych w ostatnich latach wynika, że obecnie tylko około 30 proc. zdolnych do walki Polaków zgłosiłoby się od razu do formacji zbrojnych lub sanitarnych, gdybyśmy zostali zaatakowani przez obce państwo. Większość szukałaby dla siebie i swojej rodziny bezpiecznego miejsca. Z badań przeprowadzonych w 2015 r. przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych wynikało, że największą gotowością do obrony ojczyzny odznaczają się mieszkańcy województw wschodnich, a największy procent deklarujących szukanie schronienia w kraju lub poza jego granicami to mieszkańcy województw zachodniej Polski.

Przypominają mi się słowa piosenki Marii Peszek: „Gdyby była wojna […]. Po kanałach z karabinem nie biegałabym. Nie oddałabym ci, Polsko, ani jednej kropli krwi. Sorry, Polsko […]. Lepszy żywy obywatel niż martwy bohater". Co prawda, niektórzy tłumaczyli, że piosenka nie jest wyrazem obojętności na losy ojczyzny, ale ironicznym wskazaniem, że patriotyzm to nie tylko pełna grobów „bohaterszczyzna". Być może, ale pozostaje prawdą, że dziś wielu rzeczywiście „nie oddałoby Polsce ani kropli krwi". Na Zachodzie na fali ruchów 1968 r. modne stało się hasło, że lepiej być czerwonym niż martwym, czyli że jakby Związek Radziecki napadł na Zachód, to lepiej się poddać niż zginąć. Słowo „ojczyzna" nie tylko wydaje się być dla wielu puste, ale też kojarzy się z jakimś gotowym do przemocy nacjonalizmem, bo przecież powinniśmy budować społeczeństwo otwarte, bez granic, a nie zabijać czy dać się zabić w bezsensownej obronie jakiegoś skrawka ziemi. Z drugiej strony trzeba zauważyć, że sporo zależy od okoliczności. Gdyby jakiś wróg rzeczywiście zaczął bombardować polskie miasta, to być może wielu z tych, którzy wcześniej składali mało patriotyczne deklaracje, zgłosiłoby się do wojska i chwyciło za broń.

> **Podziwiamy Ukraińców, którzy dają odpór Putinowskiej armii i są gotowi na śmierć w obronie ojczyzny.**

W Polsce podziwiamy Ukraińców, którzy dają odpór Putinowskiej armii i są gotowi na śmierć w obronie ojczyzny. Mam jednak wrażenie, że we Włoszech ludzie generalnie nie rozumieją takiej postawy. Nie słyszałem od żadnego Włocha słów uznania dla walczących zbrojnie Ukraińców. Włosi współczują ludziom, którzy cierpią z powodu wojny, ale tym bardziej zdają się uważać, że lepiej byłoby nie podejmować zbrojnej walki, tylko rozmawiać, pójść na kompromis, bo każda przemoc jest bezsensowna. Kiedy pewnej znajomej Włoszce powiedziałem, że niektórzy w Polsce nie rozumieją, dlaczego papież Franciszek potępia ogólnie wojnę, a nie potępi wyraźnie Putinowskiej agresji, wyrażając jednocześnie poparcie dla walczących Ukraińców, to usłyszałem, że tak nie można zrobić, bo po obydwu stronach są ludzie, i że trzeba zasiąść do pertraktacji. A znajomy Włoch przekonywał, że Ukraina powinna pójść na kompromis, czyli m.in. zgodzić się na to, aby być strefą zdemilitaryzowaną. Bo inaczej będą ginąć ludzie. Idea walki o niepodległą ojczyznę moim rozmówcom jakoś nie przychodziła do głowy.

Dlaczego właściwie ktoś jest gotów umrzeć za ojczyznę? Można by odpowiedzieć: dlatego, że jest patriotą. A patriotyzm oznacza – jak napisał w książce „Pamięć i tożsamość" Jan Paweł II – „umiłowanie tego, co ojczyste: umiłowanie historii, tradycji, języka czy samego krajobrazu ojczystego". „Nasze dzieje uczą – zauważa z uznaniem papież Polak – że Polacy byli zawsze zdolni do wielkich ofiar dla zachowania tego dobra albo też dla jego odzyskania. Świadczą o tym tak liczne mogiły żołnierzy, którzy walczyli za Polskę". Jednocześnie Jan Paweł II podkreśla, że ziemska ojczyzna nie jest absolutem, ale prowadzi nas do ojczyzny wiecznej, do ojcowizny samego Boga Ojca. Jednak perspektywa ojczyzny niebieskiej nie tylko nie umniejsza miłości do ojczyzny doczesnej, ale sprawia, że można – myśląc o przyszłych pokoleniach – oddać za nią życie. Bo skoro jest życie wieczne, to życie doczesne nie jest najważniejsze i można je poświęcić dla większej sprawy.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

fot. PAP/Vitaliy Hrabar

Z dziećmi o wojnie

Monika Odrobińska

W jednej z warszawskich szkół nauczycielka obwieściła ósmoklasistom: „nieuniknione jest, że wojna przeniesie się także do Polski". W innej szkole nauczyciel pokazał uczniom na mapie państwa NATO gotowe nam pomóc. Jak rozmawiać z dziećmi o konflikcie zbrojnym, uchodźcach i pomaganiu?

Nawet jeśli sami z dziećmi nie poruszamy tematu wojny, przyniosą go z przedszkola, szkoły, mediów społecznościowych. Niezależnie od źródeł tej wiedzy to od postawy rodziców zależy nastawienie maluchów i nastolatków do obecnej sytuacji. Dorośli muszą wiedzieć, czego dzieciom nie mówić dla ich własnego dobra; a jeśli mówić, to jak.

Uspokajać, nie epatować

– Jeśli w domu przez cały dzień jest włączony telewizor i radio, a rodzice ciągle przeglądają internet, daje im to poczucie kontroli nad sytuacją, jednak ciągła ekspozycja na takie treści może szkodzić – uważa Ewa Werstak-Mościcka, psycholog i psychotraumatolog, członek grupy wsparcia kryzysowego lotniska Chopina w Warszawie. – Dzieciom należy przekazywać spokój, ale żeby go dać, najpierw trzeba go mieć w sobie. Przebodźcowywanie się z pewnością nie przynosi ukojenia.

Dzieciom należy przekazywać spokój, ale żeby go dać, najpierw trzeba go mieć w sobie.

Każdy z nas inaczej reaguje na sytuację kryzysową, inaczej konfrontuje się z lękiem, tym bardziej dzieci. – Jeśli dodatkowo będziemy go w nich podsycać, może dojść do eskalacji emocji, a nawet ostrych reakcji – mówi Maciej Malec, psycholog dziecięcy z Dziecięcego Telefonu Zaufania Rzecznika Praw Dziecka. – Jeśli jednak sami mówimy o wojnie ostrożnie, a nastolatek mimo to prezentuje silne lęki, warto zainteresować się, skąd jeszcze czerpie wiedzę. Jeśli z mediów społecznościowych, nie można go od nich odciąć, bo śledzenie ich jest jego sposobem na radzenie sobie z tym, co się dzieje. Raczej rozmawiajmy z nim o tym, jakie emocje to w nim wyzwala, a nade wszystko uspokajajmy.

– Nie dociążajmy dzieci dodatkowymi obowiązkami w myśl zasady, że jak się czymś zajmą, to zapomną o wojnie – uczula Marek Figiela, psycholog dziecięcy i psychotraumatolog, także z Dziecięcego Telefonu Zaufania RPD. – Nie zapomną, bo ona toczy się tuż obok. Rozmawiajmy o tym, czym jest konflikt i jak do niego dochodzi, dostosowując komunikat do wieku i wrażliwości dziecka.

Psychologowie przestrzegają przed epatowaniem informacjami. – Jeśli dziecko zapyta o wojnę, siedmiolatkowi można powiedzieć, że zły pan chce zawłaszczyć czyjeś ziemie, ale z trzynastolatkiem można już o tym porozmawiać w kontekście historycznym czy geopolitycznym – mówi Ewa Werstak-Mościcka. – W szkole z kolei nauczyciel nie powinien pytać dzieci zbiorowo, jak odbierają tę sytuację, bo każdy może czuć się inaczej; ma też uszanować czyjąś potrzebę milczenia. Powinien mieć dużo wyczucia, a jednocześnie być dobrze przygotowany do takiej rozmowy. On ma bardziej odpowiadać na pytania i potrzeby uczniów, niż epatować informacjami czy swoimi obawami.

Na co mamy wpływ

Psychologowie są zgodni: przekierowujmy uwagę dzieci na aktywności, na które mają wpływ. – Poza odruchem serca akcje pomocowe – od rysowania chorągiewek przez zbiórki żywności po przyjmowanie uchodźców w domu – dają poczucie sprawczości i kontroli nad sytuacją – mówi Ewa Werstak-Mościcka. Przy czym dziecko powinno mieć wewnętrzną motywację do pomocy, a nie narzuconą przez innych.

MAMO, TATO!

- **Skup się na tu i teraz.**
- **Nie popadaj w katastrofizm, zachowuj spokój i przekazuj go dziecku.**
- **Daj dziecku możliwość swobodnej wypowiedzi, słuchaj go, okazuj mu bliskość.**
- **Bądź dobry dla siebie.**

Joanna Sielska, psycholog, interwent kryzysowy z Biura RPD przestrzega. – Uważajmy, by w pomaganiu się nie wypalić. Na krzywą kryzysu składają się szok, po nim mobilizacja, m.in. do pomagania, w końcu zwątpienie – bo mimo naszych usilnych starań sytuacja się nie zmienia, a uchodźców wciąż przybywa. Należy rozłożyć siły na dłuższy czas, bo bierzemy udział nie w sprincie, ale w maratonie.

Ewa Werstak-Mościcka uczula przy tym, by pomagający uchodźcom polscy rodzice pamiętali najpierw o własnych dzieciach. Jeśli spalą się w pomaganiu innym, nie pomogą najbliższym.

Ratunek w rutynie

Może się też zdarzyć, że dzieci ani nie pytają o wojnę, ani nie chcą o niej rozmawiać. – Psychologowie radzą, byśmy nie robili tego na siłę, ale obserwowali, czy w dziecku nie zaszła jakaś zmiana. Warto sobie uświadomić, komu taka rozmowa miałaby być potrzebna: dziecku czy mnie. Nie należy przekładać na dzieci naszych wyobrażeń o tym, jak tę sytuację przeżywają. Dzieci odreagowują różne sytuacje nie tylko rozmową, ale też w rysunkach czy zabawach. Wiele dzieci wyraża napięcie postawą ciała – przytulajmy je i bądźmy blisko. A jeśli dzieci chcą wiedzieć, czy my sami się martwimy, odpowiadajmy uczciwie, ale zawsze jednocześnie uspokajając.

– Równie mocno co o dzieci, dbajmy o bycie w kontakcie z samym sobą, o realizowanie własnych potrzeb i o własny dobrostan, bo on przekłada się na dobrostan dziecka – radzi Marek Figiela, a Joanna Sielska dodaje: – Nie obiecujmy dziecku, że wszystko będzie dobrze, bo tego nie wiemy. Ale tłumaczmy, że nie na wszystko mamy wpływ, jak na śmierć, wypadki czy właśnie wojnę; tym bardziej nie wpłyniemy na nie naszym zamartwianiem się.

Poczucie bezpieczeństwa płynie z przewidywalności, dlatego specjaliści radzą, by kontynuować codzienną rutynę. A jeśli na jakieś pytanie dziecka o wojnę nie znamy odpowiedzi, przyznajmy się do tego – niech ono wie, że każdy ma prawo do niewiedzy czy błędu, ale też, że wiedzę się pozyskuje. – A przy tym spędzajmy więcej czasu z dziećmi: na grach w planszówki, na rekreację na świeżym powietrzu, bo najważniejsze jest poczucie, że jesteśmy w tym wszystkim razem i wzajemnie się wspieramy – radzi Joanna Sielska.

Wypowiedzi ekspertów pochodzą z konferencji „Jak rozmawiać z dziećmi o wojnie" zorganizowanej przez Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 2 i 4 marca 2022 r.

Skupienie na działaniu

z **Januszem Wardakiem**, moderatorem Akademii Familijnej i ojcem dziesięciorga dzieci, rozmawia Monika Odrobińska

fot. Paweł Kula

„Czy u nas też będzie wojna?" – jak na takie pytanie odpowiedzieć dziecku, by go nie nastraszyć, ale i nie skłamać?

Uczciwie: „Mam nadzieję, że nie. Na świecie wciąż trwają wojny, ale też wiele osób zabiega o uniknięcie ich, także w naszym kraju". Uwagę dziecka przekierowałbym na działanie: „To, co możemy zrobić, zamiast się martwić, to pomagać".

„To może zabijmy Putina?" – proponuje dziesięciolatek…

Wytłumaczmy mu, że po pierwsze nie jest on jedyną osobą odpowiedzialną za wojnę, a po drugie – że zabójstwo zawsze jest złe. Nie należy ulegać pokusie myślenia, że po zabiciu złych osób świat stanie się automatycznie lepszy. Wyjaśnijmy, że cywilizowaną metodą jest odsunięcie od władzy i ukaranie. I zakończyłbym cytatem z „W pustyni i w puszczy": „Śmiercią nie wolno nikomu szafować, ale jeśli ktoś zagrozi twej ojczyźnie, życiu twej matki, siostry lub życiu kobiety, którą ci oddano w opiekę, to pal mu w łeb, ani nie pytaj, i nie czyń sobie z tego żadnych wyrzutów".

Czy takie myślenie nie podsyci nienawiści do osób odpowiedzialnych za wojnę?

Uczucie nienawiści ma prawo się pojawić – ważne, by dziecko zrozumiało, że jest ono destrukcyjne także dla osoby nienawidzącej. Nie wynika z niego żadne dobro. Można oceniać czyjeś postępowanie jako złe, ale nie nienawidzić. I uczulałbym na przenoszenie nienawiści wobec Putina na cały naród rosyjski. Mamy obowiązek bronić się, więzić zbrodniarzy i ich osądzić, strzelać do wrogów, jeśli nam zagrażają, ale to nie musi pociągać za sobą nienawiści.

Starsze dzieci mogą podważać sens pomagania Ukraińcom w kontekście nierozliczonej sprawy Wołynia.

Do rzezi wołyńskiej doprowadziła wspomniana nienawiść. Niesprawiedliwe byłoby odmówienie pomocy ze względu na zaszłości historyczne, ale równie niesprawiedliwe byłoby zapomnienie o polskiej krzywdzie. Miłosierdzie nie wyklucza dążenia do prawdy; z kolei zapominanie o historii naraża nas na powtarzanie jej błędów. Obecnie Polacy dają piękne świadectwo skupiania się na potrzebujących pomocy tu i teraz.

Czy zakazać dzieciom zabaw w strzelanki, również w grach komputerowych? Zabierać je na strzelnice?

Problemem nie jest zabawa w wojnę, ale okazywanie przy tym agresji. Pacyfizm jest fikcją – świetnie, gdyby na świecie nie było broni i przemocy, ale one istnieją. Daleki jestem od zachęcania do strzelnicy, ale też nie zabraniałbym jej. Należy umieć się bronić. Jednocześnie uświadamiałbym dzieciom, że samo strzelanie, także w grach, to nie jest pełne oblicze wojny. Przygotowywać do niej należy wychowywaniem na trudne czasy. Odpowiedzmy sobie na pytanie: czy moje dziecko wytrzyma bez Wi-Fi czy bez ulubionego serka?

A co, jeśli dziecko w wieku poborowym rwie się do wojaczki?

Wizję romantycznej wojenki studziłbym realnymi obrazami wojny. Chcesz się sprawdzić? Idź do lasu na trzy dni, zorganizuj sobie jedzenie, ciepło i spanie. A potem pomyśl, że trwasz w takich warunkach miesiącami, nad głową świszczą kule, a obok giną koledzy. Na wojnę nigdy nie należy się cieszyć, bo ona zawsze jest złem.

ks. Marek Dziewiecki

Oburza nas i boli okrucieństwo, które dzieje się na naszych oczach. Pokoju na świecie nie zapewnią nam organizacje pozarządowe. Zależy on najbardziej od tego, jak wielu ludzi żyje w przyjaźni z Bogiem, a przez to z samym sobą i ze swoimi bliskimi.

Wszystko zaczyna się w sercu

Gdy Rosjanie od wielu tygodni gromadzili swoje wojska wokół granicy z Ukrainą, to ogromna większość z nas do ostatniej chwili nie wierzyła w to, że w XXI w. w Europie jakieś państwo może zbrojnie napaść na inne państwo i rozpocząć barbarzyńską wojnę. Rosjanie po raz kolejny w historii postanowili, że to oni będą decydować o losie innych państw i że to oni będą panami tego świata.

Koniec utopii

W ten oto sposób upada ideologiczna wizja człowieka, którą na „poprawnych" politycznie uczelniach Europy od kilku dziesięcioleci głoszą ateistyczni i liberalni profesorowie psychologii, pedagogiki czy socjologii. Twierdzą oni, że człowiek rodzi się dobry, że należy go we wszystkim tolerować, a nawet akceptować, że nie potrzebuje nawrócenia, Boga, sumienia, norm moralnych ani dyscypliny. Zakładam, że na polskich i europejskich uczelniach – także w czasie trwania barbarzyńskiej i ludobójczej wojny na Ukrainie – studenci nadal będą wysłuchiwać twierdzeń swoich „poprawnych" politycznie profesorów o tym, że istnieje spontaniczna samorealizacja, że każdy człowiek ma prawo robić to, co chce, że istnieje wychowanie bez stresów i prawa bez obowiązków.

Upada ideologiczna wizja, że człowiek nie potrzebuje nawrócenia, Boga, sumienia, norm moralnych ani dyscypliny.

Rosyjscy najeźdźcy – podobnie okrutni jak ich poprzednicy z czasów II wojny światowej – stawiają jednak społeczeństwa Europy i świata tym razem w nieco innej sytuacji. Ich barbarzyństwo jest bowiem na bieżąco pokazywane i dokumentowane. W telewizji i w internecie możemy niemal na żywo widzieć to, co wyczyniają współcześni ludobójcy, którzy są pozbawieni jakiejkolwiek ludzkiej wrażliwości i zasad moralnych. O okrucieństwach i bestialstwie żołnierzy Armii Czerwonej w „wyzwalanych" przez nich krajach w czasie II wojny światowej mówiło się jedynie do najbliższych, i to szeptem. Na szczęście teraz możemy mówić o tym głośno i do wszystkich ludzi. Mimo to nadal są takie państwa, tacy politycy i takie środowiska w Europie, które mają oczy, a nie chcą widzieć i mają uszy, a nie chcą słyszeć. Dla nich od życia i cierpienia milionów Ukraińców ważniejsze jest prowadzenie intratnych interesów z najeźdźcą i ludobójcą.

Wojny domowe

Bolą nas i oburzają obrazy, które pokazują barbarzyństwo żołnierzy rosyjskich. Widzimy w mediach bombardowane bloki mieszkalne, szkoły i szpitale. Boli nas i oburza to, że rosyjscy barbarzyńcy strzelają do dzieci, kobiet i osób starszych, usiłujących opuścić zrujnowane miasta. Jesteśmy wstrząśnięci, gdy słyszymy nagrane rozmowy rosyjskich bandytów, którzy dzwonią do swoich żon, żeby się pochwalić, że właśnie zabili bezbronnych cywilów i okradli ich z telefonów, telewizorów, futer, agregatów prądotwórczych albo z żywności. Czy jednak naszemu szczeremu oburzeniu towarzyszy refleksja nad naszym własnym postępowaniem?

Gdy widzę w mediach okrutne sceny, które pokazują bombardowanie miast, zabijanie kobiet i dzieci, rabunki i okrucieństwa najeźdźców, to stają mi przed oczyma inne sceny. One są również przerażające. To sceny z wojen domowych. Istnieją bowiem nie tylko wojny międzypaństwowe. Człowiek, który się nie nawraca i nie kocha, zaczyna wypowiadać wojny swoim bliskim. Bywa, że taki człowiek staje się bezlitosnym agresorem w odniesieniu do żony czy męża, syna czy córki, mamy czy taty. Jestem kapłanem od czterdziestu trzech lat. W tym czasie tysiące ludzi, zwłaszcza kobiet, dzieci i nastolatków – w Polsce i w kilku innych krajach, w których podejmuję posługę duszpasterską – opowiedziało mi o koszmarach, jakie przeżywają we własnych domach. Przemoc, agresja, znęcanie się, zdrady, rozwody, poniżanie i dręczenie najbliższych na skutek popadania w uzależnienia. To tylko przykłady tego, jak okrutny wobec własnych bliskich potrafi być ten, kto nie kocha.

Wojny domowe bywają jeszcze bardziej okrutne niż wojny międzypaństwowe. Nieskończenie bowiem mocniej boli mnie to,

fot. PAP/Diego Fedele

że bije, poniża czy dręczy mnie ktoś bliski – małżonek, rodzic, dziecko – niż to, że napada na mnie obcy bandyta czy żołnierz z wrogiego państwa. Najtrudniej jest bronić się przed dręczycielami, których kochamy i którzy nam ślubowali miłość. Tacy dręczyciele czują się bardziej bezkarni niż barbarzyńscy najeźdźcy z Rosji. Barbarzyńców domowych rzadko bowiem ktoś ściga. Zwykle nikt nie nakłada na nich sankcji. Także media mało interesują się wojnami domowymi. Dramatami krzywdzonych dzieci, kobiet, osób starszych rzadko interesują się zwłaszcza dominujące obecnie media liberalne, bo one do wojen domowych wręcz podżegają, promując egoizm, rozwiązłość, zdrady małżeńskie, zabijanie przez rodziców własnych dzieci.

Wojna z samym sobą

Człowiek potrafi wypowiadać śmiertelną wojnę nie tylko innym ludziom, lecz także samemu sobie. Po grzechu pierworodnym każdy z nas w jakimś stopniu codziennie wyrządza sobie krzywdę. Coraz częściej bywa tak, że ktoś poważnie szkodzi sobie na zdrowiu, niszczy swoją wolność i wrażliwość moralną, postępuje wbrew swoim własnym pragnieniom, ideałom i aspiracjom. Wypowiada wojnę samemu sobie ten, kto siebie nienawidzi, kto siebie okalecza, kto popada w śmiertelne uzależnienia. Okrutną wojnę przeciwko samemu sobie prowadzi ten, kto oszukuje samego siebie, bo wmawia sobie, że do szczęścia wystarczą mu pieniądze i chwila cielesnej przyjemności. Wypowiada wojnę samemu sobie ten, kto marnotrawi swoją czystość, świętość i godność dziecka Bożego. Zadręcza samego siebie ten, kto szuka szczęścia w nieszczęsny sposób, czyli tam, gdzie znajdzie jedynie grzech, rozczarowanie i rozpacz. Niektórzy prowadzą aż tak otwartą wojnę z samym sobą, że walczą z własnym ciałem. Taka sytuacja ma miejsce wtedy, gdy ktoś okalecza swoje ciało, bo wmawia sobie, że może zmienić własną płeć i że tylko okaleczając ciało, może być szczęśliwy. Każda wojna, którą człowiek wypowiada samemu sobie, prowadzi do zadręczania samego siebie – do popadania w depresję, rozpacz i stany samobójcze.

Człowiek, który się nie nawraca i nie kocha, zaczyna wypowiadać wojny swoim bliskim.

Nawrócenie początkiem pokoju

Pokoju nie zagwarantują nam żadne organizacje międzynarodowe. W obliczu wojny w Ukrainie widzimy, że po części instytucje te są skorumpowane i chronią ludobójców. Zwłaszcza wtedy, gdy są to ludobójcy lewicowi i ateistyczni. Wielu polityków nadal stoi po stronie Putina i jego imperium zła. Są tacy, którzy nadal pobierają wielomilionowe pensje od ludobójcy z Kremla. Tak czyni choćby Gerhard Schroeder, były kanclerz Niemiec. Pokoju na świecie nie zapewnią organizacje pozarządowe, bo wiele z nich jest finansowanych przez jawnych czy ukrytych przyjaciół Putina albo przez tych, którzy mają marksistowskie spojrzenie na rzeczywistość. Pokój na świecie zależy najbardziej od tego, jak wielu ludzi żyje w przyjaźni z Bogiem, a przez to, jak wielu ludzi żyje w pokoju z samym sobą i ze swoimi bliskimi. Ludźmi pokoju są ci, którzy się nawracają, czyli we wszystkim słuchają Boga i kochają tak, jak Jezus pierwszy nas umiłował. Tacy ludzie przejmują się losem innych ludzi bardziej niż swoim własnym losem.

REKLAMA

W SKRÓCIE

■ **Którędy do kościoła?** Kościół greckokatolicki zachęca do promowania aplikacji СПІЛЬНОТИ (SPILNOTY), która pomoże osobom nowo przybyłym do Polski i goszczącym je rodzinom w odnalezieniu najbliższej parafii greckokatolickiej.

■ **Msze po ukraińsku.** Boże wielki, jedyny, nam Ukrainę chroń! – zabrzmiały słowa hymnu wzorowanego na polskiej pieśni „Boże, coś Polskę" podczas Mszy świętej odprawianej po ukraińsku na Jasnej Górze. Przewodniczył jej o. Arseniusz – paulin, któremu udało się ewakuować z Ukrainy. Od kolejnej niedzieli, oprócz Mszy świętej w obrządku rzymskokatolickim, w języku ukraińskim celebrowana będzie też Boska Liturgia – o godz. 13.00 w kaplicy św. Jana Pawła II. Grekokatolicy dostali możliwość sprawowania liturgii w kościołach rzymskokatolickich.

■ **Kaplica szpitalem.** Parafia św. Andrzeja Apostoła w Toruniu przekazała dotychczasową kaplicę Ukrainie, by od tej pory funkcjonowała jako szpital polowy. Transport będzie miał miano humanitarnego, sponsorzy ufundowali paliwo do ciężarówek, załatwiane są pozwolenia na rozbiórkę. Kaplica zostanie przetransportowana na granicę polsko-ukraińską i tam przekazana do zasobów wojska ukraińskiego.

fot. PAP/Grzegorz Michałowski

■ **Dron nad katedrą.** Podczas spotkania dotyczącego problematyki podatności obiektów sakralnych na ataki terrorystyczne przed archikatedrą łódzką zaprezentowano policyjny dron.

■ **Nowy biskup we Wrocławiu.** Papież mianował ks. Macieja Małygę (ur. w 1979 r.), dotychczasowego wikariusza biskupiego ds. stałej formacji kapłanów w archidiecezji wrocławskiej, biskupem pomocniczym tejże archidiecezji.

■ **Koadiutor z Gdańska.** Bp Zbigniew Zieliński, dotychczasowy biskup pomocniczy archidiecezji gdańskiej, został mianowany biskupem koadiutorem diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Biskup koadiutor po śmierci lub awansie biskupa diecezjalnego ma prawo następstwa po nim.

■ **Na emeryturę.** Ojciec Święty Franciszek przyjął rezygnację bp. Jana Szkodonia z pełnienia posługi biskupa pomocniczego archidiecezji krakowskiej.

fot. PAP/Leszek Szymański

SPOTKANIA NA SZCZYCIE

Prezydent RP Andrzej Duda i wiceprezydent USA Kamala Harris spotkali się w Belwederze w Warszawie. Harris dziękowała żołnierzom polskim i amerykańskim za ich „służbę, patriotyzm i oddanie" oraz przypomniała, że atak na jednego członka NATO jest atakiem na wszystkich.

Andrzej Duda spotkał się także w cztery oczy z premierem Kanady Justinem Trudeau, który zgodnie z sugestią polskiego prezydenta zapowiedział podwojenie środków na pomoc humanitarną dla Ukrainy. Zadeklarował też chęć przyjęcia uchodźców.

W przeddzień 23. rocznicy przystąpienia Polski do NATO prezydent zwołał uroczyste Zgromadzenie Narodowe w sali plenarnej Sejmu. W zdalnym połączeniu przemówili sekretarz generalny NATO Jens Stoltenberg, zapewniający o obronie „każdego cala terytorium sojuszniczego", oraz prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski, który odniósł się m.in. do katastrofy smoleńskiej i postawy poszczególnych państw UE wobec wojny na Ukrainie, a także podziękował polskim obywatelom za pomoc jego rodakom.

ARESZTOWANY STATEK

Rosyjski statek Novodvinsk został zatrzymany na terenie Morskiej Stoczni Remontowej „Gryfia". Prezes Morskiej Stoczni Remontowej „Gryfia" podjął decyzję o aresztowaniu go. Należąca do rosyjskiego armatora jednostka przechodziła remont po tym, jak w styczniu utknęła na mieliźnie na Zalewie Szczecińskim.

fot. PAP/Marcin Bielecki

ROK WYBICKIEGO

Kurator Muzeum Hymnu Narodowego – oddział Muzeum Narodowego w Gdańsku Przemysław Rey i dyrektor Muzeum Narodowego w Gdańsku Jacek Friedrich złożyli kwiaty przed popiersiem Józefa Wybickiego z okazji inauguracji Roku Józefa Wybickiego w Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie. Mija 200. rocznica śmierci Wybickiego.

fot. PAP/Adam Warżawa

PARAFIALNE BUDYNKI UCHODŹCOM

fot. diecezja.sosnowiec.pl

Klerycy sosnowieckiego seminarium duchownego (na zdjęciu) pomagają przy budowie Domu Modlitwy i Życia z Ubogimi „Betlejem" w Jaworznie, który przyjmie Ukraińców. W prace włączą się sami uchodźcy.
Abp Marek Jędraszewski zaprosił do Pałacu Arcybiskupów Krakowskich uciekających przed wojną Ukraińców. Arcybiskupie Wyższe Seminarium Duchowne w Szczecinie przyjęło kobiety i dzieci z Charkowa, ma dla nich 30 miejsc.
10 osób, w tym 5 dzieci, w samym klasztorze i ok. 40 na terenie parafii znalazło schronienie w Piotrkowicach k. Chmielnika, gdzie parafię prowadzą karmelici bosi. Dom Pielgrzyma w sanktuarium pasyjno-maryjnym w Wejherowie stał się bezpieczną przystanią dla 60 uchodźców. Kościół wrocławski przyjął już kilkaset osób do swoich domów parafialnych i zakonnych, obiektów diecezjalnych i salek katechetycznych.
Większość z 40 osób, głównie kobiet z dziećmi, przebywających na terenie parafii w Mikorzynie, znalazła schronienie w Domu Rekolekcyjnym przy sanktuarium św. Idziego. Biskup radomski Marek Solarczyk także zaprosił uchodźców z Sumy i Charkowa, 28 z nich ulokował w Wyższym Seminarium Duchownym.
Dom Rekolekcyjno-Wypoczynkowy „Betania" w Rabce-Zdroju przyjął ok. 40 uchodźców; do domu parafialnego w Szczekocinach trafiły dwie mamy z dziećmi, podobnie w Ibramowicach. Karmelici w Piotrkowicach przyjęli w klasztorze 11 osób.
Z kolei Caritas Archidiecezji Częstochowskiej otoczyła opieką 85 sierot ukraińskich w wieku od 3 do 10 lat w domu rekolekcyjnym Święta Puszcza w Olsztynie k. Częstochowy.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

Z UKRAINY, NA UKRAINĘ

Na Dworcu Głównym w Przemyślu uchodźcy przyjeżdżający z Ukrainy do Polski mijają się z Ukraińcami jadącymi na wojnę w swojej ojczyźnie.

GENIUSZ KOBIETY

W Opactwie Pobenedyktyńskim w Płocku bp Piotr Libera w imieniu papieża Franciszka wręczył krzyże „Pro Ecclesia et Pontifice" trzem kobietom.
S. Romana ze Zgromadzenia Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny (ur. 1958) od prawie 21 lat posługuje jako zakrystianka w parafii Matki Bożej Królowej Polski w Mławie, gdzie ma duży udział w formacji ministrantów; organizuje pomoc duchową i materialną dla osób potrzebujących.
Teresa Krowicka (ur. 1937) mieszka w Płocku, jest wdową, ma syna i wychowanicę. Jako dziecko była więźniem niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Soldau (Działdowo). Dba o pamięć jego ofiar, w tym księży męczenników: bł. abp. Antoniego J. Nowowiejskiego i bł. bp. Leona Wetmańskiego. Codziennie adoruje Najświętszy Sakrament w bazylice katedralnej płockiej. Opiekuje się pomnikiem św. Jana Pawła II przy świątyni katedralnej.
Sylwia Juszkiewicz (ur. 1969) mieszka i pracuje w Krakowie, ale pochodzi z Przasnysza w diecezji płockiej. Jako pielęgniarka pogotowia ratunkowego chętnie spieszy z pomocą między innymi zakonnikom w podeszłym wieku. W 2014 r. uczestniczyła w transporcie rannych na ukraińskim Majdanie do Polski. W czasie Światowych Dni Młodzieży w Krakowie w 2016 r. zajmowała się opieką medyczną na Polach Miłosierdzia.

fot. diecezjaplocka.pl

W SKRÓCIE

■ **Zmarł bp Adam Odzimek.** Emerytowany biskup pomocniczy diecezji radomskiej odszedł w wieku 77 lat. Był inicjatorem pieszej pielgrzymki trzeźwościowej z Radomia do Niepokalanowa.

■ **Inwestycja Google'a w Warszawie.** Firma Google Poland podpisała z deweloperem Ghelamco przedwstępną umowę kupna kompleksu wieżowców The Warsaw HUB przy rondzie Daszyńskiego, zbudowanego w latach 2015–2020. Orientacyjna wartość transakcji to ok. 582,7 mln euro netto. Inwestor już zajmuje tam 20 tys. mkw. i zatrudnia ponad 1000 pracowników, a zapewni przestrzeń do pracy dla 2,5 tys. osób.

■ **Fejki na Insta.** Na Instagramie siatka kont promujących kremlowską propagandę podawała się za lokalne serwisy informacyjne. W tym samym serwisie rozplenił się hasztag #z z agresywną, prokremlowską propagandą wokół wojny w Ukrainie.

■ **HiT zamiast WOS.** Od 1 września w klasie pierwszej liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia zostanie wprowadzony nowy przedmiot: historia i teraźniejszość. W kolejnych latach zmiana obejmie kolejne klasy. Wprowadzone zmiany obejmują nowy przedmiot, ale też podstawy programowe przedmiotów: historia (zakres podstawowy i rozszerzony) oraz wiedza o społeczeństwie (zakres rozszerzony).

fot. PAP/Łukasz Gągulski

■ **Spadają z piedestału.** Mieszkańcy Krakowa pomalowali postument dawnego pomnika Iwana Koniewa w barwy Ukrainy. Odsłonięty w 1954 r. pomnik Zwycięskiej Armii Radzieckiej na Cmentarzu Komunalnym w Koszalinie został zniszczony przez wandali. Także w Poznaniu zniszczony został pomnik Bohaterów na Cytadeli. Gwiazda symbolizująca Armię Radziecką na obelisku została oblana czerwoną farbą, namalowano również szubienicę z napisem „Putin". To już drugi w ostatnich dniach incydent w tym miejscu.

■ **Czego się boimy?** Zdecydowana większość dorosłych Polaków deklarowała, że w obecnych czasach najbardziej obawia się drożyzny (71 proc.), wojny (70 proc.) i choroby (64 proc.) – wynika z badań CBOS z pierwszej połowy lutego.

Jacek Karnowski

Nasza siła

Wojna trwa – i może jeszcze potrwać – ale znamy już najważniejsze wnioski, które nam pozostawi. A więc po pierwsze: silna armia i patriotycznie wychowane społeczeństwo. Gdyby Ukraińcy byli tak słabi, jak sądzili Rosjanie, i gdyby nie mieli woli stawienia oporu wielokrotnie silniejszemu przeciwnikowi, dziś w Kijowie urzędowałaby jakaś kremlowska marionetka, a Zachód myślałby, jak powrócić na dawne tory współpracy gospodarczej z Moskwą. A po drugie, współpraca regionalna, i to tak bliska, jak to tylko możliwe. Z tymi, którzy myślą podobnie, i którzy – tak jak my – są i będą zagrożeni.

Spójrzmy na Europę Zachodnią: nawet dziś, po trzech tygodniach walk, po bombardowaniach szpitali, szkół, dzielnic mieszkalnych, po obnażeniu kłamstw rosyjskiej propagandy, w wielu stolicach wyczuwa się raczej irytację ukraińskim oporem niż wsparcie dla walczących. Francja zaleciła swoim koncernom, by nie wychodziły z rosyjskiego rynku. Zwrot polityczny Niemiec okazał się w dużej mierze pozorny. Prezydent Macron i kanclerz Scholz wciąż wydzwaniają do Putina, niczego nie osiągając. Macron od lutego rozmawiał z Putinem już dziewięć razy! Nie miejmy złudzeń: jedynie amerykańska aktywność blokuje Kremlowi drogę do serca kontynentu. Stolice europejskich potęg – z wyjątkiem Londynu – wciąż zadają pytanie, tak celnie wyśpiewane przez Jacka Kaczmarskiego w piosence „Jałta": „Po co w Europie tyle państw?". Przywódcy mają w głowach mapy z XIX w., z okresu, gdy rodziła się nowoczesna geopolityka, i nie widzą w krajach takich jak Ukraina czy Polska elementów podmiotowych. Widzą przestrzeń, którą trzeba jakoś zagospodarować, poddać wpływom, uspokoić. Prawo do prawdziwej niepodległości mają jedynie członkowie „klubu" – ci sami, którzy radzili w Wiedniu w 1815 r. czy w Wersalu po zakończeniu I wojny światowej.

Z pytaniem, jak przetrwać między Rosją a Niemcami, Polacy mierzą się już od dwóch stuleci.

Z pytaniem, jak przetrwać między Rosją a Niemcami, Polacy mierzą się już od dwóch stuleci. Przed II wojną myślano o luźnej federacji obronnej, ale przy niechęci Czechów i po okaleczeniu Węgier niewiele dało się zrobić. Później, po upadku komunizmu, każda ze stolic chciała jak najszybciej dołączyć, przynajmniej politycznie, do Zachodu, poza tym wszyscy byli zbyt biedni, zacofani i zakompleksieni. Dopiero po zwycięstwie PiS w Polsce Warszawa podjęła próbę budowy Trójmorza, wywołując ogromny niepokój w Berlinie. To projekt nakreślony na lata, ale już dziś widać, że łatwo nie będzie. Tak duża grupa krajów ma zbyt rozbieżne interesy i zbyt różną mentalność, by współpraca stała się faktem. Nie rezygnując z Trimarium, trzeba też myśleć o innych koncepcjach, w tym i takich, które odwołują się do dziedzictwa I Rzeczypospolitej. Tylko Polska i Ukraina to w sumie ponad 80 mln ludzi oraz 900 tys. km kw.; to potencjał pozwalający na grę w pierwszej lidze europejskiej, a może i światowej. Podobnie jak my myślą także Rumuni. Węgrzy na razie poszli inną drogą, ale nie można przed nimi zamykać drzwi.

To, co dzieje się ostatnio w relacjach polsko-ukraińskich, może swoim znaczeniem wykraczać poza zwykłą pomoc sąsiadom. To może być nowe otwarcie, most rzucony ponad przepaścią. Nie oznacza to, że mamy zapominać o historii, wyrzekać się prawdy np. o Wołyniu. Przeszłość nie może być jednak kamieniem u szyi, który uniemożliwi nam dostrzeżenie wielkiej, dziejowej wręcz szansy na wielką zmianę geopolityczną. Podobnie nie możemy utonąć w małych czy większych problemach, które z pewnością się pojawią. Cóż z tego, że wymienimy wszystkie negatywne konsekwencje wielkiej fali migracyjnej? Cóż z tego, że jedni będą narzekali na konieczność „utrzymywania" przybyszów, a inni na konkurencję na rynku pracy czy też większy tłok w szkołach? To nie tylko małostkowe. To także postawa, która niczego nie zmieni, a jedynie zniszczy to, co dobre i przyszłościowe. Bo przecież i tak nie mogliśmy ani nie chcieliśmy uchylić się od podania ręki Ukraińcom w chwili tak szczególnej próby. Nie jesteśmy cyniczni, nie umiemy tacy być. I to jest nasza siła, a nie nasza słabość.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci"

Prawosławni do komunii?

Abp Stanisław Gądecki przypomniał, że udzielanie prawosławnym Komunii świętej w kościołach katolickich jest niemożliwe, bo prawosławie traktuje ten gest jako akt apostazji. Kościół katolicki zgadza się, by wierni prawosławni mogli przyjąć sakrament pokuty, Eucharystii i namaszczenia chorych w ściśle określonych okolicznościach, w sposób wyjątkowy, czyli jednorazowy, i pod pewnymi warunkami, np. w sytuacji zbliżającej się śmierci lub gdy nie mogą tego uczynić w swoim Kościele. Jeśli wierni należący do Kościoła prawosławnego proszą o Komunię świętą, to trzeba im wytłumaczyć tę sytuację i podać adres najbliższej cerkwi. Zdaniem abp. Gądeckiego nie powinniśmy prawosławnych przeciągać do Kościoła katolickiego, wykorzystując ich niewiedzę.

Namioty miłosierdzia

Rycerze Kolumba z Tomaszowa Lubelskiego uruchomili przy przejściu granicznym w Hrebennem całodobowe „Namioty nadziei i miłosierdzia", prowadzone we współpracy ze Wspólnotą Przyjaciele Oblubieńca oraz Caritas Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej.

Gromadzą się w nich matki z dziećmi oraz osoby starsze, wolontariusze zapewniają im opiekę przedmedyczną, gorące posiłki oraz opiekę nad dziećmi, a Rycerze – opiekę duszpasterską.

Ziemniak z automatu

We Wrocławiu stanął pierwszy „ziemniakomat", sprzedający ziemniaki po 5 zł za 2,5 kg tylko za gotówkę.

fot. PAP/Aleksander Koźmiński

FUNDACJA RADIA NIEPOKALANÓW

Przekaż 1% podatku

FUNDACJI RADIA NIEPOKALANÓW

Pomóż nam kontynuować dzieło św. Maksymiliana Kolbego

CO ROBIMY?

- wspieramy Radio Niepokalanów
- pomagamy ubogim i potrzebującym
- promujemy chrześcijańskie i rodzinne wartości

JAK POMÓC?

- modlitwa
- wpłata na konto
- 1% podatku
- wolontariat
- dołączając do przyjaciół Radia

1%

organizacja pożytku publicznego opp

KRS 0000332816

www.fundacjarn.pl
e-mail: kontakt@fundacjarn.pl

SAM ZDECYDUJ, GDZIE TRAFI 1% TWOJEGO PODATKU.

Wojciech Świątkiewicz

Powołanie przed 30 laty nowych ośmiu metropolii i trzynastu diecezji było największą w dziejach Kościoła w Polsce reformą struktur administracyjnych.

Bliżej do biskupa

W ciągu kilku dziesięcioleci po II wojnie światowej władze komunistyczne różnymi metodami próbowały ograniczać działalność Kościoła katolickiego. Sprzeciwiały się powstawaniu nowych parafii, a przez naciski na biskupów próbowały wpłynąć na ich obsadę. Obowiązywała zasada: im dalej wierni mieli do biskupa czy kościoła parafialnego, tym lepiej. Rządzący komuniści próbowali nawet nie uznawać ustanowionych przez papieża ordynariuszów (np. bp. Piotra Gołębiowskiego w Sandomierzu, bp. Czesława Kaczmarka w Kielcach czy bp. Ignacego Tokarczuka w Przemyślu). W tej atmosferze o powstaniu nowych metropolii czy diecezji nie mogło być mowy. Kolejną trudnością był nieuregulowany spór z Niemcami o naszą zachodnią granicę.

Jan Paweł II pragnął, by wierni mieli bliższy kontakt z biskupami i by Chrystus stawał się bardziej obecny w społeczeństwie.

Ważnym momentem był rok 1972. Paweł VI, już po uznaniu przez RFN polskiej granicy na na Odrze i Nysie, na mocy bulli *Episcoporum Poloniae coetus* ustanowił pełnoprawne diecezje na ziemiach zachodnich i północnych (które znalazły się w granicach Polski po II wojnie światowej), mianując dotychczasowych administratorów apostolskich we Wrocławiu, Opolu, Gorzowie, Szczecinie – Kamieniu Pomorskim, Koszalinie – Kołobrzegu biskupami rezydencjalnymi. Do uregulowania pozostała jeszcze sprawa diecezji, których stolice biskupie po 1945 r. znalazły się w obrębie ZSSR.

Odłączenie od Wilna

W maju 1989 r. uchwalona została Ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, która uznawała osobowość prawną Kościoła. Kilka miesięcy później do Warszawy przyjechał pierwszy po 1945 r. nuncjusz apostolski abp Józef Kowalczyk. Jednym z jego priorytetów miało być przygotowanie nowego podziału struktur administracyjnych Kościoła w Polsce.

W styczniu 1991 r., w warunkach odzyskanej przez Polskę wolności, reaktywowany został Ordynariat Polowy, na czele którego stanął bp Sławoj Leszek Głódź, późniejszy biskup warszawsko-praski, aktualnie emerytowany metropolita gdański. Podczas czerwcowej pielgrzymki apostolskiej do Polski Jan Paweł II ustanowił archidiecezję białostocką oraz diecezję drohiczyńską. Archidiecezja białostocka stanowiła wcześniej część archidiecezji wileńskiej, która po II wojnie światowej pozostała w granicach Polski, a diecezja drohiczyńska – część diecezji pińskiej. Odczytywano to jako uznanie przez Stolicę Apostolską wschodnich granic Polski i stworzenie normalnych struktur kościelnych dla parafii i wiernych żyjących na tym terenie. Już dwa lata wcześniej po wschodniej stronie granicy papież Jan Paweł II reaktywował archidiecezję wileńską, a w 1991 r. diecezję pińską, choć do 2012 r. na czele tej ostatniej stali biskupi w randze nie ordynariuszów, ale administratorów apostolskich.

Powstanie dwóch diecezji na wschodzie Polski nie zmieniało faktu, że nadal było bardzo wiele diecezji rozległych terytorialnie, a kontakt wiernych z biskupami z konieczności był ograniczony. Na przykład największa terytorialnie diecezja warmińska zajmowała obszar ponad 24 tysięcy kilometrów kwadratowych. Pewnym problemem eklezjologicznym był fakt, że jedynie 20 proc. episkopatu stanowili biskupi diecezjalni, a pozostali byli biskupami pomocniczymi.

Doskonale rozumiał to Jan Paweł II, który w liście do kard. Józefa Glempa, prymasa Polski, z 4 października 1991 r. pisał: „Ustanowienie stolic biskupich w Białymstoku i Drohiczynie jest krokiem doraźnym, który przynagla, aby myśleć o całości. Chodzi o to, ażeby struktura organizacyjna Kościoła w Polsce uzyskała stosowną proporcję między wschodem a zachodem nie tylko przez doraźne korekty, ale przez nowe rozplanowanie ośrodków diecezjalnych, wkomponowanych w kościelne prowincja (metropolie). Myślę, że liczba diecezji w Polsce powinna by wzrosnąć, przyjmując w przybliżeniu jako miarę średnią około miliona mieszkańców (katolików) na diecezję. Nie jest to oczywiście miara sztywna, ale orientacyjna”.

Historyczna bulla

Wolą Jana Pawła II było, aby wierni mieli bliższy kontakt z biskupami. W liście do Kościoła w Polsce w związku z ustanowieniem nowej organizacji kościelnej papież pisał: „Sobór przypomina, że w «osobach biskupów, których pomocnikami są kapłani, obecny jest wśród nas Pan nasz, Jezus Chrystus» (por. LG, 21). Przeobrażenia, o jakich mówi niniejszy list, pragnę złączyć z gorącym życzeniem dla całego Kościoła w Polsce, ażeby przez ubogacenie biskupiej posługi Chrystus Pan bardziej stawał się obecny wśród społeczeństwa całej naszej Ojczyzny na różnych miejscach. Niech ta zbawcza Chrystusowa obecność wyzwoli nowe energie w całym Ludzie Bożym. Niech zwiąże bardziej jeszcze posługę kapłańską i życie zakonne z powołaniem świeckich we wszystkich stanach i zawodach”.

Reforma została przygotowana na podstawie projektu, który opracował związany z KUL ks. prof. Bolesław Kumor (1925-2002), jeden z najwybitniejszych historyków Kościoła, autor wielu książek. Jego projekt był konsultowany z biskupami diecezji, których dotyczyły zmiany. Główną rolę w dość

gruntownym przepracowaniu projektu odegrali – oprócz wspomnianego abp. Józefa Kowalczyka – kard. Franciszek Macharski, metropolita krakowski, który stał na czele Komisji Episkopatu ds. nowego podziału administracyjnego Kościoła w Polsce oraz papież Jan Paweł II.

Ostatecznie bullą „Totus Tuus Poloniae populus" papież ustanowił w Polsce trzynaście nowych diecezji: bielsko-żywiecką, elbląską, ełcką, gliwicką, kaliską, legnicką, łowicką, radomską, rzeszowską, sosnowiecką, toruńską, warszawsko-praską i zamojsko-lubaczowską. Osiem dotychczasowych diecezji zostało podniesionych do rangi metropolii: Przemyśl (obrządku łacińskiego), Szczecin – Kamień Pomorski, Gdańsk, Warmia, Białystok, Częstochowa, Katowice i Lublin. Diecezja łódzka została podniesiona do rangi arcybiskupstwa podległego bezpośrednio Stolicy Apostolskiej.

Bulla papieska rozwiązała unię personalną, na mocy której archidiecezje gnieźnieńska i warszawska miały tego samego ordynariusza.

Na mocy bulli Jan Paweł II rozwiązał unię *ad personam* między archidiecezjami gnieźnieńską i warszawską, która sprawiała, że obydwie archidiecezje miały tego samego arcybiskupa. Postanowił, że tytuł prymasa Polski pozostanie związany z historycznym dziedzictwem św. Wojciecha w archidiecezji gnieźnieńskiej oraz zdecydował, że kard. Józef Glemp jako ustanowiony w tym celu kustosz relikwii św. Wojciecha, czczonych w archikatedrze gnieźnieńskiej, będzie nadal nosił tytuł prymasa Polski. Tytuł prymasa powrócił do arcybiskupów gnieźnieńskich w 2009 r., gdy kard. Glemp skończył 80 lat.

Wraz z bullą ukazały się nominacje biskupów. Papież mianował wtedy siedmiu nowych biskupów, dziesięciu innych podniósł do godności arcybiskupów, jedenastu biskupów pomocniczych mianował ordynariuszami.

Z mianowanych 25 marca 1992 r. metropolitów żyją tylko dwaj, choć są arcybiskupami seniorami. To abp Henryk Muszyński z Gniezna i abp Damian Zimoń z Katowic. Żyje też wyniesiony wtedy do godności arcybiskupiej bp Władysław Ziółek, który metropolitą łódzkim został jednak dopiero w 2004 r. Z ordynariuszy, którzy przed 30 laty objęli rządy w diecezjach, żyje siedmiu biskupów, którzy są już seniorami. To bp Kazimierz Romaniuk z Warszawy-Pragi, bp Jan Wieczorek z Gliwic, bp Jan Śrutwa z Zamościa – Lubaczowa, bp Andrzej Suski z Torunia, bp Tadeusz Rakoczy z Bielska-Białej – Żywca, bp Kazimierz Górny z Rzeszowa i bp Stanisław Napierała z Kalisza.

„Nowa struktura administracyjna zaowocowała pięknem nowych katedr, budową seminariów duchownych, domów rekolekcyjnych i ośrodków duszpasterskich" – mówił do polskich biskupów w dekadę po swojej historycznej decyzji Jan Paweł II.

Wspomniane w bulli świątynie, które zostały wyniesione do godności katedry, zostały dostosowane do nowej roli. Sprawnie zostały zorganizowane kurie biskupie, sądy kościelne, seminaria duchowne, diecezjalne Caritas. Na miejscowych świeckich uczelniach powstały wydziały teologiczne. W niektórych diecezjach, w których nakładały się różne tradycje kulturowe i historyczne, trzeba było trochę czasu, aby zintegrować wspólnoty diecezjalne.

Dalsze zmiany

W pięć lat po papieskiej bulli doszło do dalszych zmian. W 1997 r. powstała metropolia przemysko-warszawska obrządku greckokatolickiego. W 2004 r. erygowane zostały diecezje bydgoska i świdnicka, a archidiecezja łódzka została metropolią z diecezją sufraganalną w Łowiczu. W 2021 r. powstała też nowa diecezja (eparchia) obrządku greckokatolickiego olsztyńsko-gdańska z siedzibą w Olsztynie. Jej terytorium zostało wydzielone z archieparchii przemysko-warszawskiej oraz eparchii wrocławsko-gdańskiej.

Obecnie mamy w Polsce czternaście metropolii, dwadzieścia siedem diecezji, ordynariat polowy obejmujący całą Polskę oraz metropolię i dwie diecezje greckokatolickie.

REKLAMA

Ta decyzja nic nas nie kosztuje, a może uratować życie, pomóc w chorobie i być nadzieją w nieszczęściu.

Irena Świerdzewska

Jeden znaczy wiele

Od początku 2004 r. istnieje możliwość przekazywania 1% naszego podatku organizacjom pożytku publicznego. Nie wiąże się to dla nas z żadną stratą. Rozdysponowujemy niewielką częścią podatku, który bez tego trafiłby w całości do budżetu państwa. Wystarczy, że w formularzu rozliczeniowym w odpowiedniej rubryce PIT wpiszemy KRS organizacji, której chcielibyśmy pomóc. Kilka czy kilkanaście złotych, które wydawać się nam może kwotą mało znaczącą, pomnożone przez setki czy tysiące darczyńców daje już pokaźną sumę.

Caritas Polska jest największą instytucją charytatywną w Polsce. Nie ma grupy wiekowej, do której nie trafiałaby z pomocą. Atutem Caritas jest niekwestionowana marka i błyskawiczne docieranie ze wsparciem, niezależnie od regionu i kontynentu: do ofiar powodzi na południu Polski, huraganu na Pomorzu, wojny na Ukrainie czy w Syrii. – Jesteśmy dumni, że działamy w strukturze Kościoła katolickiego, traktujemy człowieka holistycznie – mówi Maciej Dubicki z Caritas Polska. – W minionym roku 40 tys. podatników przekazało nam 1%. Z zebranej sumy 2,7 mln zł zakupiliśmy sprzęt medyczny do wypożyczalni Caritas, w tym respiratory. Sprzęt jest wypożyczany nieodpłatnie chorym do domu. Wspomagamy też hospicjum stacjonarne w Wołominie prowadzone przez zgromadzenie orionistów, które przygotowuje się do uruchomienia hospicjum dziecięcego – mówi Maciej Dubiel o ubiegłorocznej zbiórce.

Wsparcie dla dzieci

Wiele organizacji pochyla się nad losem dzieci, nie tylko tych żyjących w warunkach skrajnej biedy.

– Pomagamy dzieciom strażaków, ratowników górskich, żołnierzy, policjantów, pracowników ochrony zdrowia walczących z COVID-19, którzy zginęli lub zostali ciężko ranni podczas pełnienia służby publicznej. Po tragicznym zdarzeniu utraty któregoś z rodziców dzieci potrzebują długofalowej pomocy, dlatego zobowiązujemy się pomagać im aż do 25. roku życia – mówi Magdalena Pawlak, Prezes Zarządu Fundacji Dorastaj z Nami. Fundacja współfinansuje wydatki edukacyjne, takie jak zajęcia dodatkowe czy korepetycje, finansuje terapię psychologiczną i zapewnia wsparcie doradcy edukacyjnego. W ciągu 12 lat istnienia objęła opieką 270 dzieci. Obecnie wspiera 130 podopiecznych.

W Fundacji Świętego Mikołaja mówi się: „wspieramy dzieci przez cały rok, nie tylko od święta". Programem stypendialnym umożliwiającym rozwijanie talentów i zainteresowań objętych jest kilkanaście tysięcy dzieci z niezamożnych rodzin.

– W czasie pandemii pomagaliśmy dzieciom, które z powodu braku sprzętu miały ograniczoną możliwość zdalnej nauki. Przekazaliśmy ponad 500 komputerów dzieciom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji. Realizujemy programy terapii dzieci. Prowadzimy program dla młodzieży – mówi Izabela Stawicka z Fundacji Świętego Mikołaja. „Akade-

fot. caritas.pl

mia liderów” powstała po to, by uczyć młodzież ze szkół ponadpodstawowych, jak działać dla innych w społecznościach lokalnych, jak zarządzać projektami. – Zależy nam na aspekcie wychowawczym. Fundacja pomaga też dzieciom na terenach objętych wojną. Prowadzi świetlice w Aleppo, gdzie dzieci otrzymują wsparcie psychologa i pedagoga, pomoc w nauce. Podobna świetlica prowadzona od 2009 r. w Ukrainie musiała zostać zamknięta z powodu wojny, teraz Fundacja będzie pomagać dzieciom przybyłym z Ukrainy w Polsce.

Możemy przekazać 1% naszego podatku organizacjom pożytku publicznego, bez żadnych dodatkowych kosztów.

Wiele organizacji skupia się obecnie na pomocy Ukrainie. – Wszystkie nasze działania skoncentrowaliśmy obecnie na tym kierunku. Transportujemy agregaty prądotwórcze, kamery termowizyjne, które pomogą poszukiwać i ratować ludzi w zbombardowanych budynkach. Pomagaliśmy dzieciom w Ukrainie, teraz będziemy nieść im pomoc na terenie Polski. 1% chcemy przeznaczyć też na wsparcie misjonarzy pallotynów, którzy organizują pomoc w Ukrainie – mówi Monika Mostowska, wiceprezes Pallotyńskiej Fundacji Misyjnej Salvatti. Poza Ukrainą pallotyni pracują w Rwandzie, Kongo, Indiach, Ameryce Południowej. – W Ameryce Południowej wiele porzuconych dzieci zagrożonych jest prostytucją i narkomanią. W Afryce i Indiach to walka z biedą, problem niedożywienia, braku edukacji. Dzieci są tam na celowniku przemytników handlujących ludźmi. Pallotyni pracują niemal w każdym dużym mieście. Wspieramy ich pracę jako fundacja – mówi Monika Mostowska.

Blisko chorego

Opieka nad chorymi terminalnie i onkologicznie to najtrudniejszy i najbardziej kosztowny rodzaj usług medycznych. Niewiele placówek chce je realizować także w ramach kontraktów z NFZ. W Polsce brakuje hospicjów stacjonarnych i domowych. Te luki starają się wypełniać zgromadzenia zakonne, fundacje i organizacje pożytku publicznego. Do otwarcia hospicjum w centrum Warszawy przygotowuje się zgromadzenie sióstr felicjanek. – Przeprowadzony został remont budynku, mamy sprzęt i aparaturę medyczną, w tym koncentratory tlenu. Szkolimy blisko trzydziestu wolontariuszy. Żywimy nadzieję, że w drugiej połowie tego roku przyjmiemy pierwszych pacjentów — mówi s. Wiktoria Kulpa, dyrektor Hospicjum Sióstr Felicjanek im bł. Hanny Chrzanowskiej. – Od dawna zgłaszają się pacjenci, część z nich nie doczekała uruchomienia placówki – mówi s. Wiktoria. W ubiegłym roku z 1% udało się pozyskać 36 tys. zł. Do otwarcia hospicjum potrzebne są jeszcze fundusze na zakup leków i opłacenie personelu medycznego. Siostry felicjanki czekają też na podpisanie kontraktu z NFZ, co zapewni pacjentom nieodpłatną opiekę.

Otwockie Towarzystwo Opieki Paliatywnej prowadzi Hospicjum Domowe Empatia. Choć kontrakt z NFZ zakłada opiekę nad 74 pacjentami, to hospicjum ma około 130 podopiecznych z powiatu otwockiego, mińskiego i garwolińskiego. – Staramy się pozyskiwać własne środki – ze zbiórek podczas akcji Pola Nadziei, z kwesty na cmentarzach 1 listopada, w którą włączają się uczniowie ze szkół – mówi Magdalena Książek, koordynator wolontariatu i kierownik biura administracyjnego hospicjum. – Nasi pacjenci są pod opieką lekarzy, psychologów, rehabilitantów. Wypożyczamy do domów sprzęt medyczny, balkoniki, wózki, łóżka. Zapewniamy chorym opiekę w domu, by koniec życia spędzili wśród swoich bliskich, ale też bez bólu spowodowanego chorobą – mówi Magdalena Książek. Hospicjum otacza też opieką dzieci zmarłych pacjentów. Przygotowuje okolicznościowe i świąteczne prezenty, wyprawki szkolne. – Wpływy z 1% są dla nas ogromnym wsparciem. To ok. 65-70 tys. rocznie – podkreśla Magdalena Książek.

W rocznym rozliczeniu PIT należy wpisać KRS organizacji, której chcemy pomóc.

Przyszłość Kościoła

Darowizną 1% możemy wesprzeć też Fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia. Powołana została przez Konferencję Episkopatu Polski w 2000 r. jako wyraz wdzięczności za niestrudzoną posługę duchową Ojca Świętego Jana Pawła II dla Kościoła i Ojczyzny. Mówi się, że wspieranie stypendystów Fundacji to budowa żywego pomnika św. Jana Pawła II. – Mamy obecnie 1950 stypendystów. Chcemy, by dołączyło do nich 50 osób z Ukrainy – mówi ks. Dariusz Kowalczyk, prezes zarządu FDNT. Fundacja wspiera zdolnych uczniów z niezamożnych rodzin, ze szkół podstawowych, ponadpodstawowych, a także studentów. – Jest to pomoc długofalowa, trwająca do czasu ukończenia edukacji. Nasi pierwsi absolwenci to obecnie osoby w wieku 35 lat, podejmują się odpowiedzialnych zadań i funkcji. Obok pracy zawodowej angażują się w charytatywną działalność jako wolontariusze hospicjów, Szlachetnej Paczki, ewangelizują osadzonych w więzieniach. Wsparcie stypendystów to nie tylko fundowane im stypendia, ale cały system wychowawczy opierający się na wakacyjnych obozach oraz całorocznym programie spotkań formacyjno-integracyjnych z poznawaniem nauczania św. Jana Pawła II. – Nasza fundacja nie otrzymuje innych środków z zewnątrz poza ofiarami indywidualnych darczyńców, zbiórką w Dzień Papieski oraz z 1% – mówi ks. Kowalczyk. Zebrane w ten sposób ok. 12-13 mln zł przeznaczane jest na stypendia dla młodzieży.

Św. Jan Paweł II przyszłość Kościoła upatrywał w młodzieży, a św. Maksymilian Maria Kolbe powtarzał: „Możemy wybudować wiele kościołów, ale jeśli nie będziemy mieli własnych mediów, te kościoły będą puste”. Zainicjowane przez franciszkanina Radio Niepokalanów, w tym roku będzie świętować 84. rocznicę założenia. – Wierzymy, że każdy, kto ofiaruje „swoją cegiełkę” w postaci 1% na rzecz Fundacji Radia Niepokalanów, ma rzeczywisty wkład w pomoc Maryi Niepokalanej, która wykorzystuje wszelkie sposoby, by ludzkie dusze pozyskać dla Boga.

Świadectwa słuchaczy Radia Niepokalanów mówią jasno: „Radio to ogromna siła ewangelizacyjna”. Przypadkowo włączona stacja, wysłuchana audycja potrafi wywrócić życie człowieka i wskazać mu drogę do Nieba – mówi Edyta Maciejewska z Fundacji Radia Niepokalanów. Fundacja finansuje zakup wyposażenia technicznego radia oraz cykle audycji radiowych: „Audycje Rycerstwa Niepokalanej”, „Spotkania z muzyką sakralną”, „Między nami Homiletami”.

Św. Jan Paweł II przypominał też, że przyszłością Kościoła są rodziny. 1% możemy wesprzeć Fundację Mamy i Taty, która chroni i promuje wartości rodzinne. Organizowała takie kampanie jak: „Fajnie być tatą”, „Nie odkładaj macierzyństwa na potem”.

Świat jest w naszych rękach. Niewiele trzeba, byśmy zmieniali go na lepsze. Dopomoże nam w tym wyobraźnia miłosierdzia.

Marek Jurek

Z czym walczymy?

W całym świecie przestaje się grać rosyjskich kompozytorów – Czajkowskiego, Musorgskiego, Skriabina, a we Włoszech odwołano nawet wykłady o Dostojewskim, proroku, który pół wieku przed rewolucją bolszewicką opisał w „Biesach" komunistyczny totalitaryzm. Sankcje dotykają kulturę rosyjską – bolszewizm, prawdziwe źródło zła, pozostaje w cieniu. Niedawno pisałem o wystawie na temat życia Marksa w Niemieckim Muzeum Historycznym w Berlinie. Nie słychać, żeby została zamknięta po najeździe Putina na Ukrainę. Agresja ta w ogóle nie wywołała odruchu antysowieckiego i antykomunistycznego.

Od lat bowiem trwa zmowa milczenia między władzami Rosji a liberalnymi środowiskami na Zachodzie. Obu stronom opłacało się przedstawianie Putina, oficera KGB rządzącego przy pomocy „czekistów", jako „autorytarnego dyktatora", najlepiej „prawicowego". Taka krytyka uwiarygodniała go jako orędownika wartości konserwatywnych, a liberalizmowi służyła do ich kompromitacji. Świetnie w tę strategię wpisywał się prawosławny Patriarchat Moskiewski, którego Wydział Zagraniczny w czasach sowieckich penetrował lewicowe środowiska chrześcijańskie na Zachodzie pod hasłem „walki o pokój", a dziś podobne usługi wyświadcza władzy, kierując swą propagandę do opinii chrześcijańskiej i prawicowej w Europie. Oczywiście ma to tyle wspólnego z ładem moralnym, co ZSRS z pokojem i pacyfizmem. Patriarcha nie domaga się od rządu walki z kontrkulturą śmierci, przeciwstawienia się powszechnej w Rosji zbrodni aborcji, natomiast chętnie krytykuje podobne zjawiska gdzie indziej.

Z czym więc mamy do czynienia w Rosji? Z neosowieckim, postkomunistycznym reżimem, dziedziczącym cały balast negacji porządku naturalnego, przejęty w spadku po monopartyjnych rządach komunistycznych. Na Ukrainie, ale również na Białorusi, negacja ta zaprzecza prawom narodów do suwerenności i sztandaru narodowego, do własnej kultury i historii, do ich promocji. W Sowietach upartą obronę języka narodowego uznawano za „nacjonalizm", dziś Putin suwerenność przedstawia jako nazizm. U siebie rządzi, korzystając z poparcia postsowieckich „normalsów" – ludzi, dla których właśnie ZSRS reprezentował „normalność", w której nie było żadnej Ukrainy, Białorusi czy innych państw, „o których nikt nie słyszał". Na tym opiera swą dominację nad Białorusią i myślał, że znajdzie takie nastroje również na Ukrainie, ale srodze się zawiódł.

Od lat trwa zmowa milczenia między władzami Rosji a liberalnymi środowiskami na Zachodzie.

Kto ma o tym światu opowiedzieć, jeśli nie my, którzy nie tylko wiemy, na czym polega komunizm, ale też znamy rządy kolaboracyjne narzucane przez ZSRS? Moralnym efektem toczącej się wojny powinno być wyraźne międzynarodowe potępienie komunizmu i Związku Sowieckiego, jako jego materialnej postaci. Niezależnie od tego, czy koryfeusze opinii liberalnej mają na to ochotę czy nie. Czas powiedzieć: „nigdy więcej bolszewizmu", tym bardziej, im bardziej opinia liberalna w Europie chciałaby ukryć istotę toczącej się na Ukrainie wojny. i

Oligarchowie w Izraelu

Co najmniej czternaście prywatnych samolotów należących do rosyjskich oligarchów wylądowało w ciągu ostatnich dni w Izraelu, mimo sankcji nałożonych na nich przez Zachód – relacjonuje portal Business Insider.

Według doniesień samoloty te miały wylecieć z Petersburga i wylądować na międzynarodowym lotnisku Ben Guriona. Izrael nie nałożył jeszcze sankcji na rosyjskich oligarchów – przypomina Business Insider. Szef izraelskiej dyplomacji Jair Lapid powiedział w poniedziałek, że jego kraj musi zachować relacje z Rosją, by prowadzić rozmowy w sprawie bezpieczeństwa swojej granicy z Syrią, a ponadto jest zdecydowany zadbać o los setek tysięcy Żydów mieszkających w Rosji i Ukrainie.

Lapid potępił jednak Rosję, choć jak dotąd nie zrobił tego premier Izraela Naftali Benet. Rząd Izraela wyraził solidarność z napadniętą Ukrainą wkrótce po rozpoczęciu inwazji, nie potępił jednak Rosji, dzięki której koordynuje operacje przeciwko irańskim bojówkom w Syrii.

Krótko po pierwszym oficjalnym oświadczeniu izraelskiego rządu o poparciu Ukrainy zastępca ambasadora Rosji przy ONZ Dmitrij Polianski przekazał, że Moskwa nie uznaje zwierzchności Izraela nad Wzgórzami Golan./**PAP/dg**

Cerkiew prześladowana

Na terenach tymczasowo okupowanych Rosjanie prześladują duchownych Cerkwi Prawosławnej Ukrainy (CPU); zginęło już trzech kapelanów – poinformował zwierzchnik CPU metropolita Epifaniusz, cytowany przez agencję Ukrinform.

„Sytuacja jest dość trudna. Dotychczas zginęło trzech kapelanów Cerkwi Prawosławnej Ukrainy, którzy nieśli posługę narodowi ukraińskiemu, armii ukraińskiej. Teraz docierają do nas wiadomości z okupowanych terytoriów, że duchowni CPU są prześladowani, że [Rosjanie] próbują przeciągnąć ich na swoją stronę" – relacjonował metropolita kijowski i całej Ukrainy. „Nasze duchowieństwo znajduje się teraz w niebezpieczeństwie" – ocenił Epifaniusz./**PAP/dg**

Pod opiekę Maryi

Sanktuarium Matki Bożej Różańcowej w Fatimie opuściła figurka Maryi, która na terytorium Ukrainy odbędzie peregrynację w intencji pokoju.

Jak podały władze portugalskiego miejsca kultu, pierwszym etapem podróży na Ukrainę figurki Matki Bożej Fatimskiej jest Kraków, skąd wizerunek Maryi trafi do Lwowa. „Figurka kierowana jest na Ukrainę na prośbę arcybiskupa metropolity Lwowa Ihora Woźniaka z Ukraińskiego Kościoła Greckokatolickiego" – podał rektorat sanktuarium w Fatimie, precyzując, że peregrynacja w tym kraju potrwa do połowy kwietnia./**PAP/dg**

fot. xhz

Pożyteczne „marnowanie” czasu

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele,
znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”.
Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić.
(…) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości,
które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

W świecie, w którym wszystko przyśpiesza, nie mogło zabraknąć grupy osób, które konsumują treści cyfrowe z większą prędkością niż oryginał. Zostali nazwani *fastersami* – czyli „przyspieszonymi”. Często korzystają z przycisku „przyśpiesz”. Twierdzą, że to wynika z potrzeby oszczędzania czasu, ponieważ – według nich – jest zbyt wiele treści, a to generuje niecierpliwość, by wszystko ogarnąć. W ten sposób udaje im się obejrzeć dwanaście godzin, które składają się na sezon serialu, w osiem nieprzerwanych.

Zbyt duża prędkość miażdży życie, nie czyni go bardziej intensywnym.

Fastersi ukazują jedną z patologii naszych czasów: niecierpliwość. Pilna potrzeba dotarcia do celu bez podróżowania, uzyskania rezultatów z pominięciem procesów, wślizgnięcia się w naskórek życia bez bycia przemierzanym przez egzystencjalne doświadczenia. Wiele badań wskazuje na to, że przy prędkości 1,5x i 1,8x (zwykle używanej przez *fastersów*) większość ludzi nie jest w stanie zrozumieć wszystkich słów ani tego, co jest główną ideą. Nie ma czasu na połączenie tego, co się słyszy, z tym, co się już wie, a to zwiększa niepokój i zmniejsza przyjemność.

Dialog w filmie lub serialu, głos w przekazie audio lub tekst w książce mają znaczące niuanse, fleksje, biele i cisze, które zostały zaprojektowane i stworzone, aby przekazać emocję, doznanie lub ideę, którymi *fastersi* pogardzają. Niczym termity pożerają bez zatrzymywania się, by rozważyć to, co pożerają. Jedyne, co się liczy po wrzuceniu w ten wir, to utrzymanie prędkości, która i tak będzie niewystarczająca, ponieważ w systemie szaleńczy konsumpcjonizm skłania do połykania więcej i szybciej.

Dwa tygodnie temu papież Franciszek mówił: „Zbyt duża prędkość miażdży życie, nie czyni go bardziej intensywnym. A mądrość wymaga «marnowania czasu». Kiedy wracasz do domu i widzisz swojego syna, swoją małą córeczkę, «tracisz czas», ale ta rozmowa ma fundamentalne znaczenie dla społeczeństwa. A kiedy przychodzisz do domu i jest tam dziadek lub babcia, którzy być może nie rozumieją dobrze albo stracili trochę zdolność mówienia, a ty jesteś z nimi, «tracisz czas», ale to wzmacnia rodzinę ludzką. Konieczne jest spędzanie czasu, który nie przynosi zysku – z dziećmi i osobami starszymi, ponieważ dają nam one inny sposób patrzenia na życie” (Katecheza, 2-3-2022).

Napływ uchodźców wojennych z Ukrainy daje nam wszystkim – starszym i młodszym – okazję do nauczenia się takiego „pożytecznego marnowania czasu”.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Kwasy i zasady

Anna Wardak

Spokojnie, to nie będzie wykład z chemii. Po prostu prawda jest taka, że gdzie nie ma zasad, powstają kwasy. W nowym miejscu czy środowisku czujemy się pewniej, kiedy zrozumiemy rządzące tam prawa. Są może rodziny, w których główną zasadą jest brak jasnych zasad. Ale w większości przypadków samo życie i codzienna rutyna sprawiają, że pewne zachowania utrwalają się i krystalizują w formie domowych reguł.

Jest to oczywiście zjawisko ze wszech miar pozytywne, dające dzieciom poczucie stabilności i wyznaczające bezpieczne ramy funkcjonowania wśród zmienności świata. Rzecz jednak w tym, aby po pierwsze zasady te były rzeczywiście stałe i niezmienne, a nie pojawiające się i znikające w rytmie falowania zapału wychowawczego rodziców. Tu kamyczek do naszego rodzicielskiego ogródka: ile razy ogłaszamy domowe zasady na gorąco, pod wpływem złości na dzieci albo natchnieni tym, co podpatrzyliśmy u sąsiadów? Od jutra w naszym domu… tu długa litania zmian, których natychmiastowe wprowadzenie będzie miało zbawienny wpływ na życie naszej rodziny. Oczywiście najdalej po tygodniu nie pamiętamy już niczego, a po kilku takich akcjach (tu autentyczny przykład z domu znajomych) dzieci mrugają do siebie: rodzicom znów zebrało się na wychowywanie, poczekajmy, aż im przejdzie!

Wyznaczanie w rodzinie zasad nie jest celem samym w sobie, lecz narzędziem służącym realizacji określonych celów. Najpierw warto więc zastanowić się, o co nam tak naprawdę chodzi w wychowaniu, a dopiero potem dostosowywać do tego zasady, których chcemy w domu przestrzegać. Wyznaczanie zasad, a dopiero potem zastanawianie się, dokąd nas one zaprowadzą, to ryzykowny pomysł. To tak, jakbyśmy wytyczali trasę, nie wiedząc, dokąd właściwie chcemy dojść. Ktoś powiedział: jeśli nie wiesz, dokąd chcesz dojść, na pewno dojdziesz zupełnie gdzie indziej.

Wyznaczanie w rodzinie zasad nie jest celem samym w sobie, lecz narzędziem służącym realizacji określonych celów.

Na przykład jeśli naszym celem jest nauczenie dzieci porządku, możemy wprowadzić regułę, że zawsze odkładamy rzeczy na miejsce, sprzątamy po jednej zabawie przed rozpoczęciem kolejnej i mamy określony plan dnia, ze stałymi godzinami wstawania i zasypiania, posiłków i innych kluczowych punktów. Zasady te, ustalone wspólnie przez rodziców, wytłumaczone i omówione z dziećmi, wdrażane stopniowo, lecz konsekwentnie, zapisane, żeby o nich nie zapominać, służą kształtowaniu dobrych nawyków, które powtarzane wchodzą w krew i stają się naszą drugą naturą, tak że po pewnym czasie nie wyobrażamy sobie, że można postępować inaczej.

Zawsze jednak warto najpierw zastanowić się, czemu służy dana zasada, bo tylko przekonanie, że faktycznie ma ona sens, pozwoli nam przetrwać chwile zwątpienia, kiedy „nam przechodzi” i mamy ochotę odpuścić. A życie bez zasad powoduje kwasy.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Pomagajmy, mimo wszystko

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Moja babcia jest Polką, która uciekła z Wołynia. Dużo tam przeżyła. Jest głęboko wierząca i rozmodlona. Ja jestem zaangażowana w pomoc w ramach Caritas. Zdziwiło mnie, że w mojej babci odezwały się głosy sceptycyzmu wobec mojej pomocy, że nie będzie to docenione. Tłumaczyłam babci, że jako chrześcijanie mamy nadany przez Chrystusa obowiązek odpuszczania winowajcom. Czy ja rozumuję właściwie?

Na Pani przykładzie można zobaczyć, na czym polega chrześcijańskie przebaczenie. Chodzi o postawę. Decydują nie uczucia, ale akt woli odpuszczenia winowajcom. Czynimy to ze względu na odpuszczenie, jakiego udziela nam Chrystus. Nawet gdyby emocje stawiały opór, to mądrość Boga jest najwyższą mądrością i nakaz Boga najwyższym nakazem. Najpierw udzielamy w sercu przebaczenia, potem modlimy się za naszych winowajców. Na końcu pragniemy dla nich dobra, a nie odwetu. Natomiast kiedy zaistnieje taka potrzeba, czynimy naszym winowajcom konkretne dobro. W najgłębszej istocie przebaczenie chrześcijańskie

prowadzi do przezwyciężenia chęci odwetu miłością.

Przebaczając innym narodom, w skali ogólnospołecznej spotka nas błogosławieństwo Boże. Z woli Bożej doświadczymy przebaczenia od innych narodów. Pomoc udzielania uchodźcom jest szczególnie wartościowa, ponieważ ma wiele znamion bezinteresowności. Nie spodziewamy się raczej odwzajemnienia naszej gościnności od ludzi, którzy stracili podstawowe zabezpieczenia życiowe. Spodziewamy się raczej, że nasza pomoc może się wydłużyć i kosztować nas więcej w postaci niewygody czy pieniędzy.

Pytanie, czy inni to docenią, czy właściwie przyjmą, nie jest pierwszoplanowe. „Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili". To my mamy zrobić swoje wobec Boga i wobec człowieka. Powtarzam sobie zasadę ogólną: rzeczą chrześcijanina jest czynić dobro, a spodziewać się w zamian niewdzięczności. Taka jest natura dobra. Dobry Bóg spotyka się nieustannie z naszą niewdzięcznością, a jednak wciąż nam pomaga.

Uwagi babci przypominają nam, że niepamięć nie dotyczy najtrudniejszych przeżyć. Wspominam mojego dziadka, który jako jeniec wojenny Stalagu doświadczył wielkiego głodu. Kiedy się mocno zestarzał, zaczął ukrywać jedzenie po różnych zakamarkach. To wszystko przypomina nam, jak straszną rzeczą jest wojna i jak długotrwałe ma skutki. Pośćmy więc, pomagajmy i módlmy się dalej o pokój.

xmarekk@o2.pl
Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

W piekle wojny

Marcowy numer „Biuletynu IPN" poświęcony został głównie niemieckim obozom koncentracyjnym i gehennie, przez jaką przeszli ich więźniowie.

O roli obozów w systemie policyjnego terroru pisze obszernie Bartosz Januszewski. Bardzo ciekawy jest tekst salezjanina ks. Jarosława Wąsowicza o dokumentach z KL Dachau. Wspomina swoich współbraci zakonnych, byłych więźniów tego obozu, ks. Wiktora Jacewicza i ks. Jana Wosia – poświęcili się oni upamiętnieniu kapłanów, którzy zginęli bądź byli uwięzieni w tym obozie. Udało się ocalić na przykład materiały, z których powstała fundamentalna, kilkutomowa praca „Martyrologium duchowieństwa polskiego podczas II wojny światowej", ale także choćby dokumenty młodych członków SS szkolonych w KL Dachau dotyczące ich apostazji z Kościołów katolickiego i ewangelickiego. O szpitalu PCK, który powstał zaraz po wyzwoleniu obozu Auschwitz, pisze Szymon Nowak, a Tomasz Toborek przypomina obóz na Przemysłowej w Łodzi, gdzie stworzono piekło dla najmłodszych Polaków. Sylwetkę urodzonej w obozie Auschwitz Stefanii Wernik, która jest jedną z bohaterek filmu „Położna" o służebnicy Bożej Stanisławie Leszczyńskiej, opisuje Jerzy Dąbrowski, a Artur Kubaj przypomina główny niemiecki obóz dla kobiet w Ravensbrück, wśród którego więźniarek były bohaterki powstania warszawskiego.

Kilka tekstów poświęcono martyrologii Żydów.

Wojciech Hanus pisze o Polakach ratujących Żydów z Rawy Ruskiej, a Paweł Kornacki o niemieckich zbrodniach na nich na ziemi łomżyńskiej. Kazimierz Krajewski w obszernym tekście przypomina męczenników ziemi nowogródzkiej. „Losy Polaków na Kresach Północno-Wschodnich nierozerwalnie związane są z Kościołem katolickim. To dzięki Kościołowi kresowa społeczność zachowała świadomość narodową i język polski w latach porozbiorowej niewoli carskiej. Wiele zawdzięcza mu także po odzyskaniu niepodległości w 1918" – zwraca uwagę autor. Szymon Pietrzykowski w tekście „Wojna na wyciszenie. Operacja Barbarossa" wraca do inwazji Niemiec na ZSRR. Marek Klecel przypomina postać Andrzeja Struga, konspiratora, legionisty, pisarza, a Jerzy Dąbrowski pisze o zmarłym niedawno Henryku Atemborskim, ps. Pancerny, żołnierzu Brygady Świętokrzyskiej NSZ. Z kolei Andrzej Grajewski przedstawia sylwetkę Edwarda Jana Zajączka, twórcy ośrodka pracy narodowej na pograniczu Śląska Cieszyńskiego i Małopolski, który zginął w KL Auschwitz. Ciekawa lektura o tych, którzy zasłużyli, aby o nich nie zapomnieć./**wś**

Fronton kościoła Wniebowzięcia NMP w Michałowicach-Opaczy

fot. archidiecezja-warszawska.pl

Kiedyś i dziś

tekst i zdjęcia Patryk Lubryczyński

Wierni chętnie współtworzą przebieg liturgii i angażują się w posługę muzyczną, a znajdująca się w świątyni bursztynowa droga krzyżowa zachęca do wielkopostnych rozmyślań.

Parafia Wniebowzięcia NMP w Michałowicach-Opaczy położona jest na jedenastym kilometrze trasy kolejki WKD z Warszawy do Milanówka. Należą do niej miejscowości: Michałowice, Michałowice-Wieś, Opacz Mała, Opacz-Kolonia – w sumie 5 tys. mieszkańców. Według ostatniego liczenia dominicantes na niedzielne Eucharystie przybywa ok. 1100 osób. Na teren gminy sprowadza się coraz więcej młodych rodzin, które budują tu domy. Proboszcz, ks. Marek Małkiewicz, podkreśla, że połowa dzieci przygotowująca się do Pierwszej Komunii świętej została ochrzczona poza parafią. W 2011 r. w Szkole Podstawowej w Michałowicach było mniej więcej 800 dzieci, obecnie 1000.

Ks. proboszcz Marek Małkiewicz

Na wieczną pamiątkę

W latach 50. XX w przy ul. Raszyńskiej w Michałowicach zlokalizowana była stolarnia, w której otworzono pierwszą kaplicę parafialną. Z czasem małe pomieszczenie powiększono, a założyciel parafii ks. Jan Kołaczkowski 22 grudnia 1950 r. odprawił w niej pierwszą Mszę Świętą. Sama parafia została erygowana niedługo później – 11 stycznia 1951 r. Kaplica nie przetrwała do czasów współczesnych, choć fakt jej istnienia został upamiętniony wybudowaniem kamiennej groty z figurą Matki Bożej Niepokalanej i tabliczką: „na wieczną pamiątkę powstania parafii Wniebowzięcia N. Marii Panny zbudowano grotę, by uczcić to miejsce, w którym mieszkał Bóg". Na ulicach Michałowic i Opaczy zainteresowanie budzą odrestaurowane kapliczki. Przy niektórych znajdują się historyczne napisy: „na uproszenie Pana Boga o pokój, d. 3 września 1916 r. gospodarze wsi Opaczy-Małej" lub „ofiara na cześć i chwałę Panu Bogu, rodzina J. Kamińskiego 1914 r.". – Od 2 lat praktykowany jest Różaniec do Granic; kilkunastoosobowe grupy, często całe rodziny odmawiają cztery części różańca. Wychodzą z kościoła, zatrzymują się przy przydrożnych kapliczkach na terenie parafii i ponownie wracają do świątyni – opisuje przebieg ksiądz proboszcz.

Oddolne zaangażowanie

W Liturgicznej Służbie Świeckich jest blisko 100 osób. Podczas Eucharystii uczestniczą w procesji z darami, czytają słowo Boże czy układają wezwania modlitwy powszechnej. Raz w roku lub co dwa lata organizowane są seminaria kerygmatyczne, które trwają ponad dwa miesiące. Spotkania opierają się na przypomnieniu osobom dorosłym fundamentów wiary i tradycji apostolskiej. Wydarzenie współorganizują świeccy animatorzy z duszpasterzami. Duchowny tłumaczy, że dzięki inicjatywie parafianie odkrywają na nowo swoje miejsce w Kościele i regularnie medytują słowo Boże.

Ks. Małkiewicz wspiera duszpastersko Odnowę w Duchu Świętym, Ruch Rodzin Nazaretańskich oraz trzy kręgi Domowego Kościoła. Wikariusz ks. Przemysław Kocik jest odpowiedzialny m.in za młodzież przygotowującą się do bierzmowania, ministrantów i lektorów, opiekuje się kręgiem Domowego Kościoła oraz młodzieżową wspólnotą Ruchu Światło-Życie. Księża mogą liczyć na pomoc rezydenta ks. prał. Leona Firleja. Duchowny to postać zasłużona dla tutejszej społeczności i wieloletni proboszcz w latach 1989-2011. W parafii posługują siostry eucharystki, s. Agnieszka służy jako katechetka, animuje prace scholi „Dzwoneczki", s. Paulina jest organistką, a s. Jadwiga zakrystianką.

Rozwijają się parafialne grupy muzyczne, które oferują możliwość śpiewu osobom w różnym wieku. Renata Szlaga animująca śpiew w scholi „Pokój i Dobro" wspomina o istnieniu ponad czterdziestoosobowej scholi „Dzwoneczki" tworzonej przez dzieci. Funkcjonuje czterogłosowy chór parafialny wykonujący utwory kompozytorów polskich i zagranicznych. W scholi „Pokój i Dobro" dominują osoby w średnim wieku, które prezentują wiernym różnorodny repertuar. Natomiast schola oazowa śpiewa kanony, utwory oazowe znane z pielgrzymich szlaków.

Figura MB Niepokalanie Poczętej w ogrodzie przykościelnym

Bursztynowa droga krzyżowa

Corocznie pod koniec Wielkiego Postu poza kościołem odbywają się dwie drogi krzyżowe, jedna dwukilometrowa ulicami Michałowic oraz ekstremalna po okolicznych miejscowościach. Będąc we wnętrzu świątyni, warto zwrócić uwagę na ścianę po lewej stronie wyłożoną białym marmurem, przez którą przechodzi bursztynowa dróżka ze stacjami drogi krzyżowej w formie płaskorzeźb z lipowego drewna. Pochodzą one z poprzedniej, rozebranej w 2003 r. świątyni. W ten sposób niejako łączą przeszłość i teraźniejszość parafii. Wokół drogi krzyżowej oprócz bursztynu wkomponowane są kamyki przywiezione z miejsc biblijnych, i szlachetne kamienie.

www.michalowiceopacz.pl,
ul. Szkolna 11 05-816 Michałowice,
tel. 22 723-89-50 w.14

W SKRÓCIE

■ **30-lecie diecezjij.** Obchody 30-lecia powstania diecezji warszawsko-praskiej odbędą się 25 marca. O godz. 11.00 bp Romuald Kamiński będzie przewodniczyć Eucharystii w parafii Przemienienia Pańskiego przy ul. kard. Wyszyńskiego 2 w Radzyminie, o godz. 18.00 zostanie odprawiona Msza święta pod przewodnictwem abp. Artura Mizińskiego w parafii Bożego Ciała, ul. Grochowska 365 w Warszawie.

■ **Turniej dla Ukrainy.** Siatkarski turniej charytatywny „Gramy dla Ukrainy" organizuje Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej. W zawodach mogą wziąć udział członkowie wspólnot działających przy parafiach oraz ich duszpasterze. Zgłoszenia są przyjmowane aż do skompletowania wymaganej liczby drużyn. Dochód z rozgrywek zostanie w całości przekazany Caritas DW-P. Turniejowi będzie towarzyszyć zbiórka funduszy. Zapisy: ksm@florianska3.pl.

■ **Dzień otwarty w seminarium.** Klerycy Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej przy ul. Mehoffera 2 w Warszawie-Tarchominie zapraszają rozeznających drogę życiową na dzień otwarty 1 i 2 kwietnia. W programie: Eucharystia, adoracja Najświętszego Sakramentu, konferencja ojca duchownego, spotkania z klerykami i przełożonymi, udział w wybranych punktach dnia seminaryjnego. Więcej informacji i zgłoszenia: kontakt@wsddwp.edu.pl lub tel. 515 23 23 27.

■ **Rekolekcje dla chorych.** W bazylice św. Krzyża, ul. Krakowskie Przedmieście 3, odbędą się rekolekcje dla chorych. 20 i 27 marca oraz 3 kwietnia o godz. 9.00 wygłosi je ks. prof. Krzysztof Pawlina. Transmisja w Programie I Polskiego Radia.

■ **Rekolekcje „Co zrobiłby Jezus".** Ks. Kamil Falkowski wygłosi rekolekcje pod takim tytułem w parafii św. Barbary przy ul. Nowogrodzkiej 51 w Warszawie w dniach 20–23 marca. Msze święte z naukami w niedzielę o godz. 7.00, 8.30, 10.00, 11.30, 13.00, 19.00, od poniedziałku do środy 9.00, 15.00, 18.00, 19.30. Dodatkowo we wtorek o 19.00 film i dyskusja, w środę od 16.00 adoracja Najświętszego Sakramentu i spowiedź.

■ **Rekolekcje „Uczyć się Chrystusa".** W sanktuarium Matki Bożej Łaskawej przy ul. Świętojańskiej 10 w Warszawie rekolekcje wielkopostne od 27 do 30 marca wygłosi o. Józef Kulisz SJ. Nauki rekolekcyjne podczas każdej Mszy świętej w sanktuarium. W niedzielę: 8.30, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 16.00, 17.30, 20.00. W dni powszednie: 8.30, 16.00, 17.30, 20.00 (Eucharystia z Apelem Warszawskim).

fot. www.archwwa.pl

ADORACJA KRZYŻA

W kościele Seminaryjnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54 w Warszawie w Wielkim Poście w piątki ma miejsce adoracja krzyża. Nabożeństwo rozpoczyna się o godz. 20.00, godzinne rozważania prowadzą klerycy, jest czas na osobistą modlitwę i adorację. Na zakończenie odbywa się błogosławieństwo relikwiami krzyża świętego. W uroczystość Zwiastowania Pańskiego 25 marca, zamiast adoracji krzyża, będzie akatyst ku czci Najświętszej Maryi Panny.

KRWIODAWCY Z PARAFII

W domu parafialnym parafii Świętej Bożej Rodzicielki Maryi w Konstancinie-Jeziornie (Klarysewie) w ostatniej akcji honorowego krwiodawstwa zgłosiła się rekordowa liczba – ponad 110 osób. 60 proc. zgłoszonych stanowili Ukraińcy mieszkający i pracujący Polsce. – Chętnych było tak wielu, że zespół stacji krwiodawstwa nie był w stanie przyjąć krwi od wszystkich oczekujących w kilkugodzinnej kolejce. Część chętnych przekierowano do innych punktów. Ostatecznie zarejestrowano 64 osoby – relacjonuje proboszcz ks. Tadeusz Jamka.

400-LECIE KANONIZACJI

W kaplicy sióstr karmelitanek przy ul. Wolskiej 12 w Warszawie z okazji 400. rocznicy kanonizacji św. Teresy od Jezusa odbyła się 12 marca uroczysta Msza święta pod przewodnictwem o. Jana Malickiego OCD, prowincjała Warszawskiej Prowincji Karmelitów Bosych. – Dzisiaj wielki jubileusz dla nas i dziedzictwo, któremu się przyglądamy. Kanonizacji karmelitanki dokonał papież Grzegorz XV w 1622 r. w Rzymie. Wśród osób ślących petycję o ogłoszenie Teresy świętą byli także królowie Polski Zygmunt III Waza i Władysław IV – przypomniał w homilii ojciec prowincjał./**Patryk Lubryczyński**

fot. www.wikipedia.org

fot. s. Agnieszka OCD

fot. www.um.warszawa.pl/waw/zabytki

KONSERWACJA U BERNARDYNÓW

Zakończyła się konserwacja ołtarza bocznego z tryptykiem Opłakiwanie Chrystusa w kościele św. Bonifacego przy klasztorze ojców bernardynów na ul. Czerniakowskiej 2/4 w Warszawie. Ołtarz, zaprojektowany przez Tylmana z Gameren, powstał w latach 1688–1693. Konserwatorzy usunęli wtórne nawarstwienia, m.in. ze szlagmetalu. Zlikwidowali źle wykonane uzupełnienia elementów rzeźbiarskich, wzmocnili strukturę ołtarza i przywrócili mu pierwotne walory estetyczne. Pokryli elementy dekoracyjne złotem i srebrem płatkowym.

fot. ks. Paweł Kłys

PRZYGOTOWANIE DO CHRZTU

W katedrze łódzkiej w pierwszych dniach Wielkiego Postu podczas liturgii celebrowanej przez metropolitę łódzkiego odbył się obrzęd wybrania i wpisania imion katechumenów. W przygotowaniu dorosłych do chrztu pomagają siostry jadwiżanki wawelskie, prowadząc diecezjalny Ośrodek Katechumenalny. – Jeśli wiara w waszym życiu będzie wydarzeniem tak ważnym, że nie potraficie o niej nie mówić, to będzie znaczyło, że ją przyjęliście w sposób dojrzały – mówił abp Grzegorz Ryś./**ks. Paweł Kłys**

WIELKOPOSTNA PIELGRZYMKA

Już po raz dziesiąty mieszkańcy Łodzi i okolic wyruszyli na pielgrzymkę szlakiem wielkopostnych kościołów stacyjnych. W 34 świątyniach rozsianych po całym mieście odbywają się liturgie stacyjne, którym przewodniczą biskupi. Szczególną intencją tegorocznego pielgrzymowania jest modlitwa w intencji pokoju dla Ukrainy. W czasie liturgii zbierana jest kolekta przeznaczona na dzieła miłosierdzia, a każdy uczestnik może uzyskać odpust zupełny./**ks. Paweł Kłys**

fot. ks. Paweł Kłys

W SKRÓCIE

■ **Msza po ukraińsku.** Parafia bł. Edmunda Bojanowskiego przy ul. Kokosowej 12 na warszawskim Ursynowie co niedzielę o godz. 11.15 odprawia Mszę świętą z elementami języka ukraińskiego.

■ **Rekolekcje ze św. Michałem Archaniołem.** Rekolekcje pod takim tytułem w parafii bł. Władysława z Gielniowa, ul. Przy Bażantarni 3 w Warszawie, w dniach 27–30 marca poprowadzi ks. Robert Ryndak CSMA, moderator Bractwa Szkaplerza św. Michała Archanioła. Eucharystia z naukami rekolekcyjnymi w niedzielę o godz. 7.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.15, 18.00, 20.00, od poniedziałku do środy w godz. 7.00, 9.00, 17.00 (dla dzieci), 18.00, 20.00. Dodatkowo od poniedziałku do środy o godz. 15.00 koronka ze św. Michałem Archaniołem.

■ **Rekolekcje KSM.** Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży AW zaprasza młodzież od 16. roku życia na rekolekcje wielkopostne „Weekend od Boga" w dniach 25–27 marca. Zgłoszenia wyłącznie drogą internetową: warszawa@ksm.org.pl. Szczegółowe informacje: ks. Kamil Falkowski, tel. 790 542 967, e-mail: kkfalkowski@gmail.com.

■ **Rocznica ks. Pawlukiewicza**. W drugą rocznicę śmierci ks. Piotra Pawlukiewicza w kościele akademickim św. Anny przy ul. Krakowskie Przedmieście 68 w Warszawie 20 marca o godz. 15.00 zostanie odprawiona Msza święta, będzie można usłyszeć odtworzone fragmenty homilii zmarłego. 21 marca o godz. 19.30 spotkanie wspomnieniowe z udziałem Ewy Wiśniewskiej, ks. Tadeusza Aleksandrowicza i ks. Bogdana Bartołda.

■ **Zbiórka pro-life.** Przed Dniem Świętości Życia wspólnota Ruchu Światło-Życie przy kościele akademickim św. Anny 20 marca organizuje zbiórkę pieniędzy na Stowarzyszenie Dwie Kreski oraz Fundację Małych Stópek (organizacje działające pro-life). Rozprowadzane będą też różańce i bransoletki wykonane przez członków wspólnoty; do godz. 23.00 w kawiarni św. Anny, za dobrowolną ofiarę, można zjeść pyszne ciasto lub napić się kawy czy herbaty. Wszystkie ofiary ze zbiórki zostaną przeznaczone na cele organizacji.

■ **Koncerty pasyjne.** W bazylice św. Krzyża przy ul. Krakowskie Przedmieście 3 w Warszawie rozpoczął się XXX Cykl Koncertów Pasyjnych. Przez kolejne niedziele Wielkiego Postu do 10 kwietnia o godz. 17.00 będzie można posłuchać muzyki pokutnej i pasyjnej. Wstęp wolny. W programie: 20 marca Chór Miasta Garwolin, dyr. Radosław Mitura; 27 marca Ekumeniczny Chór Kameralny Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Warszawie, dyr. Zbigniew Szablewski.

Duchowa adopcja

Tegoroczne obchody Dnia Świętości Życia w sanktuarium Jasnogórskiej Matki Życia przy ul. Długiej 3 w Warszawie zostaną poprzedzone trzydniowymi rekolekcjami wielkopostnymi. Nauki rekolekcyjne poprowadzi przeor klasztoru Matki Bożej Leśniańskiej w Leśnej Podlaskiej o. Justyn Duszczyk OSPPE. Rekolekcje odbędą się 23 i 24 marca o godz. 17.00 oraz 25 marca o godz. 12.00. Tradycyjnie w Dniu Świętości Życia o 17.15 będzie miało miejsce nabożeństwo eks-

fot. Patryk Lubryczyński

piacyjne za grzechy przeciwko życiu. O godz. 18.00 uroczystą Mszę świętą odprawi i homilię wygłosi bp Piotr Jarecki.

Podczas Eucharystii będzie można złożyć przyrzeczenia Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego. – Prosimy osoby, które chcą powziąć postanowienie, aby przyszły do zakrystii 15 minut przed Mszą świętą. Co roku zobowiązanie przyjmuje w sanktuarium ok. 30–40 wiernych. Szczegółowe informacje o warunkach adopcji zawarte są na stronie www.warszawa.paulini.pl – wyjaśnia przeor sanktuarium Jasnogórskiej Matki Życia o. Krzysztof Wendlik OSPPE.

Przed Mszą świętą zostanie odsłonięty obraz św. Jana Pawła II, autorstwa malarzy Anny Zyndwalewicz i Artura Lobusa. – Zapewniam, że nie ma drugiego takiego obrazu w Warszawie, wizerunek będzie wpisywał się w duchowość miejsca. Ukazuje Jana Pawła II jako papieża rodziny i życia. Dzieło znajdzie się docelowo przy relikwiarzu świętego, stanowiąc kolejne miejsce kultu – mówi o. Krzysztof. Warto również wspomnieć, że w sanktuarium w każdą drugą niedzielę miesiąca o godz. 12.30 celebrowana jest Msza święta dla małżeństw pragnących i oczekujących potomstwa.

Patryk Lubryczyński

fot. Aleksandra Plichta

Promocja szafarzy

W kościele Nawrócenia św. Pawła Apostoła 12 marca podczas Mszy świętej bp Romuald Kamiński udzielił promocji kandydatom na szafarzy nadzwyczajnych Komunii świętej.

– To, co się dziś dokonuje, jest to świadome przyjęcie służby Panu Jezusowi, aby Go przybliżyć drugiemu człowiekowi, aby Go zanieść do domu siostry, brata – mówił bp Romuald Kamiński. – Jest to zadanie ogromnie ważne, ale na początku tej decyzji leży zrozumienie, kim jest dla nas Zbawiciel, Pan Jezus.

Promocję uzyskało 38 szafarzy. Była ona zwieńczeniem trzeciego kursu odbywającego się w praskiej diecezji.

Do głównych obowiązków nadzwyczajnych szafarzy należy zanoszenie Komunii świętej chorym i starszym, którzy nie mogą uczestniczyć w liturgii w kościele, oraz udzielanie Komunii świętej w kościele, gdy przystępuje do niej większa liczba wiernych, a nie ma dostatecznej liczby kapłanów. Nadzwyczajni szafarze stanowią istotną pomoc dla kapłanów i są w Kościele potrzebni, choć zakres ich posługi jest zależny od potrzeb danej parafii.

– Taka posługa jest potrzebna zwłaszcza w małych miejscowościach, gdzie chorym trzeba zanieść Komunię. W mieście ksiądz jest bardziej dostępny. W ciągu ostatnich lat ta pomoc okazała się bardzo potrzebna, zwłaszcza na początku pandemii – powiedział Dariusz Dębiński, nadzwyczajny szafarz i przewodniczący KSP Totus Tuus diecezji warszawsko-praskiej.

Aleksandra Plichta

Oazowicze dla Ukrainy

Wśród wielu ruchów i wspólnot, które włączyły się w pomoc Ukrainie, nie zabrakło także Ruchu Światło-Życie. Pomagają wszyscy – zarówno młodzież, jak i Domowy Kościół.

Realizują własne inicjatywy oraz angażują się w te koordynowane przez większe organizacje. Oaza współpracuje m.in. z Rycerzami św. Jana Pawła II w zbiórce na karetki dla Ukrainy, z Pallotyńską Fundacją Misyjną Salvatti, która pomaga zdobywać środki w obcych walutach, harcerzami ZHR na granicy czy z Caritas poprzez zbiórki żywności prowadzone w sklepach.

Oprócz tego powstaje mnóstwo inicjatyw oddolnych. Wspólnoty włączają się w różne działania; z darów robione są paczki, wolontariusze jeżdżą do punktów na dworcach. Powstała także grupa na Messengerze, która pomaga w szybkim przekazywaniu niezbędnych informacji.

– Wszyscy odpowiedzialni za wspólnoty lokalne zostali zaproszeni do działania w swoich rejonach. Pomagamy tam, gdzie jest potrzeba – mówi ks. Jarosław Gawroński, moderator diecezjalny RŚŻ DW-P.

Szczególnym autorskim dziełem Ruchu jest Wirtualna Choinka. Jego misją

fot. Aleksandra Plichta

jest pomaganie potrzebującym i ubogim. Zbiórki węgla i darów prowadzone były zwykle przed świętami Bożego Narodzenia, jednak teraz, w obliczu wojny, uruchomiona została specjalna edycja. Dzięki temu do ośrodka prowadzonego przez siostry w Przemyślu pojechało już kilka busów z darami, a także transporty sprzętu do Kijowa i Lwowa. Wolontariusze Wirtualnej Choinki zajmują się także pomocą w przewozach ludzi na granicy.

Informacje, jak można pomóc, znajdują się na stronie www.wirtualnachoinka.pl. Paczki dostarczać można do magazynu Wirtualnej Choinki na ul. Mickiewicza 39/41 w Zielonce.

Aleksandra Plichta

Olimpiada z teologii

fot. Biuro Diecezji Warszawsko-Praskiej/Karolina Błażejczyk

Diecezjalny etap 32. Olimpiady Teologii Katolickiej rozstrzygnięto 9 marca w siedzibie praskiego seminarium na Tarchominie. Olimpiada odbywała się pod hasłem „Oblicza Miłosierdzia w nauczaniu i praktyce Kościoła". Uczestniczyło w niej trzynaścioro uczniów z ośmiu szkół z terenu diecezji warszawsko-praskiej.

Najlepszy wynik osiągnął Jakub Młynarski z CV LO im. Zbigniewa Herberta w Warszawie, drugie miejsce wywalczyła Aleksandra Kubiak z IV LO im. Adama Mickiewicza w Warszawie, trzecie miejsce zajęła Klara Satora z VIII LO im. Króla Władysława IV w Warszawie, tuż za podium uplasowała się Weronika Wielgat z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica w Wołominie. – Przygotowując się do konkursu, pogłębialiście treści, które powinny być codziennie głęboko w nas osadzone. Miłosierdzie to, najkrócej definiując, miłość, która na co dzień idzie do człowieka będącego w kłopotach – powiedział bp Kamiński. Finaliści otrzymali upominki. Nagrody ufundowali bp Romuald Kamiński oraz kanclerz kurii ks. Dariusz Szczepaniuk. Dwóch reprezentantów diecezji weźmie udział w finale ogólnopolskim olimpiady w dniach 31 marca – 2 kwietnia.

Centrum w Nadarzynie

Kard. Kazimierz Nycz 11 marca odwiedził uchodźców z Ukrainy w halach targowych Ptak Warsaw Expo w Nadarzynie, gdzie mieści się największy w Europie punkt pomocy dla nich. W halach o powierzchni 150 tys. m kw. może przebywać jednorazowo nawet 20 tys. osób, co odpowiada liczebności małego miasta.

Wojewoda mazowiecki Konstanty Radziwiłł opowiedział o wyzwaniach organizacyjnych centrum. Metropolita warszawski rozmawiał między innymi z kobietami z Charkowa. – Przyjechałem tutaj nie z ciekawości, ale by zobaczyć skalę potrzeb i skalę problemów – powiedział kard. Kazimierz Nycz. Ocenił, że potrzeby są wciąż ogromne, mimo wydatnej pomocy rządu i samorządów. – Kilka tysięcy ludzi na łóżkach polowych rozstawionych w halach, a 95 proc. z nich to kobiety i dzieci. Mogą tu być kilka dni, ale to nie jest miejsce na stałe – powiedział kard. Nycz.

– Apeluję, kto tylko ma możliwość, by przyjął ludzi i stworzył im warunki do życia – prosił metropolita warszawski. Zaapelował do parafii, gmin, powiatów o jeszcze większe zainteresowanie losem uchodźców. – Ta pomoc nas kosztuje, coś musimy poświęcić, ale wtedy jałmużna wielkopostna w wojennym czasie ma sens i jest dobra – dodał.

Uchodźcy otrzymują w Nadarzynie tymczasowy nocleg, wyżywienie, pomoc medyczną, podstawowe artykuły higieniczne, a także pomoc psychologiczną. Centrum ma charakter relokacyjny. Obok niego od kilku dni działa dworzec autobusowy, skąd uchodźcy z Ukrainy ruszają w dalszą drogę. – Główny kierunek to Niemcy, ale też osiem autokarów pojechało do Szwecji – powiedział Tomasz Szypuła, prezes Ptak Warsaw. Wielu uchodźców gotowych jest zostać w Polsce./**awo/archwwa.pl**

fot. Anna Wojtas/archwwa.pl

Ochronić życie

Z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia Obrońców Życia Człowieka w dniach 19–25 marca już po raz drugi obchodzimy II Tydzień Modlitw o Ochronę Życia. Bp Romuald Kamiński wystosował do kapłanów i diecezjan specjalny list: „Ze względu na przypadającą uroczystość Zwiastowania Pańskiego marzec od wielu już lat jest miesiącem licznych inicjatyw pro-life: Narodowy Dzień Życia, Dzień Świętości Życia, Marsze dla życia i rodziny, podejmowanie dzieła Duchowej Adopcji i wiele, wiele innych.

W roku ubiegłym dołączył do nich projekt zaproponowany przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka: Tydzień Modlitw o Ochronę Życia, rozpoczynający się 19 marca i kończący 25 marca. Chcemy tę modlitwę kontynuować – kontekst konfliktu wojennego, trwającego na Ukrainie, tym wyraziściej uświadamia nam wartość życia ludzkiego, jego kruchość, a zarazem fundamentalną wartość. Serdecznie zachęcam duszpasterzy do zorganizowania wspólnej modlitwy parafialnej w ramach II Tygodnia Modlitw o Ochronę Życia. Wszystkim, którzy zechcą włączyć się w to dzieło, z serca błogosławię" – napisał bp Romuald Kamiński.

Pod listem podpisał się także ks. Robert Wielądek, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin. – Wojną zbierającą dziś największe żniwo jest aborcja – mówi ks. Wielądek i przypomina słowa św. Matki Teresy: „Jeśli zgodzimy się, iż matka może zabić nawet własne dziecko, jak możemy mówić innym ludziom, aby nie zabijali jedni drugich?". Ks. Wielądek zachęca do modlitwy połączonej z postem w intencji ochrony dzieci nienarodzonych. Można skorzystać z gotowych rozważań w broszurze znajdującej się na stronie diecezja.waw.pl/7959.

fot. www.otwock.pl

Otwock pomaga

Prezydent Otwocka wprowadził możliwość umorzenia opłat za śmieci dla mieszkańców, którzy nieodpłatnie udostępnili swoje mieszkania uchodźcom z Ukrainy. Wystarczy, że złożą wniosek do urzędu miasta.

– Wielu naszych mieszkańców otworzyło nie tylko swoje serca, ale też domy, przyjmując pod swój dach uchodźców z objętej wojną Ukrainy. Chcemy ich wesprzeć w tej bezinteresownej pomocy – mówi o decyzji prezydent Jarosław Margielski.

W przypadku nieruchomości jednorodzinnej właściciel powinien złożyć do urzędu miasta korektę deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, dotyczącą zwiększenia liczby mieszkańców o osoby z Ukrainy. W przypadku lokalu w zabudowie wielorodzinnej trzeba złożyć taką korektę do administracji wspólnoty mieszkaniowej, która przekaże ją do urzędu miasta.

Kolejnym krokiem jest złożenie przez właściciela nieruchomości lub administratora wspólnoty mieszkaniowej wniosku do prezydenta Otwocka o umorzenie zadłużenia z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami w związku z przyjęciem pod swój dach uchodźców z Ukrainy.

Co ważne, wniosek należy złożyć, dopiero kiedy wystąpi zaległość w opłatach.

Do wniosku należy dołączyć kopie kart uchodźców lub oświadczenia podpisane przez osoby pochodzenia ukraińskiego poświadczające przebywanie w nieruchomości/lokalu mieszkalnym we wskazanym w deklaracji oraz wniosku okresie.

Więcej informacji można uzyskać, kontaktując się z Zespołem Gospodarowania Odpadami w Urzędzie Miasta Otwocka, ul. Armii Krajowej 5, bud. B, pok. 6 (parter), tel. 22 779 20 01 wew. 128, 138, odpady@otwock.pl.

Spotkanie synodalne

Proboszczowie i przedstawiciele parafialnych zespołów synodalnych 9 marca spotkali się w formule online z bp. Piotrem Jareckim, odpowiedzialnym za etap diecezjalny synodu w archidiecezji warszawskiej.

Bp Jarecki zwrócił uwagę, że obecnie pomoc niesiona uchodźcom z Ukrainy przez wspólnoty parafialne to „praktyczny egzamin z synodalności". – Inwazja na Ukrainę jest haniebnym czynem i należy podjąć wszelkie możliwe akcje pomocowe – apelował biskup.

Zespoły synodalne powstały w większości parafii archidiecezji warszawskiej. Niektóre grupy spotykały się wielokrotnie, a osoby, które się zaangażowały, chcą kontynuować współpracę również po zakończeniu etapu diecezjalnego. O swoich doświadczeniach przedstawiciele parafii opowiadali podczas spotkania online. Ks. Kamil Falkowski, asystent Akcji Katolickiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, przybliżył projekt „Porozmawiajmy o Kościele marzeń", w ramach którego sami młodzi będą zachęcać swoich rówieśników do zainteresowania się synodem i podzielenia się swoją perspektywą. Zaproponował także działania w parafiach. Z kolei Beata Chojnacka przedstawiła wskazówki, jak według vademecum synodu przygotować już wkrótce parafialne sprawozdania.

Parafie do 3 kwietnia mają przekazać raporty z konsultacji parafialnych dziekanom, a ci do świąt wielkanocnych opracują raport z dekanatu i przekażą do diecezjalnego sekretariatu synodu. – Na podstawie sprawozdań dekanalnych diecezjalny zespół redakcyjny przygotuje projekt dokumentu diecezjalnego, który po konsultacjach trafi do akceptacji przez metropolitę warszawskiego – zapowiada bp Jarecki.

Etap diecezjalny synodu zostanie zakończony 24 czerwca w archikatedrze warszawskiej. Wtedy to publicznie zostanie zaprezentowany raport z synodalnych konsultacji diecezjalnych./**awo/archwwa.pl.**

Rada duszpasterska

W Akademiku Praskim 12 marca odbyło się kolejne spotkanie Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej. Przedmiotem obrad były: przebieg diecezjalnego etapu synodu o synodalności i omówienie podsumowania jego prac, informacje na temat treści nowego programu duszpasterskiego na lata 2022/2023, zebranie danych na temat pomocy materialnej i duchowej uchodźcom z Ukrainy w parafiach i instytucjach diecezjalnych, a zwłaszcza przez Caritas DW-P.

Członkowie rady za radą biskupa ordynariusza ustalili formę zbierania informacji od wszystkich parafii, zgromadzeń zakonnych, instytucji i wspólnot diecezji o zakresie i sposobach pomocy uchodźcom. Dyskutowano na temat różnorodnych inicjatyw pastoralnych, jakie pojawiają się w Polsce. Ks. Mariusz Lech omówił formy pracy i przybliżył treści związane ze Szkołami Nowej Ewangelizacji. Podjęto również temat jubileuszu trzydziestolecia diecezji warszawsko-praskiej i omówiono problematykę diecezjalnego kalendarium inicjatyw duszpasterskich. Następne spotkanie Rady Duszpasterskiej odbędzie się po wakacjach.

fot. FB/MuzeumMAW/

Trwoga

Biskup Michał Janocha 10 marca uczestniczył w otwarciu wystawy prac ukraińskiego artysty Ostapa Łozińskiego w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej.

Artysta na szesnastu płótnach o wymiarach 200 na 90 cm prowadzi widza od światła, przez dramat męki Pańskiej i wojennej pożogi, do mroku zwątpienia, jaki towarzyszył uczniom Chrystusa po Jego śmierci na krzyżu. Prezentowane prace stawiają pytanie o kondycję człowieka i jego postawę wobec tragicznych wydarzeń. – Niech zwiedzanie wystawy będzie wyrazem naszej solidarności ze wszystkimi cierpiącymi w związku z prowadzonymi obecnie na Ukrainie działaniami wojennymi – zachęcają kuratorzy wystawy dr Katarzyna Jakubowska-Krawczyk oraz Mateusz Sora. Zmarły w styczniu bieżącego roku Ostap Łoziński był ważną postacią lwowskiego świata artystycznego. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych, wieloletni pracownik Muzeum Narodowego im. Andrija Szeptyckiego, malarz, kolekcjoner, działacz społeczny całe swoje życie pracował na rzecz Ukrainy. Oprowadzanie kuratorskie po wystawie „Trwoga. Ostap Łoziński" w niedzielę 20 marca o godz. 12.30 oraz w ostatnim dniu wystawy, 27 marca, o godz. 12.30, ul. Dziekania 1.

Podwyższyli czynsz

Wielu mieszkańców stolicy otwarło swoje mieszkania dla uchodźców z Ukrainy. Zarząd Gospodarowania Nieruchomościami rozesłał mieszkańcom lokali komunalnych wezwania do zgłaszania takich sytuacji i podwyższył czynsze zgodnie z deklarowaną liczbą mieszkańców. Mieszkańcy otrzymali też ogłoszenia, że w związku z agresją Rosji na Ukrainę oraz wzmożonym napływem uchodźców, w przypadku chęci udzielenia im schronienia przez najemcę części lokalu mieszkalnego należy wystąpić o zgodę do miasta. Głośnym echem odbiła się sprawa przyjęcia przez mieszkankę Mokotowa w mieszkaniu komunalnym pięciorga lokatorów. Od Zarządu Gospodarowania Nieruchomościami otrzymała dwukrotną podwyżkę czynszu. Po nagłośnieniu tej sprawy prezydent Rafał Trzaskowski zapowiedział zmianę przepisów na najbliższej sesji Rady Miasta. Osoby, którym już podwyższono czynsz, zastanawiają się, czy w tej sytuacji prawo będzie działało wstecz.

O wykorzystanie zasobów miejskich i stworzenie systemowych rozwiązań na rzecz uchodźców zaapelowało do prezydenta Trzaskowskiego Stowarzyszenie Miasto Jest Nasze. Organizacja proponuje, by osobom z Ukrainy przybywającym do stolicy udostępnić lokale mieszkalne i użytkowe, które od dłuższego czasu stoją puste. Według szacunków fundacji Habitat For Humanity z 2020 r. takich lokali w Warszawie jest nawet 4,6 tys. Stowarzyszenie zaoferowało pomoc – od remontu, przez zgromadzenie potrzebnego wyposażenia, aż po sąsiedzkie wsparcie.

REKLAMA

Pod koniec lutego ministrowie kultury Polski, Litwy i Ukrainy podpisali deklarację, w której zobowiązali się m.in. do wykluczenia Federacji Rosyjskiej z organizacji, komitetów i programów międzynarodowych, w tym również tych z dziedziny kultury.

Kulturalne sankcje

Agnieszka Wyszomirska

Na festiwal „Złota Maska" w Moskwie i na Międzynarodowy Festiwal Sztuk im. Andrieja Płatonowa w Woroneżu nie pojadą spektakle polskich teatrów. To zrozumiałe. Tymczasem Teatr Wielki Opera Narodowa w Warszawie idzie o krok dalej i odwołuje operę Modesta Musorgskiego według dzieła Puszkina. – Nasza siedziba mieści się w Warszawie, mieście, w którym wciąż żywa jest pamięć historyczna pierwszych bomb spadających podczas II wojny światowej. Przeżywamy wojnę na Ukrainie, a także cierpienia ukraińskiej ludności. Wyrażamy podziw dla heroizmu Ukraińców walczących w obronie swojej Ojczyzny – tak tłumaczy tę decyzję Waldemar Dąbrowski, dyrektor Teatru Wielkiego.

Mariusz Treliński, dyrektor artystyczny i reżyser, dodaje: – Opera milknie w takich momentach. Wspólnie z zespołem i dyrekcją postanowiliśmy odwołać nadchodzącą premierę „Borysa Godunowa". Niech to milczenie będzie głosem solidarności z narodem Ukrainy.

Filharmonia w Bydgoszczy także rezygnuje z wykonywania utworów rosyjskich kompozytorów oraz zapraszania artystów z Federacji Rosyjskiej, a także wykonawców współpracujących z Rosją. Filharmonia Szczecińska zamiast utworów Piotra Czajkowskiego wykonywać będzie kompozycje Antonína Dvořáka i Johannesa Brahmsa.

Przykładów jest o wiele więcej. Można zapytać, czym zawiniła rosyjska literatura czy muzyka, której autorzy nie mają nic wspólnego z reżimem Putina? Z własnej woli oczywiście niczym. Ale trzeba pamiętać, że na arenie międzynarodowej już ZSRR i obecna Rosja bardzo często zaprzęgały rosyjską literaturę i sztukę w służbę swojej ideologii. Komunistyczna propaganda stworzyła kult państwa silnego, oświeconego i dumnego, powołując się także na wkład twórców swojej klasyki – pisarzy i kompozytorów – w rozwój kultury w Europie. Wydaje się bezdyskusyjne, że właśnie w obliczu kolejnego przejawu rosyjskiego barbarzyństwa i agresji, jakim jest zaatakowanie niepodległej Ukrainy przez Putina i mordowanie ludności cywilnej, sankcje – aby zabolały – muszą dotykać wielu aspektów życia. Cytując wicepremiera Glińskiego, „ze względu na to, że Federacja Rosyjska łamie umowy międzynarodowe i normy społeczne, wymagamy, żeby w następstwie sankcji politycznych, gospodarczych, sportowych i innych zostały nałożone na nią również sankcje w dziedzinie kultury, a tym samym ograniczona została jej kulturowa obecność na arenie międzynarodowej".

Odwoływanie spektakli twórców rosyjskiej kultury nie jest kwestionowaniem ich dorobku, ale gestem solidarności z Ukrainą.

Można jedynie polemizować z sensem zdejmowania rosyjskich spektakli przygotowanych przez polskich artystów w polskich teatrach. Pozostaje nam uszanować decyzje dyrekcji instytucji kultury, które odwołują spektakle twórców rosyjskiej klasyki w geście solidarności z Ukrainą. Nie kwestionują oni dorobku rosyjskiej kultury, ale nie chcą propagować kultury kraju, którego kolejny przywódca zakłamał i podeptał wielkie dziedzictwo, szerząc kult swojej władzy, podbojów i w końcu otwartej wojny…

Ja jednak mam nadzieję, że znajdzie się teatr, który właśnie w geście protestu sięgnie choćby po „Zbrodnię i karę" Dostojewskiego i odczyta na nowo jej przesłanie. Jak pamiętamy, Raskolnikow po dokonanych morderstwach doznał psychicznej udręki. Nie był to jednak głos sumienia, ale strach przed nieuchronną karą. Sumienie Raskolnikowa zostało tak głęboko spętane kłamstwem, że przestępca nadal wierzył w swoją ideologię i nie dopuszczał do siebie prawdy o swoich zbrodniach. Jego przemiana nie może się dokonać, póki jego czyn nie zostanie zdemaskowany, a on sam nie przyzna się do winy i nie zostanie skazany. To przesłanie wydaje się aktualne bardziej niż kiedykolwiek.

Podświetlony Teatr Wielki – Opera Narodowa

fot. Teatr Wielki – Opera Narodowa

fot. materiały dystrybutora

Grzegorz gra sonatę

Mirosław Winiarczyk

Na ekranach pojawił się wyprodukowany przez Telewizję Polską film „Sonata". Scenariusz utworu został oparty na faktach, które mogą dać dużo do myślenia na temat dramatycznych losów głównego bohatera, a także współczesnej medycyny.

Bohater filmu, młody Grzegorz Płonka, jako dziecko z trudnością nawiązywał kontakt z rodzicami i otoczeniem. Lekarze neurolodzy kilkakrotnie diagnozowali u niego autyzm. Jednak okazało się, że młoda nauczycielka – terapeutka, kierowana uważną obserwacją zachowań chłopca i osobistą intuicją – zauważyła u niego wrażliwość na głosy i muzykę.

Walczący o zdrowie Grzegorza rodzice zdecydowali się na dalsze badania. Dzięki temu chłopiec wylądował w klinice słuchu prof. Henryka Skarżyńskiego, który po badaniach potwierdził jego ukrytą wrażliwość na dźwięki i muzykę. Po wszczepieniu do ucha implantu Grzegorz zaczął słyszeć i powoli nauczył się mówić. Mógł więc zacząć się uczyć gry na fortepianie i zagrać ukochaną „Sonatę Księżycową" Ludwiga van Beethovena. Nauka muzyki okazała się trudna i dramatyczna, bowiem wielu nauczycieli nie bardzo wierzyło w jej powodzenie. Jednak chłopak osiągnął sukces.

Na premierze filmu Grzegorz w towarzystwie rodziców, producentów, sponsorów, twórców i aktorów (w tym odtwórcy samego siebie) oraz prof. Skarżyńskiego, przedstawił się jako zawodowy pianista. Tak więc film, mający charakter w poważnej mierze edukacyjny, można potraktować przede wszystkim jako hołd złożony wszystkim ludziom, którzy pomagali Grzegorzowi, głównie jego rodzicom heroicznie walczącym o zdrowie syna.

„Sonata" jest utworem na przemian dramatycznym, wzruszającym i empatycznym, ale także publicystycznym. Wymiar informacyjny, edukacyjny i poznawczy nie może jednak przesłonić faktu, że znajdujemy w tym obrazie kilka bardzo dyskusyjnych wątków, rzucających światło na problemy współczesnej medycyny. Dla przykładu: autorzy filmu nie wprost, ale ustami rodziców, zadają pytanie, jak to się stało, że neurolodzy upierali się przez lata, że Grzegorz choruje na autyzm, zaś inteligentna nauczycielka – terapeutka podważyła tę diagnozę. Czy rodzice chłopca mieli rację, twierdząc, że w medycynie, w tym przypadku neurologii, powinien liczyć się przede wszystkim uważny kontakt lekarza z pacjentem, osobiste badania i intuicja, a nie tylko analiza wyników np. rezonansów magnetycznych itd.

„Sonatę" można też potraktować jako reklamę kliniki prof. Skarżyńskiego. Widzowie filmu powinni otrzymać odpowiedź na pytanie, czy pomoc Grzegorzowi i kilku innym tego typu pozytywnym przypadkom może w przyszłości stać się regułą w leczeniu słuchu.

„Sonata"; Polska; 2021;
scenariusz i reżyseria: Bartosz Blaschke;
aktorzy: Michał Sikorski, Małgorzata Foremniak, Łukasz Simlat, Lech Dyblik, Jerzy Stuhr i inni;
produkcja i dystrybucja: TVP

fot. materiały dystrybutora

KONKURS

W czasach relatywizmu prawda staje się wartością tyleż niszową, ile poszukiwaną. Według rozmówcy Martina Lohmanna, kard. Gerharda L. Müllera, w wywiadzie-rzece „Prawda" (AA) ma ona swoje imię: Jezus Chrystus. Książkę tę papież emeryt Benedykt XVI nazwał „odważnym wezwaniem do prawdziwej pokory". Kard. Müller opowiada w niej o korzeniach swojej wiary i o studiach teologicznych, a także o błędach reformacji, nieoświeconym oświeceniu, „katolickim" kompleksie niższości, o kryzysie pandemicznym i życiu z wiary. Z książki płynie krzepiące przesłanie zaczerpnięte z papieża Leona Wielkiego: „Chrześcijaninie, poznaj swoją godność!".

Wśród czytelników, którzy 21 marca między godz. 13.00 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512-00-95 i odpowiedzą na pytanie: **Co sprawia największą radość nadawcy listu, z którego Benedykt XVI zaczerpnął swą dewizę biskupią o współpracownikach prawdy?** – wylosujemy trzy egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 11: Józef Milik jako pierwszą z ksiąg Kumran opisał „Księgę Reguły". Zwycięzcom gratulujemy!

Kreml ponownie chciałby wykorzystać karaibską wyspę do swej ekspansji militarnej. Z kolei komunistyczny reżim na Kubie, pogrążającej się w kryzysie gospodarczym, trzyma się Rosji. Czy rosyjska agresja na Ukrainę to zmieni?

Kryzys kubański. Reaktywacja

Marcin Zatyka

Rozpoczęte przed kilkoma laty próby demokratyzowania reżimu na Kubie przyniosły mieszkańcom wyspy duże nadzieje, które wraz z fiaskiem transformacji przerodziły się jednak we frustrację. Komunistyczny reżim w Hawanie zaostrza bowiem kurs wobec opozycji oraz umizguje się do Rosji, która ponownie chciałaby wykorzystać ten karaibski zakątek do swej ekspansji militarnej. Niemal 60 lat od kryzysu kubańskiego i groźby radzieckiego ataku nuklearnego na USA, zagrożenie wojną atomową powróciło. Kreml, podobnie jak w czasach Nikity Chruszczowa, rozważa dziś wykorzystanie Kuby jako przyczółka w ewentualnej konfrontacji ze Stanami Zjednoczonymi w związku z wojną na Ukrainie. To oznacza, że otwarcie Hawany na Zachód i powolna demokratyzacja tej wyspy nie wchodzą w krótkiej perspektywie czasu w rachubę.

Kreml, jak w czasach Chruszczowa, rozważa dziś wykorzystanie Kuby jako przyczółka w konfrontacji ze Stanami Zjednoczonymi.

Kult Fidela

Blisko dwa lata od rozpoczęcia pandemii COVID-19 kult zmarłego w 2016 r. Fidela Castro staje się na Kubie coraz żywszy. Od marca 2020 r. zorganizowano tam kilkadziesiąt wydarzeń upamiętniających legendarnego przywódcę rewolucji rozpoczętej w 1953 r. Niezależny portal kubański 14ymedio wskazuje, że fenomen nasila się proporcjonalnie do protestów społecznych związanych z restrykcjami przeciwepidemicznymi, a także niedoborami leków i materiałów sanitarnych. Zauważa też, że wzmożone akcje ku czci dyktatora są sprzeczne z wolą Castro, który pod koniec życia prosił o zaniechanie szerzenia kultu jego osoby. Portal wskazuje na paradoks polegający na tym, że bliscy „człowieka, który burzył świątynie, próbują dziś umieścić go na ołtarzu, a pamięć o nim podnieść do mistycznych rozmiarów". Twierdzi, że pandemia sprzyja temu fenomenowi, przypominając o listopadowej inauguracji hawańskiego Centrum Fidel Castro Ruz, ośrodka muzealno-kulturalnego służącego przybliżeniu postaci dyktatora. Krytycy twierdzą, że rozszerzanie kultu „ojca rewolucji" to próba odwrócenia uwagi przez kubański reżim od dramatycznie nasilającego się ubóstwa, kryzysu gospodarczego oraz fali protestów społecznych.

Procesy bez świadków

Najważniejszym dniem pod względem konsekwencji politycznych na Kubie był w okresie pandemii 11 lipca 2021 r., kiedy doszło do wybuchu masowych protestów w kilkuset miejscach wyspy. Głównymi postulatami ich uczestników były żądania walki z nasilającą się w kraju biedą, a także niedoborami żywności i leków. Pomimo pokojowego charakteru manifestacji reżim w Hawanie siłą i represjami zakończył wystąpienia kubańskiej ludności, a wielu opozycjonistów uwięził na długie miesiące. W sumie podczas tych antyrządowych wieców zatrzymanych zostało ponad 1300 osób. Dopiero pod koniec stycznia prokuratura generalna udostępniła mediom dane dotyczące łącznej liczby sądzonych za udział w lipcowych procesach. Szacowana jest ona na 790 osób. W gronie tym nie brakuje ludzi mediów, zarówno reporterów, jak i ich współpracowników. Większość z nich została oskarżona o „dokonywanie czynów uderzających w porządek konstytucyjny i stabilność" ustroju socjalistycznego na Kubie. Według prokuratury generalnej w Hawanie sądzone osoby miały rzekomo dopuścić się też aktów wandalizmu podczas lipcowych manifestacji.

Niezależne kubańskie media wskazują tymczasem, że wśród ponad 700 aresztowanych opozycjonistów niespełna 400 zostało już osądzonych. Kary przerażają. Przejawem ich surowości jest orzeczony w lutym werdykt wobec 20 uczestników lipcowych protestów w mieście Holguin, wśród których jest 4 nieletnich. Pokojowych demonstrantów lokalny sąd skazał na kary od 5 do 20 lat więzienia.

Według szacunków pozarządowej organizacji praw człowieka Justicia 11J warunki odbywania kary są dla większości przetrzymywanych trudne. Potwierdziła ona złe traktowanie osadzonych przez personel więzienny. Opublikowała też listy niektórych aresztantów do rodzin, z których wynika, że więźniowie poddawani są biciu, torturom lub upokarzaniu ich przez pracowników zakładów karnych.

Dużą skalę zjawiska prześladowań potwierdza też lutowy raport organizacji praw człowieka Prisoners Defenders. Zgodnie z nim w kubańskich więzieniach przebywa obecnie 1054 członków opozycji wobec reżimu w Hawanie. Liczba ta dowodzi, że w ciągu zaledwie 12 miesięcy grono aresztowanych opozycjonistów powiększyło się aż ośmiokrotnie. Niezależne kubańskie media przypominają o represjach, które w ostatnich dniach dotknęły także niektóre rodziny i przyjaciół uwięzionych opozycjonistów. Zauważają, że zostali oni tymczasowo zatrzymani za udział w manifestacjach pod budynkami sądów w czasie, kiedy odbywały się procesy przeciwko ich bliskim. Dostępu na salę rozpraw odmawiano też dziennikarzom, w tym reporterom hiszpańskiej agencji prasowej EFE, która swoich korespondentów na karaibskiej wyspie ma już od ponad pół wieku. Jej władze zagroziły, że dalsze utrudnianie pracy reporterom zakończy się opuszczeniem wyspy przez pracowników agencji.

Braki żywności i głód

Sytuacja na Kubie zaostrza się z powodu nasilającego się kryzysu gospodarczego; ten zaś, jak twierdzi rząd w Hawanie, jest wynikiem jednej z największych od ponad 100 lat suszy. W kilku rejonach wyspy deszcz nie padał od kilku miesięcy, co doprowadziło m.in. do drastycznego spadku produkcji rolnej. Coraz większe trudności dotykają też hodowców trzody chlewnej oraz drobiu. Już w grudniu ub.r. lokalne media wskazywały, że na wyspie deficytowym towarem stała się wieprzowina – wraz z drastycznym ograniczeniem jej podaży przez zakłady należące do państwa. Posiadają one łącznie ponad 62 proc. udziałów w całej produkcji tego mięsa na wyspie. Negatywne zjawisko potwierdzają dane podległego rządowi w Ha-

wanie Kubańskiego Urzędu Statystycznego (ONEI), zgodnie z którymi pomiędzy styczniem a wrześniem 2021 r. państwowe rzeźnie wyprodukowały o 56,5 proc. mniej wieprzowiny niż w analogicznym okresie w 2020 r.

Trudności dotyczą też innych towarów, w tym – z powodu deficytu papieru – nawet tzw. książeczek na zakupy, umożliwiających nabywanie podstawowych artykułów, głównie produktów żywnościowych. Te drukowane od prawie 60 lat dokumenty pozwalają reglamentować towary, a jednocześnie zapewnić obywatelom zakup niektórych artykułów po mocno obniżonej cenie. Lista produktów figurujących w książeczkach została w ostatnich dekadach wyraźnie ograniczona. Obecnie znajdują się tam głównie produkty żywnościowe, m.in. ryż, fasola, olej oraz mięso.

Liczbę opozycjonistów wobec reżimu przebywających w kubańskich więzieniach szacuje się na 1054.

Niedobory towarów szybko prowadzą do zmian w zwyczajach żywieniowych na Kubie. Przykładem jest rosnąca wraz z deficytem wieprzowiny popularność drobiu. W 2021 r. na tej karaibskiej wyspie po raz pierwszy w historii głównym produktem mięsnym stały się wyroby z mrożonego kurczaka. Co ciekawe, rekordowe ilości tego towaru napłynęły na Kubę ze zantagonizowanych z nią Stanów Zjednoczonych.

fot. PAP/EPA/Giannis Triantafyllidis

Rosja na ratunek

Dla wielu ekspertów ds. polityki międzynarodowej i dziennikarzy tajemnicą pozostaje rola, jaką w zaostrzającym się konflikcie amerykańsko-rosyjskim o Ukrainę odegrać może Kuba. Od kilku miesięcy temat ten jest, jak twierdzą kubańskie media, przedmiotem rozmów pomiędzy hawańskim reżimem a Kremlem. Według oficjalnych informacji władz Kuby w styczniu jej prezydent Miguel Díaz-Canel odbył rozmowę telefoniczną z prezydentem Rosji Władimirem Putinem na temat „strategicznego związku" pomiędzy oboma krajami, w tym prawdopodobnie współpracy wojskowej. Szef państwa kubańskiego w swoim wpisie na Twitterze potwierdził rozmowę z Putinem, określając ją mianem „serdecznej i owocnej". „Wymieniliśmy się opiniami na temat wspaniałego stanu naszych stosunków oraz rozwoju przyszłych więzi w różnorodnych obszarach, a także w kwestiach aktualnej sytuacji międzynarodowej" – napisał prezydent Miguel Díaz-Canel.

Więcej szczegółów rozmowy przyniósł komunikat Kremla, w którym ujawniono, że w trakcie wymiany zdań między Putinem a Díazem-Canelem omawiano m.in. sprawy związane z handlem i gospodarką oraz „zagadnienie możliwego zwiększenia rosyjskich inwestycji na Kubie". Portal CiberCuba twierdzi, że prawdopodobnym tematem rozmów prezydentów obu państw była kwestia zapowiedzianej w połowie stycznia przez Moskwę możliwej opcji wysłania rosyjskich wojsk na tę karaibską wyspę. Jednak w oficjalnych komunikatach władz obu państw podstawą obecnej współpracy jest rosyjska pomoc medyczna i żywnościowa. Kreml potwierdził już, że w styczniu i lutym skierował na Kubę kilka ponad 20-tonowych transportów lotniczych z tego typu wsparciem.

Politolodzy wskazują, że pomimo wybuchu wojny na Ukrainie Hawana wciąż kurczowo trzyma się Rosji i pozostanie jej wiernym sojusznikiem, zdolnym do użyczenia jej swojego wsparcia nawet w celach militarnych. Desperacja władz kubańskich jest duża, przyszłość zaś – coraz bardziej niepewna. Im bowiem słabsza jest Rosja, szczególnie gospodarczo po nałożeniu sankcji, tym mniejsze są szanse na przetrwanie komunistycznego reżimu na tej karaibskiej wyspie.

Potok Cedron, Droga Krzyżowa, 12 bram i 74 kaplice – wambierzycka kalwaria odwzorowuje nie tylko topografię, ale i atmosferę pasyjnych miejsc w Jerozolimie.

Irena Świerdzewska

fot. xhz

Brama Getsemani z widokiem na kaplicę Serca Jezusowego i bazylikę

Jak w kraju Jezusa

Wambierzyce znajdują się u podnóża Gór Stołowych, w zacisznej Kotlinie Kłodzkiej, niespełna 10 km od czeskiej granicy. Pierwsze, co zaskakuje po wjeździe, to barokowa bazylika w rynku, dorównująca okazałością rzymskim świątyniom, a dalej kaplice rozmieszczone na okolicznych wzgórzach i wśród domów. – Idąc szlakiem kaplic kalwaryjskich, można poczuć się jak w Jerozolimie, gdzie Droga Krzyżowa przebiega pomiędzy straganami, sklepikami, domostwami – mówi o. Jozafat Gohly, franciszkanin, były dyrektor Domów Pielgrzyma w Wambierzycach.

Śląska Jerozolima

Kalwarię stanowią 74 kaplice, stacje Drogi Krzyżowej, 12 bram, potok Cedron. Okazała bazylika nawiązuje do świątyni jerozolimskiej. Dla pobożnego nawiedzenia samych tylko kaplic i przejścia Drogą Krzyżową potrzeba 4-5 godzin.

– Kalwaria ma tutaj inny charakter niż Kalwaria Zebrzydowska czy Pacławska, gdzie ścieżki kalwaryjskie rozpościerają się na szerokiej przestrzeni. Rozmieszczona jest na stosunkowo małym terenie, ale ze względu na liczbę kaplic jest to obecnie największa kalwaria w Europie i prawdopodobnie na świecie – ocenia o. Albert Ireneusz Krzywański, kustosz Sanktuarium Nawiedzenia NMP i proboszcz parafii w Wambierzycach.

Kompleks kaplic kalwaryjskich położony jest na kilku wzgórzach odwzorowujących biblijne nazwy. Na Wzgórzu Kalwaryjskim znajdują się kaplice związane z męką Pańską i ukrzyżowaniem. Obok, na Wzgórzu Kwarantanny, są: kaplica kuszenia Pana Jezusa i te związane z początkiem Jego publicznej działalności. Na Wzgórzu Świątynnym – bazylika z kilkoma kaplicami. Znajdujące się na południe od kalwarii wzniesienie, geograficznie – góra Nowa, utożsamiane jest z biblijnymi górami: Horeb, Synaj i Tabor. Zobaczyć tu można m.in. przedstawienia powołania Mojżesza, przemienienia Pańskiego, nadania Dekalogu czy przekazania Izraelitom węża miedzianego. Kapliczki wykonane są z cegły lub z kamienia, niektóre dorównują wielkością obszernemu pomieszczeniu mieszkalnemu.

Drogi z kapliczkami przecina trasa stacji Drogi Krzyżowej z obrazami mistrza Knauera. 12 bram rozmieszczonych nad drogami nasuwa skojarzenia z Jerozolimą. Część z nich odpowiada wzmiankowanym w Starym Testamencie, pozostałe otrzymały nazwy własne: Betania, Brama Świątyni, Kapłańska, Stara, Golgota, Brama Sądu, Litostrotos i Gyhon (św. Floriana).

Nazywane Śląską Jerozolimą Wambierzyce ze względu na historię i położenie na południowo-zachodnim skraju Polski nie są tak znane jak choćby Kalwaria Zebrzydowska. Jeszcze do 1945 r. Wambierzyce należały do archidiecezji praskiej, a zamieszkiwała je głównie ludność niemiecka. Po wojnie miejscowość włączono w granice Polski; tereny zasiedlali Polacy ze Wschodu, z centrum kraju, zesłańcy syberyjscy, górale. W 1946 r. Wambierzyce znalazły się w archidiecezji wrocławskiej, parafię powierzono jezuitom,

fot. xhz

Wejście na Wzgórze Kalwaryjskie

w 1990 r. księżom diecezjalnym, a od 2007 r. franciszkanom.

Łaskami słynąca figura Matki Bożej Wambierzyckiej i kalwaria od wieków ściągały do Wambierzyc pielgrzymów. Kult maryjny i pasyjny kształtowały niezwykłą historię tego miejsca.

Pasyjna gorliwość

W centrum Wambierzyc uwagę zwraca wysoki monument z postacią Daniela Paschazjusza von Osterberga (1634-1711), właściciela tych ziem i twórcy wambierzyckiej kalwarii. – Głęboka pobożność, szczególnie miłość do ukrzyżowanego Chrystusa i Najświętszej Maryi Panny, gorliwość w oddawaniu czci Bogu i dobroczynność; „jego dom i kieszenie były zawsze otwarte dla potrzebujących" – tak opisują Osterberga źródłowe teksty, które przytoczył w swojej książce ks. Emanuel Zimmer.

Widząc licznie przybywających do kościoła z figurą Matki Bożej pielgrzymów, Osterberg pomyślał, że utworzenie kalwarii jeszcze by pątników przysporzyło. Najprawdopodobniej nigdy w ojczyźnie Jezusa nie był, ale odpowiednia lektura dała mu wyobrażenie tamtych miejsc. Kiedy uzyskał zgodę kościelnych władz, w 1683 r. z zapałem zabrał się do budowy najpierw kaplicy Bożego Grobu. Zburzył budynki gospodarcze i zakazał wznoszenia nowych na zboczu góry. Z Pragi przywiózł malowane figury łotrów do bocznych krzyży na kalwarii. Pierwsze kaplice były bardzo proste, drewniane, z niskim stropem – mówiono o nich potocznie „groty". Po tym jak od światła świecy spłonęła jedna z kaplic, Osterberg wyznaczył „specjalnych" stróżów miejsca. Zobowiązał pacjentów utworzonego przez niego szpitala do pilnowania, sprzątania Bożego Grobu oraz ścieżek na Górze Kalwarii. Zbudował 101 obiektów na kalwarii – licząc kaplice z bramami do miasta, na wzór jerozolimskich. Drewniane kaplice zaczął potem zastępować murowanymi. Skonfliktował się przy tym z miejscowym proboszczem, bo Osterberg odbierał na ten cel 600 guldenów rocznie ze zbiórek pielgrzymów na budowę nowego kościoła. – Moi następcy będą budować kościół, nikt nie będzie pamiętać o kalwarii – tłumaczył Osterberg. Przy kalwarii zamieszkali pustelnicy – jeden na górze Tabor, drugi na Wzgórzu Kalwaryjskim.

Do Wambierzyc przybywało tak wielu pielgrzymów, że trzeba było zbudować domy na miejsca noclegowe. Coraz więcej szlachciców chciało się tu osiedlać. Wznosili dla siebie domy między istniejącymi już kaplicami kalwaryjskimi. Przybywali też na stałe artyści. Daniel Schreiber z Czech wyrzeźbił postać Mojżesza na Kalwaryjskim Wzgórzu, a Hans Jakob z Niemiec namalował obraz do kaplicy Matki Bożej Bolesnej. W ciągu dziesięciu lat mała wieś zmieniła się w tętniące życiem miejsce.

Osterberg zaczął gromadzić w kaplicy Bożego Grobu relikwie, wśród nich część kości palca św. Benedykta czy relikwie św. Agnieszki „w złotym agacie i obramieniu". W 1698 r. wprowadził w Wambierzycach rodzaj misteriów męki Pańskiej. W nocy z Wielkiego Piątku na Wielką Sobotę wyruszała z pobliskiej wsi procesja z Chrystusem niosącym krzyż. Na jej czele na koniach jechali Poncjusz Piłat, Annasz, Kajfasz i Herod. Na Kalwaryjskim Wzgórzu odgrywane były sceny męki Pańskiej. Tradycja w takim wymiarze podtrzymana była do 1792 r. Kaplice kalwaryjskie pełniły też różne inne role. Kiedy w 1826 r. papież Leon XII ogłosił rok jubileuszowy, kaplicę Krzyża Świętego i kaplicę Matki Bożej Bolesnej miejscowy proboszcz wyznaczył na stacje jubileuszowej modlitwy.

Ze względu na liczbę kaplic jest to obecnie największa kalwaria w Europie i prawdopodobnie na świecie.

Kaplica ukrzyżowania Pana Jezusa

fot. xhz

Ruch pielrzymkowy

Na przestrzeni wieków przybywali do Wambierzyc pątnicy z Austrii, Moraw, Czech, Niemiec i ze Śląska – świeccy i duchowieństwo. Okres wzmożonego pielgrzymowania przygaszały jedynie wojny i epidemie – w 1831 r. cholery czy w 1901 r. czarnej ospy.

Miejscowa ludność także doceniała święte miejsca, w których przyszło jej żyć. Jeszcze przed epidemią, w 1831 r., stolarz Joseph Friemel w święto Jana Chrzciciela wykonał niezwykłą aranżację pustyni – od mostu św. Jana aż do potoku Cedron. Przy potoku ulokował wejście „na pustynię" z figurami dwóch aniołów trzymających misy wypełnione miodem dzikich pszczół, owocami i szarańczą, którymi żywił się św. Jan. Na pustyni ustawił imitacje drzewa chlebowego i palmy betelowej rosnących w Ziemi Świętej.

Z kolei mistrz piwowarstwa Franz Kolbe za pieniądze członków swojego cechu zamówił u malarzy obrazy, które umieszczono przy stacjach Drogi Krzyżowej. Napisał też książeczkę z rozważaniami, z których korzystano w czasie procesji. W 1831 r. w procesji wzięło udział 200 osób. – Od tego czasu w każdy Wielki Poniedziałek o godz. 4.00 w towarzyszeniu orkiestry dętej procesja wyruszała spod kościoła, a ok. 8.00 wracała do kościoła przez bramę Gihon – opisuje ks. Emanuel Zimmer, któremu Wambierzyce zawdzięczają nie tylko historyczne opracowanie dziejów.

W latach 1907-1926 ks. Emanuel Zimmer był proboszczem Wambierzyc, a przez 14 lat wcześniej wikariuszem. W tamtym czasie spod jego ręki wyszło kilkanaście scenariuszy spektakli o historii tego miejsca. – Pielgrzymi przybywali na kilka dni. Żeby wypełnić im czas, prezentowano im przedstawienia – mówi ks. Gohly.

Teraz pod pieczą franciszkanów Wambierzyce wracają do dawnej świetności. W Wielki Piątek o godz. 15.00 odprawiane są misteria męki Pańskiej z zaangażowaniem miejscowych parafian. W święto Podwyższenia Krzyża Świętego droga krzyżowa odprawiana jest na kalwarii, a w święto Matki Bożej Bolesnej Msza Święta w kaplicy pod tym wezwaniem.

Kaplice, które wzniósł Osterberg w kolejnych wiekach, były remontowane i przebudowywane, stąd dziś prezentują różny styl, ale zachowały swoje przesłanie.

– Miejsca z Ziemi Świętej zostały nam w pewien sposób przybliżone po to, by przybliżać nam też nauczanie Jezusa Chrystusa – zaprasza do pielgrzymowania do Wambierzyc o. Albert, kustosz sanktuarium.

ks. Bartosz Adamczewski

Mistyka w życiu – Księga Rodzaju

Noszenie świętych znaków, sytuowanie kościołów w centrum miast i wsi czy niedzielny odpoczynek przypominają nam w codzienności o obecności i działaniu Boga. Mówi o tym również pierwsza księga Biblii.

Księga Rodzaju jest jedną z najbardziej znanych ksiąg biblijnych. Przekazuje ona treść głęboko symbolicznej Księgi Powtórzonego Prawa w przystępnej, zrozumiałej dla każdego człowieka formie. Choć jej proste historie zrozumieć mogą nawet dzieci, to jednak na głębszym poziomie znaczeń jest ona prawdziwym podręcznikiem mistycznych dróg szukania Boga w zwykłym życiu.

Święty czas i miejsce

Pierwszy opis stworzenia świata kończy się wskazaniem, że ludzki czas nie płynie jednostajnie. Są w nim dni i okresy specjalne, święte: „Wtedy Bóg pobłogosławił ów siódmy dzień i uczynił go świętym" (Rdz 2, 3). Uzasadnienie świętości siódmego dnia jest bardzo proste, wręcz przyziemne: „W tym bowiem dniu odpoczął Bóg po całej swej pracy, którą wykonał stwarzając". Sama idea świętości czasu jest jednak bardzo ciekawa i inspirująca. Oto świętość przychodzi do człowieka sama, właściwie bez wysiłku z jego strony. Wystarczy otworzyć się na świętość dnia świętego, przeżyć ten czas specjalnie, duchowo, a serce człowieka w naturalny sposób otwiera się na mistykę i na kontakt z Bogiem.

Drugi opis stworzenia świata wskazuje z kolei na świętość określonego miejsca: „Na rozkaz Pana Boga wyrosły z gleby wszelkie drzewa miłe z wyglądu i smaczny owoc rodzące oraz drzewo życia w środku tego ogrodu" (Rdz 2, 9). Drzewo życia symbolizuje oczywiście sanktuarium, miejsce szczególnej, życiodajnej obecności Boga. To miejsce znajduje się w centrum ludzkiego świata. Gdy leci się samolotem nad krajami chrześcijańskiej Europy, to widać, jak w centrum ludzkich wsi, osiedli i miasteczek umiejscowione są kościoły. Od nich promieniście wychodzą drogi, wiodące w różne strony ludzkiej aktywności: na pole, do innych miejscowości itd. Religijna intuicja podpowiada, że w centrum ludzkiego świata powinno być sanktuarium, miejsce święte, które organizuje wokół siebie całą przestrzeń życia ludzi. Mistyka znowu przychodzi tu do człowieka niejako sama, przez sam fakt obecności świętego miejsca w środku jego życia. Człowiek nie musi podejmować wielkiego wysiłku, żeby żyć nieustannie w świadomości Bożej obecności w całym swoim życiu. Jeśli do tego dodamy dzwoniące z sanktuarium o różnych porach dnia dzwony, to zaproszenie do mistyki jest już pełne.

Znak i imię

Historia mordercy Kaina kończy się zaskakującym stwierdzeniem: „Dał też Pan znamię Kainowi, aby go nie zabił, ktokolwiek go spotka" (Rdz 4, 15). Ten znak na ciele Kaina chroni mordercę przed bezduszną ludzką zemstą. Choć Kain jest grzesznikiem, to jest w ręku Boga i to do Boga należy decyzja, co z nim zrobić. Ten ochronny znak na ciele Kaina przypomina niezmywalny tatuaż, którego nie sposób się pozbyć i który na zawsze wskazuje tożsamość noszącego go człowieka. Koptowie mają tak wytatuowany krzyż na nadgarstku, żeby pomimo presji muzułmańskiego żywiołu Egiptu nigdy nie wyparli się Chrystusa. My podobnie nosimy na szyi krzyż lub medalik. Mistyka jest tu znowu bardzo prosta: samo noszenie religijnego znaku wiąże nas z Bogiem, nawet gdy dla kariery, wygody lub świętego spokoju moglibyśmy o Nim zapomnieć. Noszenie świętego znaku nieustannie przypomina nam, że należymy do Boga i jesteśmy powołani do bycia z Nim i dla Niego, niczym Jego żołnierze, którzy noszą na szyi nieśmiertelniki.

Bóg uczy Abrahama, że istotą mistyki jest ofiarowanie siebie i tego, co się ma najcenniejszego.

Historia Kaina przechodzi w pierwszej genealogii Księgi Rodzaju w historię Henocha (Rdz 4, 17). Jego imię znaczy poświęcony. Tym razem mistyka oparta jest więc nie tyle na religijnym znaku, ile na religijnym sensie imienia, które człowiek nosi. Imię jest czymś, co identyfikuje człowieka na całe życie. Jeśli to imię ma sens religijny, jak to jest w przypadku biblijnego Henocha, to całe życie człowieka w naturalny sposób ukierunkowane jest na kontakt z Bogiem. Człowiekowi trudno jest zapomnieć o Bogu, jeśli Jego imię lub Jego cechy ma wpisane w swoje własne imię (np. Michał – „któż jak Bóg", Elżbieta – „Bóg przysiągł", Daniel – „Bóg jest moim sędzią", Bożena – „obdarowana przez Boga", Jan – „Jahwe jest łaskawy" itd.). Pomimo mody na coraz dziwniejsze imiona warto nadawać dzieciom takie imiona, które w prosty sposób będą nieustannie przypominały im o Bogu i Jego łasce. Tak stało się w życiu „poświęconego" Henocha, który w prosty, mistyczny sposób chodził przed Bogiem, w Jego świetle (przez 365 „słonecznych" lat życia) i podobał się Bogu: „Żył więc Henoch w przyjaźni z Bogiem, a następnie znikł, bo zabrał go Bóg" (Rdz 5, 24).

Schronienie się u Boga

Księga Rodzaju to nie tylko proste, pozytywne historie. To także historia zła i radzenia sobie z nim przez Boga (bardziej niż przez człowieka). Biblijny opis potopu i arki Noego to właśnie opowiadanie o Bogu, który w morzu ludzkiego zła szuka choć jednego sprawiedliwego człowieka. Noe buduje arkę, która ma cechy Arki Przymierza. Jest to prostokątna skrzynia, pokryta od zewnątrz smołą niczym przebłagalnią, a wewnątrz podzielona na trzy liczone od dołu przestrzenie dwiema poziomymi przegrodami, niczym leżącymi w Arce jedna nad drugą tablicami Przymierza. Noe chroni się w arce przed kataklizmem potopu, niszczącego zło na ziemi. Symbolicznie zaś chroni się w Arce Przymierza – świętym miejscu obecności Boga i Jego wierności zawartemu z ludźmi Przymierzu. Mistyka Noego jest mistyką schronienia się w Bożym sanktuarium przed złem tego świata. Czyż nie taki właśnie, przynajmniej częściowo, jest sens prowadzenia katolickich przedszkoli i szkół? Wśród zła tego świata szukamy Bożego schronienia, w którym można żyć i normalnie się rozwijać. Obecność Boga niejako wokół nas ochrania nas wtedy przed złem, które mogłoby zniszczyć nas i nasze rodziny.

„Świeckie" kapłaństwo

Wielkim mistykiem Księgi Rodzaju jest Abraham. Jego mistyczne poznanie Boga

zaczyna się od dość niejasnej intuicji duchowej: „Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukażę” (Rdz 12, 1). Abraham z początku nie wie, dokąd właściwie ma iść i dlaczego ma to robić. Czuje w sercu Boży głos, ale nie wie, jak go interpretować i jak wejść z Bogiem w dialog.

Z czasem do tego intuicyjnego poznania Boga dołącza się dziwny, niewytłumaczalny, duchowy lęk. Mimo odniesienia wielkiego życiowego sukcesu (Rdz 14) Abrahama opanowuje nie radość triumfu, ale niewyjaśniony lęk: Po tych wydarzeniach Pan tak powiedział do Abrama podczas widzenia: „Nie obawiaj się, Abramie” (Rdz 15, 1). „A gdy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboki sen i opanowało go uczucie lęku, jak gdyby ogarnęła go wielka ciemność” (Rdz 15, 12). Anita Lipnicka śpiewała kiedyś: „Wszystko mam… Co dalej jest?”. Taki duchowy lęk pomimo życiowych sukcesów bardzo często jest Bożym zaproszeniem do wejścia w głąb, do duchowego kontaktu z Bogiem. To zaproszenie do mistyki.

Mistyka Noego jest mistyką schronienia się w Bożym sanktuarium przed złem tego świata.

Kolejnym etapem na duchowej drodze Abrahama jest kapłańska mistyka człowieka świeckiego. Rozpoczyna się ona nie od potępiania grzeszników, lecz modlitwy za nich. Abraham zachowuje się tu jak kapłan, nawet bardziej niż Ezechiel i Mojżesz, gdyż wstawia się za obcymi sobie wielkimi grzesznikami świata: za mieszkańców Sodomy (Rdz 18, 22-33).

Od początkowej intuicji duchowej do prawdziwego duchowego kapłaństwa Abraham przechodzi na górze Moria. Ofiarowuje tam barana zamiast swego syna, a swego posłusznego syna zamiast siebie samego (Rdz 22, 1-14). Bóg uczy Abrahama, że istotą mistyki jest ofiarowanie siebie i tego, co się ma najcenniejszego. Zewnętrzne, ofiarowane rzeczy są zaś znakiem ofiarowania wewnętrznego, którego najwyższym wyrazem jest oddanie swojej woli i całkowite posłuszeństwo. To „świeckie” kapłaństwo jest dostępne dla każdego człowieka. Każdy człowiek wezwany jest do budowania nie tylko przyjaźni, ale także miłości, która musi wyrażać się w całkowitym ofiarowaniu siebie samego, swojej wolności i swoich najcenniejszych przywiązań. Mistyka przechodzi tu przez próbę najtrudniejszej ofiary, ale właśnie wtedy staje się nie tylko niejasną intuicją duchową, ale prawdziwym oddaniem siebie w posłuszeństwie i miłości.

fot. xhz

Noe chroniący swoją rodzinę oraz zwierzęta w arce. Mozaika w katedrze w Monreale na Sycylii

Mistyka młodzieńcza

O ile Abraham jest wzorem człowieka, który poznaje Boga w życiu dojrzałym, o tyle Jakub rozpoczyna swoją drogę duchową od mistyki młodzieńczej. U progu dorosłego życia, idąc w świat w poszukiwaniu pracy, perspektyw i miłości, składa Bogu ślub: „Jeżeli Pan Bóg będzie ze mną, strzegąc mnie w drodze, w którą wyruszyłem, jeżeli da mi chleb do jedzenia i ubranie do okrycia się i jeżeli wrócę szczęśliwie do domu ojca mojego, Pan będzie moim Bogiem” (Rdz 28, 20-21). Po wielu latach, jako dojrzały już człowiek, widząc Bożą opiekę w swoim życiu, Jakub spełnia swój ślub (Rdz 35, 1-15). Mistyka Jakuba jest więc mistyką młodzieńca, który poznaje Boga nie tylko jako Boga swojego ojca, ale także – stopniowo, poprzez życiowe doświadczenia – jako Boga swojego własnego życia.

Bóg w człowieku

Owoc „życiowej” mistyki Jakuba jest przedziwny. On sam staje się bowiem znakiem Boga dla swych braci. Na pytanie: „Czyż ja jestem na miejscu Boga?” (Rdz 50, 19) odpowiedź w istocie jest twierdząca. W jego miłosierdziu, pocieszaniu swego Ludu i przemawianiu do jego serca widać bowiem cechy samego Boga (por. Iz 40, 1-2). Jakub zapowiada tu Chrystusa – Boga wcielonego w ludzką naturę. To wcielenie nie jest czymś abstrakcyjnym, ale pokazuje, jaki jest Bóg: miłosierny, pocieszający i mówiący do serca. Wchodzimy w mistykę w spotkaniu z Chrystusem i z każdym podobnym do Niego człowiekiem.

Autor jest kapłanem diecezji warszawsko-praskiej, biblistą, doktorem habilitowanym, profesorem UKSW

fot. Jim Wilson/Unsplash.com

NAWRÓĆCIE SIĘ

Wezwanie do nawrócenia, do odwrócenia się od grzechu i pokusy jego popełnienia – to wezwanie skierowane przez Jezusa do uczniów podczas publicznej działalności. Słyszymy je także we fragmencie Ewangelii czytanym podczas obecnej liturgii niedzielnej. Wezwanie wypowiedziane przez Zbawiciela przed wiekami nie straciło nic ze swej aktualności. Pan i do nas dziś mówi o konieczności zmiany własnego życia. Zresztą, osobisty rachunek sumienia dokonywany przez każdego z nas podpowiada z pewnością, że jest nad czym pracować, że w niejednej sferze codziennego życia można uczynić wiele, by myśli, słowa, uczynki stawały się coraz lepszym realizowaniem nauki Chrystusa Pana.

Mamy dać Chrystusowi natychmiastową odpowiedź na Jego wezwanie do nawrócenia. Jest to sprawa, w której nie można zwlekać. Obraz figowca przedstawiony przez Chrystusa wymownie nam to pokazuje. Tym bardziej wykorzystajmy ten czas Wielkiego Postu, który obecnie przeżywamy. Owszem, jest to już kolejny taki czas w naszym życiu – jednak nie wiemy, dla kogo spośród nas jest to ostatni taki okres liturgiczny w naszym ziemskim życiu.

Wykorzystany przez Jezusa obraz figowca, którym chce się zająć ogrodnik, wskazuje nam na jeszcze jeden ważny aspekt. Chcąc doprowadzić drzewo do owocowania, a tym samym uratować je przed ścięciem, ogrodnik chce poddać je dłuższej pielęgnacji (okopanie, obłożenie nawozem). Podobnie jest w wypadku pracy duchowej, pracy nad ludzkim postępowaniem według Bożych wskazań. Nie może to być tylko chwilowa „akcja", nie może ograniczać się do jakiegoś jednorazowego działania… Tak jak uprawiający rolę, zajmujący się ogrodem czy sadem musi dokonywać różnych czynności we właściwej kolejności i w odpowiednim czasie – a czas ten obejmuje różne etapy wzrostu i dojrzewania roślin – tak osoba zatroskana o własny wzrost duchowy musi w podobny sposób ciągle pracować nad swoim życiem chrześcijańskim.

Jednak trzeba powiedzieć, że na drodze naszego życia przeżywamy chwile, w których taka praca duchowa może i powinna być bardziej wzmożona. Właśnie Wielki Post jest takim czasem, w którym w szczególny sposób powinniśmy zatrzymać się w celu zrobienia pogłębionego rachunku sumienia oraz podjęcia postanowień zmiany naszego postępowania czy większej mobilizacji do czynienia dobra. Warto skorzystać z dostępnych możliwości udziału w jakiejś formie rekolekcji, sięgnąć po duchową lekturę, przyjąć Boży dar przebaczenia w sakramencie pokuty. Te środki – tak bardzo dostępne – pomogą nam w naszym nawróceniu.

Troszczmy się systematycznie o naszą więź z Chrystusem, o nasze życie według Jego nauki.

ks. Jan Krupka
Kapelan Opactwa Mniszek Benedyktynek w Łomży

III NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

20 marca 2022

Czytanie z Księgi Wyjścia
3, 1-8a. 13-15
Gdy Mojżesz pasł owce swego teścia imieniem Jetro, kapłana Madianitów, zaprowadził owce w głąb pustyni i doszedł do Góry Bożej Horeb. Wtedy ukazał mu się Anioł Pański w płomieniu ognia, ze środka krzewu. Mojżesz widział, jak krzew płonął ogniem, a nie spłonął od niego. Wtedy Mojżesz powiedział do siebie: „Podejdę, żeby się przyjrzeć temu niezwykłemu zjawisku. Dlaczego krzew się nie spala?". Gdy zaś Pan ujrzał, że podchodzi, by się przyjrzeć, zawołał Bóg do niego ze środka krzewu: „Mojżeszu, Mojżeszu!". On zaś odpowiedział: „Oto jestem". Rzekł mu Bóg: „Nie zbliżaj się tu! Zdejmij sandały z nóg, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą".
Powiedział jeszcze Pan: „Jestem Bogiem ojca twego, Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba". Mojżesz zasłonił twarz, bał się bowiem zwrócić oczy na Boga. Pan mówił: „Dosyć napatrzyłem się na udrękę ludu mego w Egipcie i nasłuchałem się narzekań jego na ciemięzców, znam więc jego uciemiężenie. Zstąpiłem, aby go wyrwać z rąk Egiptu i wyprowadzić z tej ziemi do ziemi żyznej i przestronnej, do ziemi, która opływa w mleko i miód". Mojżesz zaś rzekł Bogu: „Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mnie do was. Lecz gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, cóż im mam powiedzieć?". Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: „Jestem, który jestem". I dodał: „Tak powiesz synom Izraela: Jestem posłał mnie do was". Mówił dalej Bóg do Mojżesza: „Tak powiesz Izraelitom: Pan, Bóg ojców waszych, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg Jakuba posłał mnie do was. To jest imię moje na wieki i to jest moje zawołanie na najdalsze pokolenia".

Psalm responsoryjny
103, 1b-4. 6-8. 11
Refren: Pan jest łaskawy, pełen miłosierdzia.
Błogosław, duszo moja, Pana,
i wszystko, co jest we mnie, święte imię Jego.
Błogosław, duszo moja, Pana
i nie zapominaj o wszystkich Jego dobrodziejstwach.
On odpuszcza wszystkie twoje winy
i leczy wszystkie choroby.

On twoje życie ratuje od zguby,
obdarza cię łaską i zmiłowaniem.
Dzieła Pana są sprawiedliwe,
wszystkich uciśnionych ma w swojej opiece.
Drogi swoje objawił Mojżeszowi,
swoje dzieła synom Izraela.

Miłosierny jest Pan i łaskawy,
nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy.
Bo jak wysoko niebo wznosi się nad ziemią,
tak wielka jest łaska Pana dla Jego czcicieli.

Czytanie z Pierwszego Listu Świętego Pawła Apostoła do Koryntian
10, 1-6. 10-12
Nie chciałbym, bracia, byście nie wiedzieli, że nasi ojcowie wszyscy co prawda zostawali pod obłokiem, wszyscy przeszli przez morze i wszyscy byli ochrzczeni w imię Mojżesza, w obłoku i w morzu; wszyscy też spożywali ten sam pokarm duchowy i pili

ten sam duchowy napój. Pili zaś z towarzyszącej im duchowej skały, a skałą był Chrystus. Lecz w większości z nich nie upodobał sobie Bóg; polegli bowiem na pustyni.
Stało się zaś to wszystko, by mogło posłużyć za przykład dla nas, abyśmy nie byli skłonni do złego, tak jak oni zła pragnęli. Nie szemrajcie, jak niektórzy z nich szemrali – i zostali wytraceni przez dokonującego zagłady.
A wszystko to przydarzało się im jako zapowiedź rzeczy przyszłych, spisane zaś zostało ku pouczeniu nas, których dosięga kres czasów. Niech przeto ten, komu się zdaje, że stoi, baczy, aby nie upadł.

Aklamacja przed Ewangelią: Chwała Tobie, Słowo Boże.
Pan mówi: Nawracajcie się,
bliskie jest królestwo niebieskie.

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza
13, 1-9
W tym czasie przyszli jacyś ludzie i donieśli Jezusowi o Galilejczykach, których krew Piłat zmieszał z krwią ich ofiar.
Jezus im odpowiedział: „Czyż myślicie, że ci Galilejczycy byli większymi grzesznikami niż inni mieszkańcy Galilei, iż to ucierpieli? Bynajmniej, powiadam wam; lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy podobnie zginiecie. Albo myślicie, że owych osiemnastu, na których zwaliła się wieża w Siloam i zabiła ich, było większymi winowajcami niż inni mieszkańcy Jeruzalem? Bynajmniej, powiadam wam; lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy tak samo zginiecie”.
I opowiedział im następującą przypowieść: „Pewien człowiek miał zasadzony w swojej winnicy figowiec; przyszedł i szukał na nim owoców, ale nie znalazł. Rzekł więc do ogrodnika: «Oto już trzy lata, odkąd przychodzę i szukam owocu na tym figowcu, a nie znajduję. Wytnij go, po co jeszcze ziemię wyjaławia? ». Lecz on mu odpowiedział: «Panie, jeszcze na ten rok go pozostaw, aż okopię go i obłożę nawozem; i może wyda owoc. A jeśli nie, w przyszłości możesz go wyciąć»”.

Kalendarium liturgiczne

Poniedziałek, 21 marca
Czytania mszalne: 2 Krl 5, 1-15a; Ps 42, 2-3; 43, 3-4; Łk 4, 24-30

Wtorek, 22 marca
Czytania mszalne: Dn 3, 25. 34-43; Ps 25, 4-9; Mt 18, 21-35

Środa, 23 marca
Dzień powszedni albo wspomnienie św. Turybiusza z Mongrovejo, biskupa
Czytania mszalne: Pwt 4, 1. 5-9; Ps 147B, 12-13. 15-16. 19-20; Mt 5, 17-19

Czwartek, 24 marca
Czytania mszalne: Jr 7, 23-28; Ps 95, 1-2. 6-9; Łk 11, 14-23

Piątek, 25 marca
Uroczystość Zwiastowania Pańskiego
Czytania mszalne: Iz 7, 10-14; 8, 10c; Ps 40, 7-11; Hbr 10, 4-10; Łk 1, 26-38

Sobota, 26 marca
Czytania mszalne: Oz 6, 1-6; Ps 51, 3-4. 18-21a; Łk 18, 9-14

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

Z nauczania papieża Franciszka

W IMIĘ BOGA, WSTRZYMAJCIE TĘ RZEŹ
Bracia i siostry, właśnie modliliśmy się do Matki Bożej. W tym tygodniu miasto, które nosi jej imię – Mariupol – stało się miastem męczennikiem w rozdzierającej serce wojnie, niszczącej Ukrainę. Nie ma żadnych strategicznych powodów, które można by uwzględnić w obliczu barbarzyństwa zabijania dzieci, niewinnych i bezbronnych cywilów. Trzeba jedynie zaprzestać niedopuszczalnej agresji zbrojnej, zanim zamieni miasta w cmentarze. Z bólem w sercu dołączam swój głos do głosu zwykłych ludzi, którzy błagają o zakończenie wojny. Niech w imię Boga zostanie usłyszane wołanie cierpiących i niech zostanie położony kres bombardowaniom i atakom! Niech w sposób stanowczy dąży się do negocjacji, a korytarze humanitarne niech będą skuteczne i bezpieczne. W imię Boże proszę was: powstrzymajcie tę rzeź!
Pragnę jeszcze raz wezwać do przyjęcia tak wielu uchodźców, w których obecny jest Chrystus, oraz podziękować za wielką sieć solidarności, jaka się wytworzyła. Proszę wszystkie wspólnoty diecezjalne i zakonne o zintensyfikowanie modlitwy o pokój. Bóg jest jedynie Bogiem pokoju, nie Bogiem wojny, a ci, którzy wspierają przemoc, profanują Jego imię. Módlmy się teraz w milczeniu za tych, którzy cierpią, i aby Bóg nawrócił serca na zdecydowaną wolę pokoju.

Po modlitwie „Anioł Pański” 13 marca

WOBEC WYZWAŃ BIOETYKI
Módlmy się, abyśmy mogli udzielić chrześcijańskiej odpowiedzi na wyzwania bioetyki. Oczywiście nauka poszła naprzód i dziś bioetyka stawia nas przed szeregiem problemów, na które powinniśmy odpowiedzieć, a nie chować głowę w piasek. Stosowanie biotechnologii musi być zawsze oparte na poszanowaniu ludzkiej godności. Na przykład embriony ludzkie nie mogą być traktowane jako materiał jednorazowego użytku, do późniejszego wyrzucenia. W tej kulturze wykluczenia one również są jej częścią. Nie, nie można szerzyć tej kultury, która wyrządza tak wiele szkód, albo w której zysk ekonomiczny warunkuje badania biomedyczne. Musimy zrozumieć głębokie zmiany, które się dokonują, z jeszcze głębszym, jeszcze subtelniejszym rozeznaniem. Nie chodzi tu o spowolnienie postępu technologicznego. Nie, ale chodzi o to, by mu towarzyszyć. Chodzi o ochronę zarówno ludzkiej godności, jak i postępu. Innymi słowy, nie możemy płacić ceny ludzkiej godności za postęp, nie. Oba te elementy idą ze sobą w parze i harmonijnie się uzupełniają. W obliczu nowych wyzwań, jakie stawia bioetyka, módlmy się, aby chrześcijanie, poprzez swoją modlitwę i działania społeczne, promowali obronę życia.

Papieska intencja na marzec polecona Światowej Sieci Modlitwy

Caritas dla Ukrainy

Przemysław Bogusz, Caritas Polska

Caritas Polska świadczy skoordynowaną pomoc dla uchodźców przybywających do Polski oraz wysyła transporty humanitarne.

Oprócz zbiórki finansowej na pomoc uchodźcom Caritas rozpoczyna zbiórkę rzeczową „Paczka dla Ukrainy". Gotowe paczki o wadze do 18 kg i maksymalnych wymiarach 53×40×30 cm, można dostarczać do placówek Caritas. Organizacja opracowała listę produktów, według której należy przygotować paczkę. Są na niej głównie artykuły spożywcze o długim terminie przydatności do spożycia, a także artykuły higieniczne (dokładna lista do pobrania na stronie caritas.pl/ukraina). Przygotowanie paczki według wskazówek dotyczących liczby i rodzaju opakowań konkretnych produktów pozwoli na zapewnienie podstawowego zaopatrzenia dla kilkuosobowej rodziny na tydzień. Uwaga: paczka nie może być zaklejona – zamknie ją, po sprawdzeniu zawartości, pracownik lub wolontariusz Caritas.

Na granicy

W Przemyślu, który stał się głównym miastem przyjmującym uchodźców z Ukrainy, wolontariusze Caritas od początku kryzysu wydali na dworcu ponad 60 tys. ciepłych posiłków dla uchodźców oraz służb porządkowych, medycznych i wolontariuszy. Rozdają też kanapki, słodycze, koce, łóżka polowe oraz prowadzą animacje dla dzieci. Ponadto zajmują się obsługą migrantów w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Przemyślu (1,2 tys. obiadów dziennie, suchy prowiant, słodycze itp.). Obsługa uchodźców przez wolontariuszy Caritas jest prowadzona w podobny sposób w Korczowej, Krościenku, Chotyńcu i Młynach. Do działań związanych z pomocą żywnościową i rzeczową należy dodać starania o 100 agregatów prądotwórczych do przekazania na Ukrainę, m.in. dla szpitali. W Medyce Caritas pomaga po obu stronach granicy, wydając ciepłe posiłki, kanapki, wodę, słodycze i koce dla uchodźców. Wysyła też transporty najpotrzebniejszych artykułów – do Ukrainy pojechało już 150 tirów. To ok. 5000 palet i 3 miliony kg żywności, wody, środków higienicznych, materiałów opatrunkowych i dezynfekcyjnych, chemii gospodarczej, odzieży itd.

Za wsparcie Polaków dziękują przedstawiciele ukraińskiej Caritas-SPES oddelegowani do Polski, aby we współpracy z Caritas Polska koordynować przekazywanie pomocy.

– Mieliśmy bardzo dobre relacje, realizowaliśmy wspólne projekty i kiedy zaczęła się wojna, wiedzieliśmy, że Caritas Polska będzie pierwszą organizacją, która wyciągnie do nas pomocną dłoń. To ogromne dzieło, za które chcę wyrazić wdzięczność – podkreśla ks. Piotr Rosochacki, dyrektor Caritas-SPES w Odessie przebywający obecnie w Warszawie.

– Przygotowaliśmy już trzy transporty, przygotowujemy jeszcze pięć. To woda, produkty żywnościowe i higieniczne. W zachodniej Ukrainie można je jeszcze kupić, w centralnej i wschodniej części kraju to praktycznie niemożliwe – informuje z kolei Olena Kawa z Caritas-SPES.

Dzieci z Ukrainy

Wszystkie wspomniane wyżej działania, rozpoczęte zaraz po inwazji Rosji na Ukrainę, są przez Caritas kontynuowane. Jednocześnie organizacja podejmuje nowe inicjatywy, takie jak zapewnienie 2 tys. miejsc dla sierot i dzieci z niepełnosprawnościami. Do tej pory przyjechało już ok. 900 dzieci, w tym m.in.: ponad 200 do Caritas Diecezji Opolskiej, 100 do Caritas Diecezji Bydgoskiej oraz ponad 90 do Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Większość ewakuowanych to osoby z niepełnosprawnościami. Są wśród nich małe dzieci oraz osoby z porażeniem mózgowym, które skończyły 18. rok życia. Caritas służy też radą i pomocą zakonom żeńskim w ewakuacji dzieci mieszkających w zakonnych domach dziecka w Ukrainie.

– Ewakuacja dzieci przebiega w bardzo trudnych warunkach. Sytuacja wojenna spra-

fot. Philipp Spalek/Caritas

Caritas przygotowała 2 tys. miejsc dla sierot i dzieci z niepełnosprawnościami różnego stopnia z Ukrainy. Organizacja uruchamia akcję „Paczka dla Ukrainy" i przygotowuje się do przekazania na Ukrainę 200 tys. paczek, w których znajdą się m.in. żywność, środki higieniczne i kosmetyczne.
Caritas pomaga bezpośrednio na granicy, w punktach pomocowych, gdzie uchodźcom są przekazywane żywność, ciepłe napoje, termosy, koce, śpiwory itp.
Caritas Polska przekazała organizacjom partnerskim na Ukrainie, tj. Caritas Ukraina i Caritas-SPES, blisko 600 tys. złotych na bezpośrednią pomoc na miejscu i organizuje transporty humanitarne.
Cały czas trwa zbiórka „Pomoc dla Ukrainy".

fot. Philipp Spalek/Caritas

fot. Caritas

wia, że nie można niczego wcześniej zaplanować. Ukraińscy organizatorzy ewakuacji działają w sytuacji zagrożenia życia. Caritas wspierana przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i Ministerstwo Spraw Zagranicznych przyjmuje kolejne grupy ewakuowanych – mówi Monika Figiel z Caritas Polska. W akcji biorą udział także SOS Wioski Dziecięce i Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca.

W piątek 4 marca pod opiekę Hospicjum dla Dzieci Caritas Archidiecezji Warmińskiej trafiły pierwsze chore dzieci z Ukrainy, które zostały ewakuowane razem ze swoimi rodzinami i dotarły do Polski pociągiem medycznym. Ich przyjazd to część większej akcji ewakuacyjnej realizowanej przez hospicja dziecięce w Polsce we współpracy z Rzecznikiem Praw Dziecka, przy wsparciu urzędników, służb i instytucji po obu stronach granicy.

– Rodziny przyjechały praktycznie bez bagażu. Po tym, jak byli spakowani, było widać, że byli gotowi nawet nieść swoje (nieraz nie bardzo małe) dzieci na rękach do granicy, gdyby było to konieczne. Mieli ze sobą tylko małe plecaki, a w nich najważniejsze leki, dokumenty i rzeczy dla dzieci. Dla siebie zabrali tylko te ubrania, które mieli na sobie. Nie chcieli się obciążać walizkami – opowiada ks. Paweł Zięba, dyrektor Caritas Archidiecezji Warmińskiej.

Działania pomocowe Caritas są możliwe dzięki ogromnej ofiarności Polaków. Ks. dr Marcin Iżycki, dyrektor Caritas Polska, podziękował za płynące wsparcie finansowe i rzeczowe, również od darczyńców biznesowych. Podkreślił, że pomoc powinna być organizowana zgodnie z potrzebami konkretnych osób i zaapelował o śledzenie aktualnych komunikatów.

JAK POMÓC?

Dokonując wpłaty na stronie caritas.pl/ukraina
Wpłacając dowolną kwotę na konto:
77 1160 2202 0000 0000 3436 4384 z dopiskiem UKRAINA
Wysyłając SMS pod numer 72052 o treści UKRAINA (koszt 2,46 zł z VAT)
Sporządzając „Paczkę dla Ukrainy" według wskazówek dostępnych na stronie caritas.pl/ukraina

Izabela Pakulska

Termoterapia

Termoterapia to leczenie zimnem lub ciepłem. Najczęściej wykonywanym zabiegiem z wykorzystaniem zimna jest krioterapia. Zabieg polega na krótkotrwałym (1-5 minut) stosowaniu ciekłego azotu o temperaturze od −90 do −150 stopni Celsjusza. Działanie polega na wykorzystaniu reakcji organizmu na zimno. Na początku dochodzi do nagłego zwężenia naczyń krwionośnych i zwolnienia przepływu krwi pod wpływem zimna, potem naczynia ulegają znacznemu poszerzeniu i przekrwieniu, następny etap to zwiększony dopływ do komórek składników odżywczych. Krioterapia działa przeciwbólowo, zmniejsza napięcie mięśni, działa przeciwzapalnie i przeciwobrzękowo. Zabieg może dotyczyć całego ciała (wykonywany jest wówczas w kriokomorze) albo tylko niektórych miejsc – jest to krioterapia miejscowa.

Przeciwwskazaniem jest nadwrażliwość na zimno, choroby, w których zimno jest czynnikiem wyzwalającym (krioglobulinemia, zespół Raynauda) choroba Sudecka, zapalenie miedniczek nerkowych i pęcherza, niedokrwistość, miejscowe zaburzenia ukrwienia, zmiany skórne.

W gabinetach fizykoterapii szczególnym sposobem leczenia ciepłem są okłady z borowiny. Borowina lecznicza to niezwykły dar natury, nazywana jest czarnym złotem. Jest to torf powstały w wyniku humifikacji roślin przy udziale bakterii w środowisku z dużą ilością wody i małym dostępie tlenu. W Polsce jest dużo złóż borowinowych bardzo dobrej jakości. Po wydobyciu borowina jest oczyszczana i mielona. Zawiera wiele substancji organicznych i nieorganicznych. Wśród nich są białka, węglowodany, żywice, bituminy, mikroelementy, makroelementy, kwasy humusowe, garbniki. Także substancje nieorganiczne, takie jak sole żelazowe, wapienne, glinkowe oraz substancje krzemionkowe.

Dzięki zawartości tych substancji borowina ma działanie przeciwzapalne, ściągające, rozluźniające, przeciwbólowe, bakteriostatyczne i bakteriobójcze, stymuluje także pracę jajników. Stosowana w zmianach zwyrodnieniowych, w zespołach bólowych szyjnych, barkowych i lędźwiowych, po stłuczeniach, złamaniach, a także w chorobach układu krążenia (AO), układu pokarmowego (zapalenia jelit, choroba wrzodowa).

Borowiny nie należy stosować przy ostrych stanach zapalnych, świeżych urazach kości i stawów, na uszkodzoną skórę, przy żylakach, ciężkiej niewydolności krążenia, nadczynności tarczycy, ciąży, krwawieniach z dróg rodnych i nowotworach.

Plastry torfu zapakowane w folie są nagrzewane do temperatury 40 stopni Celsjusza, zawartość jest przyłożona do chorego miejsca, kompres nakrywany jest kocem i trzymany przez 20-30 minut. Ciepło ułatwia rozluźnienie mięśni i naczyń.

Borowina stosowana jest także do jonoforezy borowinowej, fasonów borowinowych i maseczki. W niektórych sanatoriach stosowane są kąpiele oraz masaże borowinowe.

Autorka jest lekarzem

„Na Ukrainie" czy „w Ukrainie"?

dr hab. Tomasz Korpysz

Przyjrzyjmy się dziś nazwie „Ukraina" i związanym z nią problemom normatywnym.

Warto zacząć od tego, że pochodzenie nazwy „Ukraina" nie jest w pełni jasne (językoznawcy ukraińscy wskazują na etymologię inną niż np. językoznawcy polscy czy rosyjscy), pewne jest natomiast, że w polszczyźnie pierwotnie (i dość długo) rzeczownik ten był wyrazem pospolitym, mającym regularną liczbę mnogą i odnoszonym się do różnych pogranicznych terenów, regionów, a dopiero wtórnie stał się nazwą własną. Jeszcze wydany w roku 1861 słownik wileński zawiera hasło, w którym notowane są trzy znaczenia: „Ukraina, y, lm. y, *ż.* 1) kraj na granicy, pograniczu. «Do tego miejsca granic swych pomknęła i ukrainą stanęła». 2) = blm. geogr. prowincja dawnéj Polski, zawierała właściwie województwa: bracławskie i kijowskie. 3) = fig. posp. miejsce bardzo odległe, koniec świata. «Przecież to nie ukraina»". Jak widać, autorzy tego leksykonu za podstawowe uznali znaczenie ogólne 'kraj na pograniczu', zanotowali też potoczne (kwalifikator „posp." oznacza „pospolite"), przenośne (kwalifikator „fig.") znaczenie 'koniec świata'.

Kolejną wartą poruszenia kwestią jest wymowa nazwy „Ukraina". Mogłoby się wydawać, że jest to rzecz oczywista, a jednak w mediach i w rozmowach prywatnych dość często słyszymy teraz formy typu [ukrajna], na [ukrajnie], do [ukrajny], z [ukrajną] itp., a więc wymowę z wyraźną głoską „j". Jest to, oczywiście, błąd, ponieważ połączenie „ai" w polszczyźnie niemal zawsze odczytujemy „literowo", czyli właśnie jako zestawienie głoskowych odpowiedników liter „a" oraz „i". Wyjątków, tzn. słów, w których „ai" wymawiamy jako [aj], jest naprawdę niewiele, przykładem mogą być rzeczowniki *aikido* czy *mozaika*. Pamiętajmy więc, że należy mówić [ukraina]; dopuszczalna jest też rzadsza wymowa [ukrajina].

I wreszcie sprawa przyimka. Jak należy pisać: „na Ukrainie" czy „w Ukrainie", „na Ukrainę" czy „do Ukrainy"? Dla większości Polaków, zwłaszcza tych starszych i w średnim wieku, naturalne są te pierwsze formy, jednak już wśród młodych te drugie wydają się niemal równie częste. Co ważne, dopomina się o nie także wielu Ukraińców, a obecnie – także liczni publicyści i działacze na rzecz Ukrainy. Dlaczego? Otóż zgodnie z ogólną regułą przyimki „do" i „w" niemal zawsze łączą się z nazwami terytoriów samodzielnych, natomiast przyimek „na" – z nazwami części większych całości. Mówimy i piszemy przecież „do Europy" i „w Europie", „do Polski" i „w Polsce", „do Warszawy" i „w Warszawie", ale: „na Syberii" i „na Syberię", „na Mazowsze" i „na Mazowszu" oraz „na Mokotów" i „na Mokotowie".

Rzecz jasna, przywołana zasada nie jest w pełni regularna. Mówimy np.: „jadę do Małopolski", „do Wielkopolski", „mieszkam w Małopolsce", „w Wielkopolsce", a także „jadę do Wilanowa, do Ursusa" i „mieszkam w Wilanowie, w Ursusie". Te odstępstwa da się jednak łatwo wytłumaczyć: w nazwach „Małopolska" i „Wielkopolska" bardzo wyrazisty jest człon „polska" tożsamy z nazwą „Polska" wymagającą takich przyimków, z kolei Wilanów i Ursus jeszcze niedawno były osobnymi miejscowościami, po włączeniu do Warszawy zachowały się dawne regularne połączenia.

A co z nazwami państw? Mówimy i piszemy przecież także „jadę na Białoruś, na Litwę, na Słowację, na Węgry", „mieszkam na Białorusi, na Litwie, na Słowacji, na Węgrzech". Wyjaśnienie tego odstępstwa od ogólnej zasady jest dość proste: wszystkie te państwa wchodziły niegdyś w skład jakichś innych krajów, a ich nazwy funkcjonowały jako nazwy części większych całości. Innymi słowy: także w tych przypadkach przetrwała stara łączliwość przyimków. Zwyczaj językowy nie zawsze idzie w parze ze zmianami politycznymi i geograficznymi…

Wróćmy do nazwy „Ukraina". Jak widać, poprawne są oba typy połączeń z przyimkami, jednak zwłaszcza w obecnej sytuacji warto łamać nasze przyzwyczajenia i używać form „w Ukrainie" i „do Ukrainy", typowych dla samodzielnych, odrębnych państw.

Odliczenie darowizn

Edyta Pisarczyk-Kulon

Nie zmieniły się zasady rozliczania darowizn w zeznaniu rocznym za 2021 r. Tak jak w poprzednich latach odliczeniu podlegają darowizny na cele kościelne, w tym charytatywne, oraz na działalność pożytku publicznego, dla honorowych dawców krwi, na kształcenie zawodowe, na walkę z COVID-19, na komputery przenośne czy odbudowę zabytków.

W zeznaniu rocznym odliczeniu podlegają kwoty faktycznie wykonanej darowizny. Darowizny na działalność pożytku publicznego, kultu religijnego, honorowego krwiodawstwa, kształcenia zawodowego i odbudowy zabytków, tj. pałacu Saskiego, pałacu Brühla lub kamienic przy ul. Królewskiej w Warszawie, nie można odliczyć w kwocie wyższej niż 6 proc. dochodu/przychodu.

Przy darowiznach na cele związane z przeciwdziałaniem COVID-19 można odliczyć od dochodu/przychodu darowizny (gotówkowe lub rzeczowe). Darowizny wykonane w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 marca 2021 r. odlicza się w wysokości 150 proc. wartości darowizny przekazanej od 1 stycznia 2021 r. A darowizny przekazane od 1 kwietnia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. w kwocie odpowiadającej wartości darowizny.

Darowizny na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą odlicza się w pełnej wysokości, bez limitu. Prawo do odliczenia takiej darowizny wynika z poszczególnych ustaw o stosunku Państwa do danego Kościoła. Są to m.in. Kościół katolicki, Kościół Autokefaliczny Prawosławny czy Kościół Ewangelicko-Augsburski. Przy tej darowiźnie podatnik powinien posiadać pokwitowanie odbioru darowizny oraz sprawozdanie o przeznaczeniu darowizny na kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą (w ciągu dwóch lat od otrzymania darowizny).

Wartość darowizny nie może być wyższa niż jej wartość rynkowa. Nie można odliczyć w kolejnych latach kwoty darowizny, której podatnik nie odliczył w zeznaniu podatkowym za 2021 r., ponieważ nie miał wystarczających dochodów (przychodów).

Jeżeli przedmiotem darowizny są towary opodatkowane podatkiem VAT, darowiznę odlicza się razem z podatkiem, ale tylko w części, której nie mogą odliczyć. Nie można odliczyć darowizny, która została zaliczona do kosztów uzyskania przychodów, darowizny odliczonej od przychodu w rozliczeniu ryczałtowym albo darowizny zwróconej w jakiejkolwiek formie darczyńcy.

Nie trzeba do zeznania rocznego dołączać dokumentów potwierdzających wykonanie darowizn i prawa do odliczenia z tego tytułu. Nie mniej na żądanie urzędu skarbowego należy przedstawić dowody uprawniające do ulgi. W przypadku darowizny pieniężnej dowodem jest wpłata na rachunek płatniczy obdarowanego lub jego rachunek w banku inny niż rachunek płatniczy. Przy darowiznach niepieniężnych dokumentuje się je dowodem, z którego wynikają dane identyfikujące darczyńcę oraz wartość przekazanej darowizny wraz z oświadczeniem obdarowanego o jej przyjęciu.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Leszek Szymański

Sport przeciw wojnie

Blisko czterdziestu ministrów sportu z całego świata, z inicjatywy m.in. Kamila Bortniczuka, wypracowało stanowisko wobec Rosji i Białorusi w związku z rosyjską napaścią militarną na Ukrainę. Popierają m.in. całkowity zakaz organizowania w tych krajach międzynarodowych imprez sportowych. – To inicjatywa polsko-brytyjsko-kanadyjska, która jest pokłosiem mojego listu do ministrów sportu państw Unii Europejskiej. To ma być busola dla sportowych federacji, które już nałożyły sankcje na Rosję i Białoruś, oraz nacisk na te, które jeszcze z tym zwlekają – powiedział Bortniczuk.

Huawei bez Lewandowskiego

fot. PAP/EPA/Ronald Wittek

W sieci pojawiła się informacja o tym, jakoby chińska marka Huawei pomagała władzom Rosji odpierać ataki cybernetyczne. Choć oddział Huawei Mobile Poland zaprzeczył rzetelności tej informacji, to Robert Lewandowski postanowił zrezygnować z trwającej od sześciu lat współpracy z chińską korporacją. „Informuję, że podjęliśmy decyzję o zakończeniu współpracy marketingowej między Robertem Lewandowskim a marką Huawei. Tym samym realizacja wszelkich świadczeń promocyjnych została z naszej strony wstrzymana" – poinformował Tomasz Zawiślak, menedżer biznesowy Roberta Lewandowskiego.

Paraolimpiada zakończona

Reprezentantom Polski nie udało się stanąć na podium w zimowych igrzyskach paraolimpijskich w Pekinie. Chińczycy zdobyli aż 61 medali, w tym 18 złotych. Ukraińscy sportowcy, którzy w czasie igrzysk paraolimpijskich wystosowali apel o pokój, 11 razy stawali na najwyższym stopniu podium, a Kanadyjczycy – ośmiokrotnie. W sumie rozdano 78 kompletów medali w sześciu dyscyplinach. Polskę reprezentowało jedenaścioro niepełnosprawnych zawodników i czworo przewodników. Do tej pory polscy sportowcy z niepełnosprawnościami zdobyli 799 medali, w tym 45 w igrzyskach zimowych. Na 800. będą musieli poczekać do letnich igrzysk w Paryżu w 2024 r. Z rywalizacji w Pekinie wykluczeni zostali sportowcy z Rosji i Białorusi. To konsekwencja trwającej inwazji na Ukrainę.

fot. PAP/EPA/Chloe Knott

TWARZ MA SIĘ JEDNĄ

Mariusz Jankowski

To była połowa ostatniej klasy szkoły podstawowej. Siedziałem w domu i chciałem zapaść się pod ziemię. Nie chodziło o słabe oceny, ale o moje zachowanie. Byłem pyskaty, a przy okazji zbyt często myślałem, że zjadłem wszystkie rozumy. Wychowawca próbował sprowadzić mnie na ziemię. Skończyło się konfliktem i ryzykiem, że będę miał obniżoną ocenę z zachowania. Dlatego czekałem na powrót mamy z wywiadówki, wiedząc, co mnie czeka. Policzki płonęły mi ze wstydu. Po prostu zdawałem sobie sprawę, że zawiodłem. Mama wróciła, kilka razy podniosła głos, ale przede wszystkim była smutna. A ja nie wiedziałem, co ze sobą zrobić. Straciłem twarz. Z tego ostrego zakrętu udało mi się na szczęście wyjść. Łatwo jednak nie było, dlatego do dziś tak dobrze pamiętam, jak trudno jest tę twarz, a przy okazji dobre imię, odzyskać.

Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej od lat skutecznie pracuje na miano organizacji skompromitowanej. I niech Państwo nie dadzą się zwieść akcjom wspomagającym rozwój piłki nożnej w różnych zakątkach świata. To po prostu powinien być obowiązek FIFA, a nie powód do chwalenia się na prawo i lewo, czego to nie udało się dokonać w San Marino czy państwach afrykańskich.

Prawdziwą twarz FIFA zobaczyliśmy przy okazji zamieszania z meczami barażowymi o tegoroczny mundial. Ileż to wygibasów zrobiono, by utrzymać w grze reprezentację Rosji. Brak słów. Ta sytuacja doskonale pokazała, że w piłkarskiej centrali nikt nie dba o dobro futbolu, tylko o własne interesy.

Zobaczyliśmy ohydną twarz jednej z najpotężniejszych sportowych organizacji na świecie. I nie wiem, ile czasu musi upłynąć, by o tych wydarzeniach zapomnieć. Gdyby nie naciski z różnych stron (zainspirowane przez polskich działaczy), to pewnie do dziś mielibyśmy sytuację patową. I trwałyby kombinacje: co zrobić, by dać Rosjanom szansę na grę w mistrzostwach świata. Na szczęście piłkarzy z kraju, który wywołał wojnę w Ukrainie, nie zobaczymy na mundialu. To największy pozytyw w całym tym zamieszaniu.

Niestety, więcej jest negatywów. Żałuję, że Polska do finału baraży awansowała bez gry – to po prostu niezgodne z duchem sportu. Szkoda, ale taka zapadła decyzja. Żałuję, że brakuje instrumentów, które pozwoliłyby zreformować FIFA. Tego musieliby dokonać sami działacze. Czy taki ruch odnowy wewnątrz federacji się objawi? Śmiem wątpić. Najbardziej żałuję jednak, że moim wciąż ukochanym sportem rządzą ludzie nieznający poczucia wstydu i nieszanujący własnych twarzy.

Autor jest dziennikarzem TVP

Broni ojczyzny

fot. Wikipedia

W zawodach juniorskich zdobywała dla Ukrainy medale mistrzostw Europy i świata, uczestniczyła w igrzyskach olimpijskich. W obliczu wojny w swojej ojczyźnie Anastazja Merkuszina zamieniła karabin biathlonowy na wojskowy. Ukrainka jest starszym porucznikiem Państwowej Straży Granicznej – informuje portal sport.24tv.ua. Mistrzyni świata i Europy w specjalnym materiale wideo zwróciła się do swoich rodaków. – Musiałam zmienić karabin biathlonowy na karabin maszynowy – podkreśliła Anastazja Merkuszina. – Wiele znanych osób na Ukrainie porzuciło na razie swoje zawody i stanęło w obronie ojczyzny. Wielokrotnie grano dla mnie hymn na światowych arenach sportowych, więc teraz czas bronić ojczyzny – dodała biathlonistka.

Pożegnanie zimy

Barbara Wiśniowska

Nigdy nie byłam zaciekawiona starodawnymi zwyczajami żegnania zimy i postu: topieniem marzanny albo Judasza, pogrzebem garnka z żurem… I na pewno nigdy nie powieszę śledzia na drzewie.

Wszyscy wokół tęsknią za wiosną, ciepłem i słoneczkiem – ale kiedy ono wychodzi zza chmur, nie zauważają tego zza ekranu komputera i nie korzystają z pięknej pogody. Wytłumaczenie zawsze się znajdzie: przymrozek, zimno, wieje, nie ma czasu.

Ja jestem cierpliwa, a może zbyt łatwo przywiązuję się do wszystkiego, co los przyniesie dobrego – nawet do zimy. Cieszę się z porannego szronu i niskich temperatur, bo może one nie pozwolą drzewom zakwitnąć przedwcześnie i zniszczyć plonów. Ucieszę się z marcowego śniegu. Wiem, że wiosna kiedyś nadejdzie – ani za wcześnie, ani za późno – i moja tęsknota za nią niczego nie zmieni. Staram się być uważna na małe radości: słoneczne błyski, cienie drzew na ścianach domów, śpiew ptaków, pączki krokusów. Lubię spędzić kilka chwil na spacerze lub poczytać na tarasie mimo zimna, nacieszyć się krótkimi chwilami słońca – zatem także wcześniej wstać, by ani chwili nie stracić. Tak jak w dzieciństwie wybiorę się do lasu i będę szukać pierwiosnków, przylaszczek i zawilców.

W kuchni za to będę przygotowywać śledzie na wszelkie możliwe sposoby.

fot. Barbara Wiśniowska

ŚLEDZIE KAWOWE

Składniki: 500 g śledzi solonych ■ 4 cytryny ■ 4 łyżki kawy rozpuszczalnej lub mielonej ■ 2 łyżki gorczycy ■ 100 g cukru kokosowego ■ 100 g rodzynek ■ łyżka kardamonu w ziarnach ■ 100 g musztardy ■ 2 cebule

Sposób przygotowania: Przygotowanie nie jest trudne, ale na efekty trzeba poczekać.

Śledzie kroimy na paski i moczymy w wodzie przez 15-30 minut, żeby nie były za słone. W 500 ml wrzątku krótko gotujemy gorczycę i kardamon, a gdy wystygnie, dodajemy sok wyciśnięty z 3 cytryn. Śledzie przekładamy plastrami cebuli, zalewamy marynatą na co najmniej 12 godzin.

Kiedy smak śledzi będzie nam odpowiadał, przygotowujemy sos. Mieszamy sok z jednej cytryny z musztardą, cukrem, rodzynkami, kawą przyprawami z marynaty, śledziami i cebulą.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

1 A – pospolity minerał
1 G – biblijna powódź
2 E – gniewna mina
3 A – wytyczona droga
3 G – św. Maksymilian
6 A – miasto w Arizonie
6 H – pierwszy człowiek
8 C – kulka śniegu
9 A – miękka tkanina
9 G – piaskowy wypiek
10 E – dawniejsze narty
11 A – pasiasty ssak
11 G – mały pocisk

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

A 1 – uliczny muzykant
C 1 – poręczenie czeku
C 8 – uroczysta przysięga
D 3 – strój duchownego
E 1 – tlenek węgla
E 8 – rzeka na Białorusi
F 4 – cugle furmana
G 1 – duże skrzynie
G 8 – ssak drapieżny
H 3 – oprawa książki
I 1 – koleżanka Lolka
I 8 – postać biblijna
K 1 – zapewnia ciągłość

Hasło do odczytania w zaznaczonym wierszu

Rozwiązania prosimy nadsyłać do 1 kwietnia na adres redakcji „Idziemy". Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3961); **05.05** Klan (3962); **05.30** Klan (3963); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.50** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (239); **09.00** Weterynarze z sercem; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.00** Blondynka (101) – serial TVP; **10.50** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.50** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Życie według świętego Jana Pawła II – Świętość życia; **13.15** BBC w Jedynce: Niedźwiadki i ja – film dokumentalny; **14.15** Z pamięci: Maciej Morawski; **14.25** Tacy byliśmy – cykl reportaży; **14.55** Jutro należy do nas (2) – serial; **16.00** Sekretne życie kotów 2 (3) – reality show; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Stulecie Winnych (41) – serial TVP; **18.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Stulecie Winnych (42)
21.15 Sanatorium miłości IV (1) – reality show
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy
22.20 Zakochana Jedynka: Moje wielkie greckie wesele 2 – komedia, USA 2016, reż.: Kirk Jones, wyk.: Nia Vardalos, John Corbett, Lainie Kazan
00.05 Przykładny obywatel – film fabularny, Wielka Brytania 2019, reż.: Hans Petter Moland, wyk.: Liam Neeson, Laura Dern, Tom Bateman, Tom Jackson
02.10 Komando Foki atakuje – film akcji, USA 2000, reż.: Yossi Wein, wyk.: Jim Fitzpatrick, Greg Collins, Ty Miller, James Hicks
03.55 Jaka to melodia?
04.40 Z pamięci: Maciej Morawski
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Barwy szczęścia (2595) – serial obyczajowy TVP, reż.: Grzegorz Dębowski, wyk.: Michał Rolnicki, Katarzyna Glinka, Katarzyna Ornatkiewicz, Łukasz Choroń, Marieta Żukowska, Lesław Żurek, Martin Bogdan, Hubert Wiatrowski, Ewelina Serafin; **06.25** Barwy szczęścia (2596); **07.00** M jak miłość (1646) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda-flesz; **11.05** Smaki świata – po iberyjsku (25); **11.35** The Voice Kids s. V – Przesłuchania w ciemno (7); **12.45** The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (8); **14.00** Familiada (2791) – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: METRO – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Lajk!; **17.30** Rodzinka.pl (252) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na sygnale (365) – serial fabularyzowany TVP; **18.55** Na sygnale (366) – serial fabularyzowany TVP

19.25 Lepsza połowa (8) – serial TVP, reż.: Kristoffer Rus
20.00 Kabaret. Super Show Dwójki
21.00 Postaw na milion (282)
22.05 Anatomia strachu – film fabularny, USA 2011, reż.: Joel Schumacher, wyk.: Nicolas Cage, Nicole Kidman, Ben Mendelsohn, Liana Liberato, Jordana Spiro
23.45 Kino bez granic: Na karuzeli życia – film fabularny, USA 2017, reż.: Woody Allen, wyk.: Kate Winslet, Juno Temple, Justin Timberlake
01.40 Fuga – film obyczajowy, reż.: Agnieszka Smoczyńska, wyk.: Gabriela Muskała, Łukasz Simlat, Małgorzata Buczkowska
03.25 Porwana – film akcji, USA 2014, reż.: R. Ellis Frazier, wyk.: Gary Daniels, Michael Greco, Vannessa Vasquez, Luis Gatica
04.55 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek: w tym: Wstaje dzień; **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.51** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.49** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata Senior; **15.29** Serwis Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Studio Zachód; **18.40** INFO V4+; **18.55** Głębia ostrości; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 Strefa starcia
23.00 INFO Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.49 Pogoda
01.00 TVP WORLD
03.01 Pogoda
03.12 Woronicza 17
04.17 Teleexpress Extra
04.38 INFO V4+
05.13 Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Wygrać z przeznaczeniem; **06.50** Antarktyda – podróż na kraniec Ziemi; **07.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Prymas Stefan Wyszyński; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **10.40** Cuda Jezusa; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Nie bójmy się mówić o raku; **12.00** Anioł Pański; **12.20** 40 dni z Eucharystią; **12.25** Historia krzyża na Tarnicy; **12.50** Skazani na Sybir; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.05** Razem tworzymy jedno. Radio Maryja w terenie; **14.30** 7 Kościołów Apokalipsy; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **16.45** Zostań Żołnierzem RP; **17.00** Gorzkie Żale; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści z Księgi Cnót
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Święty na każdy dzień
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Muzyczne chwile
22.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 20 marca; **06.50** Bitwa o Dom Katolicki. Wydarzenia Zielonogórskie 1960 roku; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.00** Sława i chwała (7); **10.05** Przeczytaj mi tę historię; **10.15** Przestrzeń pamięci – Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie; **10.40** Wojownicy czasu – Twierdza Boyen, czyli Tannenberg 1914; **11.20** 300 milionów lat: Wielka kolizja (1); **12.25** Amur największa rzeka Azji – serial dokumentalny; **13.25** W kotle historii; **14.00** Lawrence z Arabii, cz. 2 – film fabularny, USA/Wielka Brytania 1962, reż.: David Lean; **16.00** Nie taka prosta historia; **16.30** Giganci historii; **17.20** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Peru. Inkowie; **17.55** Kolumbowie (4); **19.05** Historia broni: Siła rażenia (6); **20.05** KGB: tarcza i miecz (3); **21.10** Noce i dnie – film fabularny, reż.: Jerzy Antczak; **00.15** Medyceusze Wspaniali (3); **01.25** Dzień grozy w Gunsight Pass – USA 1956, reż.: Fred Sears; **02.40** Szerokie tory – Jeden dzień z życia lekarza onkologa w Doniecku; **03.20** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

06.55 Galeria – Piosenki Jacka Kaczmarskiego; **08.00** Liturgia prawosławna z cerkwi w Wasilkowie; **09.05** Nie-Wielka Orkiestra. TV – Muzyczny świat baśni – koncert; **10.50** Pod jednym dachem (11); **11.55** Trzeci punkt widzenia; **12.35** Major Dundee – western, USA 1965; **14.45** Wędrowiec Polski; **15.25** Przed Wielkim Konkursem – Seong-Jin Cho; **17.15** Niedziela z... twórczością Jerzego Kawalerowicza; **18.05** Niedziela z... – Austeria – dramat, reż.: Jerzy Kawalerowicz, wyk.: Franciszek Pieczka, Wojciech Pszoniak, Jan Szurmiej, Ewa Domańska; **20.00** Działa Navarony – film wojenny, Wielka Brytania/USA 1961, reż.: J. Lee Thompson; **22.40** Dębicz/Kuropaczewski – Adela – koncert; **23.45** Trzeci punkt widzenia; **00.25** Fantastyczna kobieta – film fabularny, 2017, reż.: Sebastian Lelio, wyk.: Daniela Vega, Francisco Reyes, Luis Gnecco, Aline Küppenheim, Nicols Saavedra; **02.20** Ani słowa – film anim.; **02.35** Lykantropia – film anim.; **02.55** Fighter – film obyczajowy, USA 2010, reż.: David O. Russell; **05.00** Teledyski; **05.52** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Ukryta prawda (879); **06.25** Kuchenne rewolucje 10 (9); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (2); **07.55** Akademia ogrodnika (2); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.10** Przez Atlantyk (3); **13.10** Mask Singer (3); **14.30** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (3); **15.35** Skoki narciarskie: PŚ, Oberstdorf – studio; **16.00** Oberstdorf – konkurs indywidualny seria 1; **17.10** PŚ, Oberstdorf – studio; **17.20** Skoki narciarskie: PŚ, Oberstdorf – konkurs indywidualny seria 2; **17.55** PŚ, Oberstdorf – studio; **18.25** Milionerzy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (31); **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.05** MasterChef Junior 7 (3); **21.35** Pajęczyna (3); **22.50** Kler – film obyczajowy, Polska 2018, reż.: Wojciech Smarzowski, wyk.: Arkadiusz Jakubik, Robert Więckiewicz, Jacek Braciak, Joanna Kulig, Janusz Gajos; **01.30** Kuchenne rewolucje 24 (3); **02.35** Uwaga!; **02.55** Noc Magii; **04.20** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.55** Dumbo – film familijny, USA/Wielka Brytania/Australia/Kanada 2019, reż.: Tim Burton, wyk.: Alan Arkin, Danny DeVito, Colin Farrell, Eva Green, Michael Keaton; **11.30** Kraina lodu – film animowany, USA 2013, reż.: Chris Buck, Jennifer Lee; **13.40** Ninja Warrior Polska (31); **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (158); **17.40** Nasz Nowy Dom (255); **18.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie (435); **20.00** Kabaret na żywo. Nowy skŁAD; **22.10** Love Island. Wyspa miłości (161); **23.10** Tron: Dziedzictwo – film s.f., USA 2010, reż.: Joseph Kosinski, wyk.: Bruce Boxleitner, Jeff Bridges, Garrett Hedlund, Michael Sheen, Olivia Wilde; **02.00** Linia życia – film s.f., USA/Kanada, 2017, reż.: Arden Niels Oplev, wyk.: Nina Dobrev, Page Ellen, Diego Luna, James Norton, Kiefer Sutherland; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (602) – serial obyczajowy; **06.05** Elif (1165) – serial **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (48) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (154) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (316) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** BBC w Jedynce: Niedźwiadki i ja – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (1) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (603) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3964) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (505)
21.00 Teatr Telewizji: Poskromienie złośnicy – reż.: Zygmunt Hubner, wyk.: Tadeusz Łomnicki, Magdalena Zawadzka, Annna Seniuk, Tadeusz Surowa, Ryszard Pietruski, Jan Nowicki
22.40 Świat bez fikcji: Recepta na śmierć – film dokumentalny
23.50 Błękitny grom – film akcji, USA 1983, reż.: John Badham, wyk.: Roy Scheider, Warren Oates, Candy Clark, Daniel Stern
01.45 Moje wielkie greckie wesele 2 – komedia, USA 2016, reż.: Kirk Jones, wyk.: Nia Vardalos, John Corbett, Lainie Kazan
03.30 Drogi wolności (13) – serial TVP
04.20 Notacje – cykl dokumentalny
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Rodzinka.pl – serial komediowy; **05.30** Echo serca (11) – serial TVP; **06.20** Rwanda 2020. – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz.; **06.35** Rwanda 2020. – Polscy misjonarze w kraju tysiąca wzgórz.; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.45** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (227) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2596) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (133) – serial fabularyzowany TVP; **15.05** Koło Fortuny – extra – teleturniej; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (39) – serial obyczajowy, Niemcy 2011; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (74) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny
19.30 Barwy szczęścia (2596)
20.10 Barwy szczęścia (2597)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1647)
21.55 Tajemnice rodu Valentów (5) – serial
23.05 Niewierność (9) – serial obyczajowy, Francja 2020
00.10 Piękna para – film obyczajowy, Niemcy 2018, reż.: Sven Taddicken, wyk.: Maximilian Brückner, Luise Heyer, Florian Bartholomäi, Leonard Kunz
02.00 O mnie się nie martw VII (8) – serial komediowy TVP
03.00 Złoty szlak – film akcji, Francja 2010, reż.: Eric Besnard, wyk.: Clovis Cornillac, Patrick Chesnais, Audrey Dana
04.55 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.20 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda – poranek; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes – poranek; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.53** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.52** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.18 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Wygrać z przeznaczeniem; **06.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **06.45** Lotte małopolska Inka wczoraj i dzisiaj; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo życia; **09.30** Opowieści z Księgi Cnót; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Izba Pamięci Pułkownika Kuklińskiego; **11.50** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.25** Muzyczne chwile; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Próba wiary; **15.20** Jasna Góra – historia i teraźniejszość; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** 40 dni z Eucharystią; **17.30** Na łowy; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Król Chwały
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Jan Paweł II i Prymas Stefan Kardynał Wyszyński
23.55 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 21 marca; **06.55** Wojenne dziewczyny (28); **07.50** Ex Libris; **08.25** Historia Polski: Dziewczyna z ekranu – film dok.; **09.25** Przeczytaj mi tę historię (93 – felieton; **09.35** Sensacje XX wieku: Rok 194; **10.05** Sensacje XX wieku: YPRES – początek koszmaru; **10.35** Dzikie Andy, cz. 2. Życie w ekstremalnym świecie – cykl dok.; **11.40** W PRLu – Ocieplanie wizerunku MO"; **12.20** Czterdziestolatek (20); **13.35** Pociąg – film fabularny; **15.55** Amur największa rzeka Azji. Amazonka Azji. Rzeka Czarnego Smoka – serial dok.; **16.55** Flesz historii; **17.15** Wojenne dziewczyny (29); **18.15** Było, nie minęło; **18.50** Spór o historię a; **19.25** Historia Polski: Tajemnice ekonomii Kopernika; **20.35** Historia w postaciach zapisana: Burzliwe życie Wallis Simpson; **22.30** Wielkie mity historii: Ocaleni przez plan Marshalla (3); **23.40** Łukasiewicz – nafciarz, romantyk – dokument fab.; **00.50** Szerokie tory – Krymscy Tatarzy; **01.25** Było, nie minęło; **02.00** Sensacje XX wieku; **02.25** Sensacje XX wieku; **02.55** Encyklopedia II wojny światowej; **03.25** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Niedziela z... twórczością Jerzego Kawalerowicza; **08.45** Wydarzenie aktualne; **09.10** Jestem – film obyczajowy, reż.: Dorota Kędzierzawska; **11.00** Przeprowadzki (7); **12.10** Przeprowadzki (8); **13.05** Porachunki – film krótkometrażowy; **13.30** Pozytywka – film anim.; **13.40** Tajemnica żółtego naleśnika – film anim.; **14.05** Reżyserzy: Preston Sturges; **15.05** Działa Navarony – film wojenny, Wielka Brytania/USA 1961, reż.: J. Lee Thompson, wyk.: Gregory Peck, David Niven, Anthony Quinn, Stanley Baker, Irene Papas; **17.55** Trzeci punkt widzenia; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin 2 (5) – serial; **20.00** Detroit – film fabularny, USA 2017, reż.: Kathryn Bigelow; **22.35** Kronos Orient; **23.15** Nic śmiesznego – komedia, reż.: Marek Koterski, wyk.: Cezary Pazura, Ewa Błaszczyk; **01.05** Scena muzyczna: Dębicz/Kuropaczewski – Adela – koncert; **02.10** Oda do radości – film obyczajowy, reż.: Anna Kazejak-Dawid; **04.15** Miasto Smogu – film dok.; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.15 Uwaga!; **05.30** Nowa Maja w ogrodzie 6 (3); **05.55** Akademia ogrodnika (3); **06.05** Ukryta prawda (1171); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (14) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.45** Ukryta prawda (1365); **12.55** Tajemnice miłości (4); **14.00** Ukryta prawda (1172); **15.05** Ukryta prawda (967); **16.10** Kuchenne rewolucje 8 (15) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.15** Wszystkiego słodkiego (1); **17.20** Ukryta prawda (1366); **18.25** Bunt (35) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (13); **20.15** Na Wspólnej 20 (3392) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Rafa – thriller, Australia 2010, reż.: Andrew Traucki, wyk.: Adrienne Pickering, Damian Walshe-Howling, Gyton Grantley, Zoe Naylor, Kieran Darcy-Smith; **23.20** Porady na zdrady – komedia, Polska 2017, reż.: Ryszard Zatorski; **01.25** Co za tydzień; **02.05** Grzesznica (7) – serial; **03.00** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.45** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (678); **10.10** Malanowski i Partnerzy (679); **10.40** Dlaczego ja? (972); **11.40** Gliniarze (194); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1087); **14.40** Dlaczego ja? (1133); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (649); **17.00** Gliniarze (658); **18.00** Pierwsza miłość (3390); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.10** MEGA HIT: Transporter 2 – film akcji, USA/Francja 2005, reż.: Louis Leterrier, wyk.: Jason Statham, Alessandro Gassman, Amber Valletta, David Keith, Jason Flemyng, Matthew Modine, Kate Nauta; **22.05** Love Island. Wyspa miłości (162); **23.10** Baby Driver – film akcji, Wielka Brytania/USA 2017, reż.: Edgar Wright; **01.45** Bad Ass: Twardziel – film sensacyjny, USA 2012, reż.: Craig Moss; **03.35** Świat według Kiepskich; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (603); **06.10** Zranione ptaki (1); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (49) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (155) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (317) – serial TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedynce: Góry i ich mieszkańcy (5) Andy – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (2) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (604) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3965) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (506)
21.00 Magazyn Ekspresu Reporterów – zapowiedź
21.00 Tacy bylismy – cykl reportaży
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.25 Panaceum – USA 2013, reż.: Steven Soderbergh, wyk.: Jude Law, Rooney Mara, Catherine Zeta – Jones, Channing Tatum
02.20 Przystań (6) – serial TVP, reż.: Filip Zyber, wyk.: Marek Bukowski, Michał Sitarski, Kinga Ilgner, Marcin Sianko, Anna Czartoryska, Zofia Zborowska, Bartosz Gelner, Mateusz Banasiuk
03.15 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.10 Notacje – cykl dokumentalny
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 Echo serca (12) – serial TVP; **06.25** Być bliżej Boga; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (228) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2597) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque (401) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (134) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (40) – serial obyczajowy, Niemcy 2011, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (75) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny
19.30 Barwy szczęścia (2597)
20.10 Barwy szczęścia (2598)
20.40 Kulisy serialu „M jak miłość"
20.55 M jak miłość (1648)
21.55 Tajemnice rodu Valentów (6) – serial, Czechy 2014
23.05 Niewierność (10) – serial obyczajowy, Francja 2020
00.10 Ludzkie historie: Bruce Lee i Hajduk – film dokumentalny
01.45 Akcja pod Arsenałem – dramat, reż.: Jan Łomnicki, wyk.: Cezary Morawski, Mirosław Konarowski, Jan Englert, Magdalena Wollejko, Lidia Korsakówna, Zbigniew Zapasiewicz, Tadeusz Łomnicki, Piotr Dejmek
03.35 Toksyczna miłość – dramat, Wielka Brytania 2010, reż.: Karl Golden, wyk.: Hary Treadaway, Oona Chaplin, Christopher Fulford
05.15 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda – poranek; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes – poranek; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.13 wojsko-polskie.pl
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Papież Franciszek człowiek modlitwy i przyjaciel ubogich; **06.55** Nuty nadziei; **07.05** o. Wenanty Katarzyniec; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.45** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.35** Dla przyszłych pokoleń-Fundacja Nasza Przyszłość; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Jezus – Królestwo bez granic; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.20** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Lotte małopolska Inka wczoraj i dzisiaj; **15.35** Filmowe życiorysy. Biegnę całym swoim sercem; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Muzeum Papiernictwa
17.10 Prosto o gospodarce
17.30 Zostań Żołnierzem RP
17.50 Muzyczne chwile
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.55 Wytrwali w wierze
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 22 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (29); **07.55** Flesz historii; **08.25** Historia Polski: Kto ratuje jedno życie; **09.25** Sensacje XX wieku: Zaginione archiwa, cz. 1; **09.55** Sensacje XX wieku: Zaginione archiwa, cz. 2; **10.20** Koło historii – Dziwny rok 1968; **11.00** Kuba – rewolucja od kuchni; **11.45** POLMISSION. Tajemnice paszportów; **12.45** Czterdziestolatek (21); **13.55** Rok 1982. Kalendarium; **14.05** Siła rażenia (6); **15.05** Gra o koronę – reportaż; **15.25** Gra o koronę. Zamoyski – film dok.; **16.20** Wojna w eterze; **16.35** Kryminalne zagadki Polski (8); **17.00** Polacy na morze (19); **17.40** Wojenne dziewczyny (30); **18.30** W PRL-u; **19.05** Rodziny Wyklętych mają głos – Wioleta Paplińska; **19.40** Historia Polski: O zwierzętach i ludziach; **20.50** I wojna światowa – Ogień z nieba (3); **21.50** Azjatyckie stulecie – Mujibur; **22.50** Dzień grozy w Gunsight Pass; **24.00** Łowca nazistów – film dok.; **01.00** Warszawa – spojrzenie ze wschodu; **02.05** Było, nie minęło; **02.45** Sensacje XX wieku; **03.40** Encyklopedia II wojny światowej; **04.15** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Co się dzieje; **08.00** Informacje kulturalne; **08.30** Wędrowiec Polski; **09.10** Big Bang – komedia, reż.: Andrzej Kondratiuk, wyk.: Ludwik Benoit, Zofia Merle, Janusz Gajos, Zdzisław Kozień, Bożena Dykiel, Franciszek Pieczka, Roman Kłosowski, Iga Cembrzyńska; **11.00** Przeprowadzki (9); **12.05** Przeprowadzki (10); **13.30** Maestro Angry Bird – film dok.; **15.15** Statek szaleńców – melodramat, USA 1965, reż.: Stanley Kramer; **17.50** Owszem Mazowsze (7); **18.30** Co dalej?; **18.55** Arsene Lupin 2 (6) – serial; **20.00** Festiwal w Salzburgu 2020: „Elektra" Richarda Straussa – opera; **22.15** Do dzieła; **22.45** Porozmawiajmy o kobietach – film obyczajowy, USA 1971, reż.: Mike Nichols; **00.30** Co dalej? (280; **01.05** Młoda Polska: The Cave, reż.: Kamil Krukowski; **01.50** Nic śmiesznego – komedia, reż.: Marek Koterski; **03.35** Waleria i tydzień cudów – film fabularny, Czechosłowacja 1970, reż.: Jaromil Jires, wyk.: Jaroslava Schallerova, Jan Klusak, Josef Abrham, Jiri Prymek, Helena Anyzova, Karel Engel; **05.05** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1172); **06.55** Wszystkiego słodkiego (1); **07.00** Kuchenne rewolucje 8 (15) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (13); **11.50** Ukryta prawda (1366); **12.50** Wszystkiego słodkiego (1); **13.00** Tajemnice miłości (5); **14.05** Ukryta prawda (1173); **15.10** Ukryta prawda (968); **16.10** Kuchenne rewolucje 9 (1) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.15** Wszystkiego słodkiego (2); **17.20** Ukryta prawda (1367); **18.25** Bunt (36) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (14); **20.15** Na Wspólnej 20 (3393) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (4); **22.40** Kuba Wojewódzki 16 (4); **23.40** Superwizjer (1237) – magazyn reporterów; **00.16** Pajęczyna (3); **01.20** Porwani (10) – serial, USA; **02.20** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.00** Kto was tak urządził; **04.30** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (680); **10.10** Malanowski i Partnerzy (681); **10.40** Dlaczego ja? (973); **11.40** Gliniarze (195); **12.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1088); **14.40** Dlaczego ja? (1134); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (650); **17.00** Gliniarze (659); **18.00** Pierwsza miłość (3391); **18.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska (32); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (163); **23.10** Ktoś całkiem obcy – thriller, USA 2007, reż.: James Foley, wyk.: Halle Berry, Bruce Willis, Gary Dourdan, Florencia Lozano, Richard Portnow; **01.45** Zapłata – film s.f., USA/Kanada 2003, reż.: John Woo, wyk.: Aaron Eckhart, Ben Affleck, Colm Feore, Paul Giamatti, Uma Thurman; **04.15** Kabaretowa Ekstraklasa; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (604); **06.10** Zranione ptaki (2); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspress; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (50) – serial TVP; **09.35** Komisarz Alex (156) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (318) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedynce: Góry i ich mieszkańcy (6). Góry Skaliste – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (3) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (605); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3966); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (507)
21.00 Koncert Psalmy Dawidowe
22.15 Historia bez tajemnic – film dokumentalny, reż.: Rafał Geremek
23.25 Randki z mordercą – film fabularny, USA, Kanada 2019, reż.: Danny Buday, wyk.: Clare Kramer, Mia Topalian, Davdi Fumero
01.00 1920. Wojna i miłość (6) – serial TVP, reż.: Maciej Migas, wyk.: Jakub Wesołowski, Wojciech Zieliński, Tomasz Borkowski, Karolina Chapko, Monika Kwiatkowska, Katarzyna Maciąg, Lesław Żurek, Karolina Nolbrzak, Michał Żurawski, Danuta Stenka
02.00 Zaginiona (1) – serial TVP
03.00 wojsko-polskie.pl
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Echo serca (13) – serial TVP, reż.: Tomasz Szafrański; **06.20** Pożyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (229) – serial komediowy TVP; **11.55** Barwy szczęścia (2598); **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (135) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (41) – serial obyczajowy, Niemcy 2011; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (76) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny; **19.30** Barwy szczęścia (2598) – serial obyczajowy TVP

20.10 Barwy szczęścia (2599) – serial obyczajowy TVP,
20.40 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale"
20.50 Mini audycja – VK
20.55 Na dobre i na złe (840) – serial TVP
21.55 Tajemnice rodu Valentów (7) – serial, Czechy 2014, reż.: Johanna Steiger, Biser Arichtev, wyk.: Jan Kolenik, Jiri Vyoralek, Jan Vlasak, Marketa Plankowa
23.05 Niewierność (11) – serial
00.15 Moja jedyna miłość – film obyczajowy, USA 2020, reż.: Heather Hawthorn Doyle, wyk.: Sarah Smyth, Andrew Dunbar
01.55 Trzy dni Kondora (7) – serial
02.55 Miejsca kultu na świecie, cz. 3 – cykl dokumentalny
04.00 Za marzenia (11) – serial TVP, reż.: Łukasz Wiśniewski
04.45 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda – poranek; **06.01** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes – poranek; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.53** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.52** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.18 INFO V4+
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Wiara czyni cuda; **07.40** Rozmowa z dr Wandą Półtawską; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuaria polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audiencja Generalna Ojca Świętego Franciszka z Watykanu; **11.00** Syria; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Muzyczne chwile; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Świadectwo drogi. Kardynał Wyszyński; **15.20** Dom Paderewskiego w Ojczyźnie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **16.55** Święty na każdy dzień; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem

17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Zambia – Mansa
23.15 Uwięziony Prymas – film dokumentalny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 23 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (30); **07.50** Polacy na morze; **08.25** Historia Polski: O zwierzętach i ludziach; **09.35** Sensacje XX wieku: Zaginione archiwa, cz. 3; **10.05** Sensacje XX wieku: Zamach na Lenina; **10.35** Węgrzy Polakom; **11.40** Rodziny Wyklętych mają głos – Wioleta Paplińska; **12.15** Sprawiedliwi. Kto ratuje jedno życie... (1); **13.20** Życie ukryte w jeziorze: Jezioro Natron wystawia życie na próbę.; **14.25** I wojna światowa (3); **15.25** Giganci historii; **16.15** Flesz historii – ekstra; **16.25** Sztetl, czyli miasto (4); **16.55** Przeczytaj mi tę historię (93); **17.05** Wojenne dziewczyny (31) – serial TVP; **18.05** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **18.35** Przestrzeń pamięci; **19.15** Historia Polski: Kościuszko – film dok.; **20.20** Tajne akta III Rzeszy (3); **21.25** Janos Esterhazy. Niewymazana historia – dokument; **22.30** Kuba – film sensacyjny; **00.40** Made in USSR – film dok.; **01.45** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.25** Sensacje XX wieku; **02.55** Sensacje XX wieku; **03.20** Encyklopedia II wojny światowej; **03.55** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.10** Co dalej?; **08.40** Którędy po sztukę – Józef Pankiewicz; **08.55** Rezerwat Archeologiczny Genius Loci na Ostrowie Tumskim; **09.25** Daleko na północy – film anim.; **11.00** Rzeka kłamstwa (1); **12.40** Na kredyt – film obyczajowy, reż.: Przemysław Nowakowski; **13.30** Józef Maria Bocheński – film dok.; **14.40** Visconti – między prawdą a pasją – film dok.; **16.00** Pięć łatwych utworów – dramat, USA 1970, reż.: Bob Rafelson, **17.45** Wędrowiec Polski; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Arsene Lupin 2 (7) – serial; **20.00** I nie było już nikogo (3) – serial; **21.00** Goodbye Berlin – komedia, Niemcy 2016, reż.: Fatih Akin; **22.45** Więcej niż fikcja: Dlaczego jesteśmy kreatywni? – film dok.; **00.25** Jazz – Enter Enea Festival 2019 – Dagadana i goście – koncert; **01.25** Porozmawiajmy o kobietach– film obyczajowy, USA 1971, reż.: Mike Nichols; **03.10** Informacje kulturalne; **03.45** Wakacje – komedia, USA 1938, reż.: George Cukor; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1173); **06.55** Wszystkiego słodkiego (2); **07.00** Kuchenne rewolucje 9 (1); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (14); **11.50** Ukryta prawda (1367); **12.50** Wszystkiego słodkiego (2); **13.00** Tajemnice miłości (6); **14.05** Ukryta prawda (1174); **15.10** Ukryta prawda (969); **16.10** Kuchenne rewolucje 9 (2); **17.15** Wszystkiego słodkiego (3); **17.20** Ukryta prawda (1368); **18.25** Bunt (37) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (15); **20.15** Na Wspólnej 20 (3394); **20.55** Milionerzy; **21.35** Przez Atlantyk (4); **22.40** Królowe zbrodni – film sensacyjny, USA/Kanada 2019, reż.: Andrea Berloff, wyk.: Melissa McCarthy, Tiffany Haddish, Elisabeth Moss, Domhnall Gleeson, James Badge Dale, Brian d'Arcy James; **00.45** Superwizjer (1237) – magazyn reporterów; **01.20** Grzesznica (7) – serial; **02.20** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.05** Kto was tak urządził; **04.35** Kto was tak urządził; **05.05** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (682); **10.10** Malanowski i Partnerzy (683); **10.40** Dlaczego ja? (974); **11.40** Gliniarze (196); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1089); **14.40** Dlaczego ja? (1135); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (651); **17.00** Gliniarze (660); **18.00** Pierwsza miłość (3392); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Mecenas Porada (4); **21.05** Komisarz Mama (22); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (164); **23.10** 28 dni – dramat, USA 2000, reż.: Betty Thomas, wyk.: Sandra Bullock, Viggo Mortensen, Dominic West, Elizabeth Perkins, Skye Azura, Steve Buscemi; **01.40** Boski żigolo w Europie – komedia, USA 2005, reż. Bigelow, wyk.: Rob Schneider, Eddie Griffin, Jeroen Krabbé, Til Schweiger, Carlos Ponce, Douglas Sills, Hanna Verboom; **03.25** Kabaretowa Ekstraklasa (68); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.20 Przysięga (605); **06.05** Zranione ptaki (3); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Pełnia Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (51) – serial obyczajowy TVPś; **09.35** Komisarz Alex (15) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (319) – Tajemnica stroika – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Na lodzie – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; **12.55** Natura w Jedynce: Potężne orły i ich krewniacy – film dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (4) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (606) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Serkan Mut, Ayhan Özen **17.20** Pogoda; **17.30** Piłka nożna; **17.50** Piłka nożna

20.00 Wiadomości
20.30 Leśniczówka (508) – serial obyczajowy TVP
21.00 Na sygnale (367) – serial fabularyzowany TVP
21.35 Sprawa dla reportera
22.35 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.15 Magazyn kryminalny 997
00.10 Magazyn Ekspresu Reporterów
01.10 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat
01.55 Nowa – serial TVP, reż.: Tomasz Szafrański, wyk.: Justyna Kulig-Schneider, Marcin Bosak, Małgorzata Kożuchowska, Szymon Bobrowski, Piotr Grabowski
02.45 Ocaleni – reality show
03.45 Sprawa dla reportera
04.35 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP; **06.20** Smaki świata – po iberyjsku (25); **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Rodzinka.pl (230) – serial komediowy TVP, reż.: Patrick Yoka; **11.55** Barwy szczęścia (2599) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny (1065 ed. 11; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (136) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (42) – serial obyczajowy, Niemcy 2011, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (77) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny

19.30 Barwy szczęścia (2599)
20.10 Barwy szczęścia (2600)
20.40 Kulisy serialu Ojciec Mateusz
20.55 Ojciec Mateusz (346) – serial kryminalny TVP
21.55 Tajemnice rodu Valentów (8) – serial, Czechy 2014, reż.: Johanna Steiger, Biser Arichtev, wyk.: Jan Kolenik, Jiri Vyoralek, Jan Vlasak, Marketa Plankowa
23.05 Niewierność (12) – serial obyczajowy, Francja 2020
00.10 Drapieżnik – thriller, USA 2007, reż.: Wai Keung Lau, wyk.: Richard Gere, Claire Danes, KaDee Strickland, Ray Wise, Russell Sams, Avril Lavigne
02.10 Opór – dramat, USA, Wielka Brytania 2008, reż.: Edward Zwick, wyk.: Daniel Craig, Liev Schreiber, Jamie Bell, George MacKay
04.25 Gomorra (4) – serial
05.10 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.53** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.52** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.18 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 25 lat Radia Maryja; **06.00** Audiencja Generalna z Watykanu; **07.00** Uwielbiajmy Najświętsze Serce Jezusa; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Przygody Mobilków; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** Młodzi Światu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** 40 dni z Eucharystią; **13.20** Przegląd katolickiego tygodnika „Niedziela"; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.30** Klucze do Królestwa. Od Jana Pawła II do Benedykta XVI; **15.30** Spotkanie młodych na Górze Ślęży; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.05** Akademia pro-life; **17.10** Orłem być…

17.30 Odpowiedzialni za Kościół
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Przyjaciele i bohaterowie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Głos Polski
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Legatus natus
23.35 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 24 marca; **06.55** Wojenne dziewczyny (31) – serial TVP; **07.50** W kotle historii; **08.25** Historia Polski: Kościuszko – film dok.; **09.25** Flesz historii; **09.40** Sensacje XX wieku: Zamach na papieża cz. 1; **10.10** Sensacje XX wieku: Zamach na papieża cz. 2; **10.40** Świat Józefa – film dok.; **11.45** Sztetl, czyli miasto (4); **12.25** Sprawiedliwi. Kto ratuje jedno życie... (2) – serial TVP; **13.25** Pan Am – lot przez Pacyfik (3); **14.35** Zagadka 13 szkieletów z Eulau; **15.35** Zagadka śmierci Hitlera; **16.35** Taśmy bezpieki – Żołnierze Wyklęci w propagandzie i rzeczywistości; **17.10** Wojenne dziewczyny (32) – serial TVP; **18.05** Spór o historię; **18.45** Historia Polski: Kto ratuje jedno życie – film dok.; **20.00** Premiery TVP Historia. Książ. Klucz do Śląska – film dok.s; **21.05** Giganci historii; **21.55** Wojciech Cejrowski – boso przez świat. Peru. Inkowie; **22.35** Sądy, przesądy; **23.25** Sądy, przesądy; **00.15** Było, nie minęło; **00.45** Sensacje XX wieku; **01.15** Sensacje XX wieku; **01.45** Encyklopedia II wojny światowej; **02.10** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **07.55** Informacje kulturalne; **08.25** Mieszczanie żywieccy; **09.10** Pięć łatwych utworów – dramat, USA 1970, reż.: Bob Rafelson, wyk.: Jack Nicholson, Karen Black, Fannie Flagg, Sally Ann Struthers, Billy Green Bush, Susan Anspach; **11.00** Rzeka kłamstwa (2); **12.45** Pies – film TVP, reż.: Janusz Kondratiuk; **13.30** Jia Zhang-Ke – Chłopak z Fenjangu – film dok.; **15.20** Superciężki – film dok.; **15.50** Na nabrzeżach – dramat, USA 1954, reż.: Elia Kazan; **17.50** Którędy po sztukę; **18.00** Przestrzeń pamięci – Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach; **18.30** Co dalej?; **18.55** Arsene Lupin 2 (8); **20.00** Wstęp do filmu – Niebo nad Berlinem; **20.05** Niebo nad Berlinem – film fabularny, Francja/Niemcy 1987, reż.: Wim Wenders; **22.20** Wędrowiec Polski; **23.00** Kulisy hollywoodzkiego musicalu – Lata trzydzieste. Ciąg dalszy; **00.15** Co dalej?; **00.40** Goodbye Berlin – komedia, Niemcy 2016, reż.: Fatih Akin; **02.25** Fotograf wojny – film dok.; **03.40** Teledyski; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1174); **06.55** Wszystkiego słodkiego (3); **07.00** Kuchenne rewolucje 9 (2) – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (15); **11.50** Ukryta prawda (1368); **12.50** Wszystkiego słodkiego (3); **13.00** Tajemnice miłości (7); **14.05** Ukryta prawda (1175); **15.10** Ukryta prawda (970); **16.10** Kuchenne rewolucje 9 (3) – program kulinarno-rozrywkowy; **17.15** Wszystkiego słodkiego (4); **17.20** Ukryta prawda (1369); **18.25** Bunt (38) – serial; **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (16); **20.15** Na Wspólnej 20 (3395) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy; **21.35** Kuchenne rewolucje 24 (4); **22.40** Nigdy w życiu! – komedia, Polska 2004, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Danuta Stenka, Artur Żmijewski; **00.45** Testosteron – komedia, Polska 2007, reż.: Andrzej Saramonowicz; **03.20** Uwaga!; **03.40** Noc Magii; **05.00** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (684); **10.10** Malanowski i Partnerzy (685); **10.40** Dlaczego ja? (975); **11.40** Gliniarze (197); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1090); **14.40** Dlaczego ja? (1136); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (652); **17.00** Gliniarze (661); **18.00** Pierwsza miłość (3393); **18.50** Wydarzenia – serwis informacyjny; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom (256); **21.05** Przyjaciółki (222) – serial, Polska, 2022, wyk. Małgorzata Socha, Anita Sokołowska, Joanna Liszowska, Magdalena Stużyńska, Paweł Deląg, Bartek Kasprzykowski, Mateusz Damięcki; **22.10** Love Island. Wyspa miłości (165); **23.25** Jak długo jeszcze? – komedia familijna, USA 2007, reż.: Steve Carr, wyk.: Ice Cube, Nia Long, John C. McGinley, Aleisha Allen, Philip Bolden; **01.10** Zakończenie programu – przerwa techniczna

TVP 1

05.20 Przysięga (606); **06.05** Zranione ptaki (4); **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (52) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (158) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (320) – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce: Tropikalne wyspy świata 1. Madagaskar – serial dokumentalny; **14.00** Zranione ptaki (5) – serial obyczajowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (607) – serial obyczajowy; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Klan (3967); **18.20** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **18.55** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Ojciec Mateusz (347)
21.25 Kulisy seriali „Na dobre i na złe" i „Na sygnale" (181)
21.35 Na sygnale (368) – serial TVP
22.15 Życzenie śmierci – film sensacyjny, USA 2018, reż.: Eli Roth, wyk.: Vincent D'Onofrio, Elizabeth Shue, Bruce Willis
00.15 Chiński łącznik – film akcji, Hongkong, USA/Chiny 2017, reż.: Tan Bing, wyk.: Steven Seagal, Mike T yson, Dong-Xue Li
02.15 S. W. A. T. Jednostka specjalna (25) – serial,
03.05 Ja wam pokażę! (2) – serial obyczajowy TVP, reż.: Denis Delić
04.05 Magazyn kryminalny 997
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Echo serca (15) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się: Oliwia Mróz; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.25** Smaki świata – po iberyjsku (25); **11.55** Barwy szczęścia (2600) – serial obyczajowy TVP; **12.35** Koło fortuny – teleturniej; **13.25** Serial fabularny; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (137) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Doktor Jan z Deekelsen (43) – serial obyczajowy, Niemcy 2011, reż.: Hans Werner, wyk.: Wayne Carpendale, Gerhard Olschewski, Heinz Reincke; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Miłość i przeznaczenie (78) – serial obyczajowy, Turcja 2020, reż.: Cagri Bayrak, wyk.: Ibrahim Celikkol, Senan Kara, Demet Ozdemir, Zuhal Gencer, Engin Hepileri; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Serial fabularny
19.30 Barwy szczęścia (2600)
20.10 Barwy szczęścia (2601)
20.40 Kabaret. Super Show Dwójki (27
21.40 Big Music Quiz
22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
23.45 Kino relaks: Wszyscy moi mężczyźni – komedia, USA 2017, reż.: Hallie Meyers – Shyer, wyk.: Reese Witherspoon, Nat Wolff, Jon Rudnitsky
01.35 Jasminum – film obyczajowy, reż.: Jan Jakub Kolski, wyk.: Grażyna Błęcka-Kolska, Wiktoria Gąsiorowska, Janusz Gajos, Krzysztof Pieczyński, Monika Dryl, Patrycja Soliman, Krzysztof Globisz, Franciszek Pieczka
03.40 Siedem śmiertelnych życzeń – film fabularny, USA 2017, reż.: John R. Leonetti, wyk.: Joey King, Ryan Phillippe, Ki Hong Lee
05.10 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.56** Agropogoda; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** W Kontrze; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.52** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.52** Pogoda; **12.00** INFO Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.52** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi; **19.20** Raport z granicy
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 INFO Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.00 TVP WORLD
05.00 Pogoda
05.07 W akcji
05.37 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Rotmistrz Pilecki – przywrócenie pamięci; **05.35** Szlif księżnej; **07.15** Naznaczona przez Boga – Myrma Nassur; **07.50** Święty na każdy dzień; **07.55** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Muzyczne chwile; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Refleksje nad Psalmem XXIII; **11.55** Prymas Stefan Wyszyński; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** Muzyczne chwile; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Tak Go pamiętam; **16.25** Słowo życia; **16.30** Droga Krzyżowa; **17.00** Nabożeństwo pokutne; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć… w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"
23.00 Sanktuarium Matki Bożej Nadziei w Pontmain we Francji
23.50 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.50 Był taki dzień – 25 marca; **07.00** Wojenne dziewczyny (32); **07.50** Kuchnia dwudziestolecia; **08.30** Historia Polski: Kto ratuje jedno życie – film dok.; **09.35** Sensacje XX wieku: Tunele wojny, cz. 1; **10.10** Sensacje XX wieku: Tunele wojny, cz. 2; **10.40** Książ. Klucz do Śląska – film dok.; **11.50** Taśmy bezpieki – Kulisy Holocaustu; **12.25** Sprawiedliwi. Kto ratuje jedno życie... (3); **13.25** Jedwabny szlak (3) – film dok.; **14.30** 300 milionów lat: Ziemia człowieka (2); **15.35** Geniusze i marzyciele. Jan Czochralski; **16.30** Przeczytaj mi tę historię; **16.40** Ex Libris; **17.10** Wojenne dziewczyny (33); **18.05** Zagadka 13 szkieletów z Eulau; **19.05** Historia Polski: Był taki ktoś – film dok.; **20.20** Teatr Historii – felieton; **20.35** Teatr Telewizji – Boulevard Voltaire – spektakl teatralny; **22.15** Pałac Putina – film dok.; **00.15** Bezgraniczna pomoc – cykl reportaży; **00.35** Tajne akta III Rzeszy (3); **01.35** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **02.10** Sensacje XX wieku; **02.40** Sensacje XX wieku; **03.10** Encyklopedia II wojny światowej; **03.35** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Muzyczne poranki; **08.00** Co dalej?; **08.30** Kronos Orient; **09.15** Sto minut wakacji – komedia, reż.: Andrzej Maleszka; **11.00** Rzeka kłamstwa (3) – serial TVP; **12.45** Podróż – film TVP, reż.: Dariusz Glazer; **13.30** Rewolucja dźwięku. Tangerine Dream – film dok.; **15.10** Ameryka – film anim.; **15.45** Okruchy dnia – film fabularny, USA 1993, reż.: James Ivory, wyk.: Anthony Hopkins, Emma Thompson, Christopher Reeve, Hugh Grant, James Fox; **18.05** Do dzieła; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Reżyserzy: Nicolas Roeg; **20.00** Wstęp do filmu – Winni; **20.05** Winni – film fabularny, Dania 2018, reż.: Gustav Möller; **21.45** Bezlitosny Mike Wallace – film dok.; **23.25** Latawiec – film anim.; **23.40** Naleśniki – film anim.; **23.45** Biel – Francja 2015, reż.: Elodie Poncon; **00.05** Niebo nad Berlinem – film fabularny, Francja, Niemcy 1987, reż.: Wim Wenders; **02.20** Informacje kulturalne; **02.55** W dół kolorowym wzgórzem – dramat, reż.: Przemysław Wojcieszek; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.51** Zakończenie dnia

TVN

05.45 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (1175); **06.55** Wszystkiego słodkiego (4); **07.00** Kuchenne rewolucje 9 (3); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.40** Doradca smaku 16 (16); **11.50** Ukryta prawda (1369); **12.50** Wszystkiego słodkiego (4); **13.00** Kobieta na krańcu świata 12 (3); **13.35** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – studio (1); **14.00** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – konkurs indywidualny seria 1; **15.10** PŚ, Planica – studio; **15.20** PŚ, Planica – konkurs indywidualny seria 2; **15.55** PŚ, Planica – studio; **16.15** Kuchenne rewolucje 9 (4); **17.15** Wszystkiego słodkiego (5); **17.20** Ukryta prawda (1370); **18.25** Bunt (39) – serial; **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.35** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (32); **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Sala samobójców. Hejter – film obyczajowy, Polska 2020, reż.: Jan Komasa; **23.00** Zakonnica – horror, USA 2018, reż.: Corin Hardy; **00.55** Kuba Wojewódzki 16 (4); **02.00** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **09.40** Malanowski i Partnerzy (686); **10.10** Malanowski i Partnerzy (687); **10.40** Dlaczego ja? (976); **11.40** Gliniarze (198); **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (1091); **14.40** Dlaczego ja? (1137); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112 (653); **17.00** Gliniarze (662); **18.00** Pierwsza miłość (3394); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znajomo (159); **22.10** Love Island. Wyspa miłości (166); **23.10** Thor: Mroczny świat – film s.f., USA 2013, reż.: Alan Taylor, wyk.: Anthony Hopkins, Chris Hemsworth, Christopher Eccleston, Natalie Portman, Tom Hiddleston; **01.45** Vice Versa – komedia familijna, USA 1988, reż.: Brian Gilbert, wyk.: Judge Reinhold, Fred Savage, Corinne Bohrer, Jane Kaczmarek, Swoosie Kurtz; **03.50** Świat według Kiepskich (207); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3964) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3965); **06.00** Magazyn Ekspresu Reporterów; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** wojsko-polskie.pl; **08.45** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.15** Sprawa dla reportera; **10.15** Fascynujący świat – film dokumentalny; **11.15** Sekretne życie kotów 2 (3) – reality show; **12.15** Shalako – film fabularny, Wielka Brytania 1968, reż.: Edward Dmytryk, wyk.: Sean Connery, Brigitte Bardot, Stephen Boyd, Jack Hawkins, Peter Van Eyck; **14.10** Z pamięci: Eugeniusz Kwiatkowski cz. 1; **14.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **14.55** Serial fabularny; **15.55** Sanatorium miłości V (1) – reality show; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **18.30** Ojciec Mateusz (347) – serial kryminalny TVP; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (207) – serial kryminalny TVP, reż.: Mariusz Palej, wyk.: Wojciech Czerwiński, Beata Fido, Dorota Krempa, Janusz Chabior, Marek Wolny, Małgorzata Lalowska
21.35 Hit na sobotę: Księga ocalenia – film fabularny, USA 2010, reż.: Albert Hughes, Allen Hughes, wyk.: Denzel Washington, Gary Oldman, Mila Kunis
23.40 Tylko dla odważnych – film akcji, USA 2017, reż.: Joseph Kosinski, wyk.: Josh Brolin, Miles Teller, Jeff Bridges
02.00 Boks – Gala KnockOut Boxing Night #20, Białystok
04.05 Jaka to melodia?
04.50 Z pamięci: Eugeniusz Kwiatkowski
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2597) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Barwy szczęścia (2598); **06.25** Barwy szczęścia (2599); **07.00** M jak miłość (1647) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.35** Pytanie na śniadanie; **12.10** Rodzinny ekspres; **12.50** To był rok!; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: METRO – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (840) – serial TVP; **17.15** Smaki świata – po iberyjsku odc. (25); **17.45** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama – magazyn informacyjny; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion – teleturniej;**19.20** Lepsza połowa (9) – serial TVP, reż.: Kristoffer Rus, wyk.: Piotr Adamczyk, Weronika Książkiewicz, Wojciech Mecwaldowski, Iza Kuna, Tomasz Karolak, Artur Żmijewski, Anna Dereszowska, Katarzyna Gałązka, Karina Woźniak, Barbara Wypych

20.00 The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (9)
21.05 The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (10)
22.05 The Voice Kids V – Przesłuchania w ciemno (9)
23.20 Hity wszech czasów – magazyn muzyczny
00.25 Różowa Pantera 2 – komedia kryminalna, USA (2009), reż.: Harald Zwart, wyk.: Steve Martin, Jean Reno, John Cleese, Andy Garcia, Emily Mortimer
02.10 Wszyscy moi mężczyźni – komedia, USA (2017), reż.: Hallie Meyers – Shyer, wyk.: Reese Witherspoon, Nat Wolff, Jon Rudnitsky
04.50 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.15 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.45 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek; **06.23** Pogoda; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.51** Pogoda; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Serwis Info Dzień weekend; **10.22** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda; **15.00** Debata TVP INFO; **15.29** Info Dzień; **16.24** Pogoda; **16.30** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobiecym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Raport z granicy

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Raport z granicy
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.43 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 INFO Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.55 Pogoda
01.00 TVP WORLD
04.03 Pogoda
04.13 Minęła 20
05.03 Pogoda
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Mocni w Wierze; **06.00** Listy do Pana Boga; **07.50** 40 dni z Eucharystią; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Mahajanga; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć… w mijającym tygodniu; **12.50** Siódmy Sakrament; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela"; **14.35** Zawód: Prymas Polski; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Historia generała „Bora"; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Wolność Słowa; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia

18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Manna z Nieba
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Msza za Księdza Jerzego
22.10 Uwielbiajmy Najświętsze Serce Jezusa
23.00 Głos serca
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 26 marca; **07.05** Skarby opactwa w Krzeszowie – film dok.; **07.35** Hetman – film anim.; **07.50** Wojownicy czasu – Twierdza Boyen, czyli Tannenberg 1914 – cykl reportaży; **08.25** Rycerze i rabusie (1); **09.25** Okrasa łamie przepisy; **10.05** Pan Am – lot przez Pacyfik – Inny ocean (3); **11.15** Wszystkie kolory świata: Perełki Antyli – serial dokumentalny, Francja 2008, reż.: Eric Bacos; **12.15** Dzikie Andy cz. 3. Dziewicza Patagonia – cykl dok.; **13.20** Kuchnia dwudziestolecia; **14.00** Akcja pod Arsenałem – dramat, reż.: Jan Łomnick; **15.45** Marzyciele – Marceli Godlewski; **16.20** Jedwabny szlak (3) – film dok.; **17.25** Spór o historię; **18.05** Kolumbowie (5); **19.00** Giganci historii; **19.55** Rok 1982. Kalendarium (12; **20.05** Medyceusze Wspaniali (4); **21.15** Historia w postaciach zapisana: Mozart; **23.20** Henryk VIII i jego sześć żon – Wielka Brytania 1972, reż.: Waris Hussein; **01.35** Janusz Krasiński. Cenzurowany życiorys – film dok.; **02.35** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 15 KFPP Opole '77 – Nastroje. Nastroje – koncerti; **08.05** Informacje kulturalne; **08.40** Tamte lata, tamte dni: Cezary Harasimowicz; **09.10** Wydarzenie aktualne; **09.40** Zapomniane rzeźbiarki – film dok.; **10.50** Barbara i Jan (3) – serial TVP; **11.20** Barbara i Jan (4) – serial TVP; **12.05** Do dzieła; **12.35** Pan z milionami – komedia, USA 1936; **14.40** Owszem Mazowsze (9); **15.20** XVII Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz w Busku-Zdroju – Janusz Wawrowski – koncert; **16.30** Winnetou – serial przygodowy; **18.20** Co dalej?; **18.45** Lata trzydzieste. Ciąg dalszy – serial dokumentalny; **20.00** Przyrzeczenie – dramat, USA/Hiszpania 2016; **22.20** Anna Jurksztowicz – Dziękuję nie tańczę – koncert; **23.20** Ostatni seans filmowy – dramat psychologiczny, USA 1971, reż.: Peter Bogdanovich, wyk.: Timothy Bottoms, Jeff Bridges, Ben Johnson; **01.40** Co dalej?; **02.15** Winni – film fabularny, Dania 2018, reż.: Gustav Möller; **03.55** Teledyski; **04.15** Tamte lata, tamte dni: Cezary Harasimowicz; **04.42** Zakończenie dnia

TVN

05.50 Uwaga!; **06.05** Ukryta prawda (880); **07.00** Kuchenne rewolucje 10 (10); **08.00** Dzień Dobry TVN; **09.35** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – studio; **10.00** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – konkurs drużynowy seria 1; **11.10** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – studio; **11.20** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – konkurs drużynowy seria 2; **11.55** Skoki narciarskie: PŚ, Planica – studio; **12.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (866) – serial; **14.25** Zarobić na mieszkaniu (2); **15.00** Bunt Omnibus (3); **17.25** MądrzeJEMY z Katarzyną Bosacką 3 (1); **18.00** Kuchenne rewolucje 24 (4); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.30** Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich (33); **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.05** Mask Singer (4); **21.25** Polityka – komedia, Polska 2019, reż.: Patryk Vega; **00.10** Rafa – thriller, Australia 2010, reż.: Andrew Traucki, wyk.: Adrienne Pickering, Damian Walshe-Howling, Gyton Grantley, Zoe Naylor; **02.05** Uwaga!; **02.25** Noc Magii; **03.50** Kto was tak urządził; **04.20** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.40** Uniwersytet Potworny – film animowany, USA 2013, reż.: Dan Scanlon; **09.50** Ewa gotuje (445); **10.30** Alicja w Krainie Czarów – USA 2010, reż.: Tim Burton; **12.40** Bogaty dom – Biedny dom (29); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (63); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (64); **14.40** Rolnicy. Podlasie (40); **15.45** Więzienie (80); **16.15** Więzienie (81); **16.45** Więzienie (82); **17.15** Więzienie (83); **17.45** Chłopaki do wzięcia (217); **18.15** Chłopaki do wzięcia (218); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kowalscy kontra Kowalscy (27); **20.35** Kowalscy kontra Kowalscy (28); **21.10** Avengers: Koniec gry – film s.f., USA 2019, reż.: Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Don Cheadle, Benedict Cumberbatch, Robert Jr Downey, Chris Evans, Chris Hemsworth, Scarlett Johansson, Mark Ruffalo, Zoe Saldan; **01.10** W stronę słońca – thriller, Wielka Brytania 2007, reż.: Danny Boyle; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy" nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 9 III 2022 r.

fot. PAP/Paweł Supernak

Wyniki głosowania nad ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy

Co przysługuje uchodźcom?

Marcin Krężelok

Weszła w życie ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy. Jakie są jej najważniejsze zapisy?

Uchodźcy, którzy w związku z rosyjską agresją byli zmuszeni opuścić swój kraj i udali się bezpośrednio do naszej ojczyzny, deklarując zamiar pozostania, mogą przebywać w Polsce przez 18 miesięcy. Jeśli obywatel Ukrainy opuści teren Polski na okres powyżej jednego miesiąca, powyższe uprawnienie do pobytu wygasa. Po tym okresie można ubiegać się także o pozwolenie na pobyt czasowy, trwający 3 lata.

Najpierw PESEL

W tej nadzwyczajnej sytuacji Ukraińcy będą mogli skorzystać z wielu praw i świadczeń, które przewidziała dla nich ustawa. Pierwszym i najważniejszym krokiem powinno być złożenie wniosku o numer PESEL, który jest swoistą furtką do ubiegania się o dalsze możliwości. Można dokonać tego w najbliższym urzędzie gminy. Oprócz wniosku należy dołączyć zdjęcie, które będzie można zrobić na miejscu, zostaną także pobrane odciski palców. Należy posiadać ze sobą dokument tożsamości (który nie musi być ważny) lub załączyć stosowne oświadczenie, jeśli przekroczyło się granicę bez dokumentów. W przypadku osób nieletnich wystarczy akt urodzenia. Po nadaniu PESEL możliwe będzie korzystanie z publicznej aplikacji mobilnej oraz założenie profilu zaufanego. W połowie marca zostanie utworzona specjalna sekcja ukraińska w ramach aplikacji mObywatel. Z PESEL będzie można korzystać z różnych świadczeń oraz pomocy medycznej, a także podjąć pracę zarobkową.

Wojewodowie mogą zapewnić obywatelom ukraińskim zakwaterowanie, całodobowe wyżywienie, bezpłatny transport do miejsc zakwaterowania lub miejsc, w których udzielana jest im opieka medyczna. Mogą to czynić także inne organy administracji publicznej. Podmiotom, zwłaszcza osobom fizycznym, które udzielą schronienia uchodźcom, przysługiwać będzie przez okres 60 dni świadczenie pieniężne na podstawie zawartej z gminą umowy. W Banku Gospodarstwa Krajowego został utworzony specjalny Fundusz Pomocy, który ma na celu finansowanie przedsięwzięć podejmowanych przez organy państwa na rzecz obywateli Ukrainy przebywających w Polsce oraz poza terytorium naszego kraju. O wypłatach z tego funduszu decydować będzie Prezes Rady Ministrów. Obywatele Ukrainy przebywający legalnie na terytorium Rzeczypospolitej mogą podejmować pracę zarobkową. Podmiot powierzający wykonanie pracy winien zawiadomić w terminie 7 dni stosowny Powiatowy Urząd Pracy. Obywatel ukraiński przebywający w Polsce legalnie w związku z rosyjską agresją może zarejestrować się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy.

Świadczenia dla uchodźców

Ukraińcom przebywającym w Polsce jako uchodźcy w związku z rosyjską agresją przysługują następujące świadczenia: świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze (jeśli przebywają w Polsce z dziećmi), „Dobry Start", Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, dofinansowanie obniżenia opłaty rodziców za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna (jeśli przebywają w Polsce z dziećmi – przepis dotyczy dzieci do lat 3) oraz świadczenia socjalne. Przysługuje im również jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł, o które należy ubiegać się w ośrodku pomocy społecznej, może im także zostać udzielona bezpłatna pomoc psychologiczna, którą zapewniają samorządy. Ukraińcy dotknięci niepełnosprawnością mogą korzystać z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W przypadku wiz dla obywateli Ukrainy, które wygasają w dniach począwszy od 24 lutego, następuje automatyczne przedłużenie ich ważności do 31 grudnia 2022 r. Analogicznie wygląda sytuacja z pozwoleniem na pobyt czasowy oraz kartą pobytu. Studenci z Ukrainy mogą ubiegać się o przyjęcie na odpowiedni rok studiów na tym samym kierunku w Polsce. W przypadku braku dokumentacji uczelnie w Polsce przeprowadzą weryfikację osiągniętych efektów uczenia się. Pracownicy naukowi oraz nauczyciele akademiccy mogą być zatrudnieni na uczelniach i w jednostkach naukowych podlegających Polskiej Akademii Nauk bez przeprowadzania wymaganego prawem konkursu.

W wielu miejscowościach zostały uruchomione specjalne punkty informacyjne dla obywateli Ukrainy, w których można uzyskać szczegółowe informacje dotyczące pomocy. Dostępne są także infolinie.

INFORMACJE RZĄDOWE

Portal dla potrzebujących pomocy oraz chcących pomóc: POMAGAMUKRAINIE.GOV.PL

INFOLINIE

- Ogólna dla obywateli Ukrainy: +48 47 721 75 75
- Informacje dotyczące szczegółowych zasad przekraczania granicy: Straż Graniczna +48 82 568 51 19
- Dla obywateli polskich oraz posiadaczy Karty Polaka przebywających na Ukrainie: +48 22 523 88 80
- Policja (sprawy bezpieczeństwa oraz osób zaginionych): +48 47 721 23 07
- Pomoc w znalezieniu pracy: 19524
- Urzędy wojewódzkie – Warszawa: 987, +48 22 595 13 00; Łódź: +48 42 664 10 81

Tygodnik „Idziemy" Wydawca: Wydawnictwo Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Grochowska 194/196, 04-357 Warszawa, tel.: **22 512 00 95**, www.idziemy.com.pl; Redaktor naczelny: ks. Henryk Zieliński, Asystent kościelny: ks. Marian Raciński, Sekretarze redakcji: Barbara Stefańska, b.stefanska@idziemy.com.pl; redakcja@idziemy.com.pl, Dorota Glica, redakcja@idziemy.com.pl; Dział Warszawa i Mazowsze: Irena Świerdzewska, irena.swierdzewska@idziemy.com.pl, Agnieszka M. Domańska, Patryk Lubryczyński. Dział kultury: Dorota Glica, Mirosław Winiarczyk. Piszą dla nas: Iwona Budziak, ks. Waldemar Chrostowski, Kazimierz Dadak, Marta Dybińska, Mariusz Jankowski, Marek Jurek, Jacek Karnowski, ks. Paweł Kłys, Piotr Kościński, Dariusz Kowalczyk SJ, ks. Marek Kruszewski, Anna Meetschen, ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski, Monika Odrobińska, Jacek Salij OP, ks. Jacek Stefański, Wojciech Świątkiewicz, ks. Waldemar Turek, Barbara Wiśniowska, Marcin Zatyka, Krzysztof Ziemiec; Korekta: Monika Zaręba; Serwis internetowy: Radek Molenda, portal@idziemy.com.pl. Projekt graficzny: Joanna Złonkiewicz. Skład i łamanie: AG Zuch. Druk: Lotos-Poligrafia Warszawa. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie odpowiada.
COPYRIGHT © Wydawnictwo Warszawsko-Praskie 2005. Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk materiałów w jakiejkolwiek formie, całości lub fragmentów, nie jest możliwy bez zgody Wydawcy. Fot. okładka: ks. Henryk Zieliński

FUNDACJA MAMY I TATY

PODARUJ NAM 1% W TYM ROKU!

POMÓŻ REALIZOWAĆ DALEJ CELE MAMY I TATY!

FUNDACJA MAMY I TATY

KRS: 0000356995

W 2021 ROKU:

PRZEPROWADZILIŚMY KURSY DLA NARZECZONYCH I MŁODYCH MAŁŻEŃSTW

WYDALIŚMY PODRĘCZNIK „NOWY ROZDZIAŁ" DLA NARZECZONYCH I MŁODYCH MAŁŻEŃSTW

ZORGANIZOWALIŚMY KONKURS DLA MŁODZIEŻY „POROZMAWIAJMY O HISTORII"

W TYM ROKU AKTYWNIE WŁĄCZYLIŚMY SIĘ W POMOC RODZINOM Z UKRAINY

W NAJBLIŻSZYM CZASIE PLANUJEMY OTWORZYĆ NA WARSZAWSKIEJ PRADZE PRZYCZÓŁEK POLSKOŚCI

1%

NUMER KONTA BANKOWEGO: **40 2490 0005 0000 4520 3441 2862**

POBIERZ BEZPŁATNE E-BOOKI
DO ROZWOJU OSOBISTEGO!

Materiały powstały we współpracy fundacji edukacyjnej Leader100 z MEiN i sponsorami*

Każdy e-book zawiera sugestie 100 inspirujących obowiązków i zadań domowych dla dzieci już od 2. roku życia.

W e-bookach znajdują się teksty, zadania i ćwiczenia, a także inspiracje do działania. Materiały zostały podzielone na 6 poziomów specjalnie dostosowanych do wieku uczniów, od 6. do 18. roku życia.

POBIERZ

E-booki na temat kompetencji ODPOWIEDZIALNOŚĆ znajdziesz na stronach:

- **MEiN – ORE:**
  https://www.ore.edu.pl/2021/05/rozwijam-i-wmacniam-kompetencje-odpowiedzialnosc/
- **Leader100 – Fundacja:**
  https://leader100.pl/e-booki-do-pobrania/

Możesz również zeskanować kod QR Twoim urządzeniem i od razu pobrać e-booki:

leader 100 Program rozwoju nawyków i kompetencji .pl

O PROGRAMIE LEADER100 DLA SZKÓŁ

Program będący wsparciem dla działań wychowawczych szkół od 2010 roku pomaga rodzicom i nauczycielom w szlifowaniu 25 kluczowych kompetencji społecznych u dzieci i młodzieży. Opiera się on na sprawdzonym, arystotelesowskim schemacie rozwoju osobistego. Dzięki materiałom Leader100 uczniowie wszystkich klas (od zerówki do ostatniej klasy szkoły ponadpodstawowej) mogą doskonalić nawyki dostosowane do ich etapu rozwojowego (co miesiąc 1 nawyk). Materiały są dostępne na platformie internetowej Leader100 dla nauczycieli, rodziców i uczniów. Korzystają z nich już setki szkół i tysiące rodzin w Polsce i na świecie. Po więcej informacji zapraszamy na stronę **www.leader100.pl**

*** Specjalne podziękowania dla:**

Ministerstwo Edukacji i Nauki

ORE Ośrodek Rozwoju Edukacji

KGHM Polska Miedź

Fundacja uskrzydlamy

Fundacja Leader100 we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki (MEiN), Ośrodkiem Rozwoju Edukacji (ORE) i sponsorami, udostępnia bezpłatne e-booki kompetencji „Odpowiedzialność". Materiały przygotowane z myślą o dzieciach i młodzieży, wesprą rodziców i szkoły w ich pracy wychowawczej oraz w rozwijaniu kluczowych kompetencji młodych osób.
Setki szkół i tysiące rodzin w Polsce i w innych krajach, korzystają z e-booków i materiałów wychowawczych dotyczących 25 kluczowych kompetencji opracowanych przez zespół fundacji Leader100. Więcej informacji znajduje się na stronie www.leader100.pl.